

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σχολή Οικονομίας και Διοίκησης

Τμήμα Διοίκησης Οργανισμών Μάρκετινγκ και Τουρισμού

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων

Διπλωματική Εργασία

**Η ΓΟΝΕΪΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ.
ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ
ΡΟΛΟΥ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ
ΠΑΙΔΙΩΝ**

της
ΜΠΟΥΡΑ ΕΥΘΥΜΙΑ
ΑΜ 323/2016

Επιβλέπων Καθηγητής
Ηρακλής Γρηγορόπουλος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από
δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων Creative Commons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- **Μοιραστείτε:** αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- **Προσαρμόστε:** αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- **Αναφορά Δημιουργού:** Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- **Παρόμοια Διανομή:** Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια Creative Commons όπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Ελλάδος, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης (βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2020

Η Δηλούσα:

Μπούρα Ευθυμία

Ευχαριστίες

Στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κο. Ηρακλή Γρηγορόπουλο, για την αμέριστη συμπαράσταση, βοήθεια και καθοδήγηση κατά τη διάρκεια τόσο της έρευνας μου, όσο και κατά τη συγγραφή της. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συμμετέχοντες και τη προθυμία τους στην έρευνα αυτή, διότι χωρίς αυτούς δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί. Δεν θα μπορούσα φυσικά να μην ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές και τις καθηγήτριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων» του ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης για τη συνεργασία που είχαμε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου και ιδιαίτερα την κόρη μου Άρτεμις για την υπομονή, τη συμπαράσταση και τη κατανόηση τους για το διάστημα συγγραφής της παρούσας έρευνας .

Περίληψη

Η συνεργασία σχολείου-οικογένειας αποτελεί έναν από τους κύριους παράγοντες αποτελεσματικότητας των σχολικών μονάδων, καθώς έρευνες έχουν δείξει πως η δημιουργία και η ανάπτυξη επικοινωνιακών και συνεργατικών δεσμών μεταξύ σχολείου και οικογένειας συμβάλλει στη γνωστική, συναισθηματική και ψυχοκινητική πρόοδο των μαθητών καθώς και στην βελτίωση των εκπαιδευτικών, της οικογένειας και ολόκληρης της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Η παρούσα εργασία μελετά της αντιλήψεις τόσο των γονέων όσο και των νηπιαγωγών για την συνεργασία μεταξύ τους καθώς επίσης και τον ρόλο των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα διερευνά τις παραμέτρους πάνω στις οποίες θεωρούν ότι θα συμβάλλει και θα επιδράσει η ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής, όπως και τους παράγοντες που μπορούν να την δυσκολέψουν ή να την διευκολύνουν, το περιεχόμενο της συνεργασίας, την ανάπτυξη ή μη συνεργασίας και την συχνότητά της, την απόκτηση ή μη γνώσεων των νηπιαγωγών για τη συνεργασία με τους γονείς και τη στάσης τους σχετικά με το ποιος πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας. Η έρευνα διεξήχθη σε δείγμα 107 γονέων και 70 νηπιαγωγών από ιδιωτικά νηπιαγωγεία Θεσσαλονίκης. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει ότι κυρίως οι γονείς εμφανίζονται να είναι θετικοί απέναντι στην ανάπτυξη συνεργασίας και να την θεωρούν μια ωφέλιμη διαδικασία για ολόκληρη την εκπαιδευτική διαδικασία, ενώ ακολουθούν οι νηπιαγωγοί, αλλά δεν φαίνεται να καλλιεργείται στον επιθυμητό βαθμό.

Λέξεις-κλειδιά: συνεργασία γονέων- νηπιαγωγών, νηπιαγωγοί, γονείς, ιδιωτικά νηπιαγωγεία

Abstract

School-family collaboration is one of the key factors in the effectiveness of school units, as research has shown that creating and developing communication and collaborative bonds between school and family contributes to students' cognitive, emotional, and psychomotor well-being as well as teacher improvement. , the family and the whole educational process. The present study studies the perceptions of both parents and kindergarteners about their cooperation with each other as well as the role of parents in children's education. In particular, it investigates the parameters on which they believe the development of such cooperation will contribute and will be influenced, as well as the factors that may or may not facilitate it, the content of the cooperation, the development or non-cooperation and its frequency, whether or not the kindergarten teacher has acquired knowledge of cooperation with parents and their attitude about who should take the initiative to develop cooperation. The research was conducted on a sample of 107 parents and 70 kindergarten teachers from private kindergartens in Thessaloniki. The analysis of the results shows that mainly the parents appear to be positive about the development of cooperation and consider it a beneficial process for the whole educational process and are followed by the teachers but do not seem to cultivate to the desired degree.

Keywords: Parents-Kindergarten Cooperation, Kindergartens, Parents, Private Kindergartens

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	4
Περίληψη	5
Abstract.....	6
Εισαγωγή.....	9
1. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση	12
1.1 Ιστορική αναδρομή συνεργασίας σχολείου- οικογένειας	12
1.2 Ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα	13
1.3 Μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου – οικογένειας	14
1.3.1 Θεσμοθετημένη ή τυπική επικοινωνία	14
1.3.2 Μη θεσμοθετημένη ή άτυπη επικοινωνία	14
1.4 Αναγκαιότητα επικοινωνίας και συνεργασίας σχολείου- οικογένειας (γονεϊκήεμπλοκή)	15
1.4.1 Μαθητές	19
1.4.2 Γονείς.....	19
1.4.3 Εκπαιδευτικοί.....	20
1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνεργασία σχολείου- οικογένειας.....	20
1.5.1 Παράγοντες που αφορούν τους γονείς.....	20
1.5.2 Παράγοντες που αφορούν το παιδί.....	22
1.5.3. Παράγοντες που αφορούν τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα το σχολείο ..	23
1.6 Προβλήματα στην επικοινωνία και συνεργασία σχολείου- οικογένειας.....	26
1.7 Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων	27
1.8 Εστιάζοντας στο νηπιαγωγείο	29
2. Μεθοδολογία έρευνας.....	33
2.1 Αναγκαιότητα και σημαντικότητα της μελέτης	33
2.2 Σκοπός της έρευνας	34
2.3 Ερευνητικές υποθέσεις.....	35
2.4 Μεθοδολογία	36
2.5 Παρουσίαση ερευνητικών εργαλείων	37
2.6 Περιγραφή επιλογή και μέγεθος δείγματος.....	39
3. Ανάλυση δεδομένων	41
4. Συζήτηση αποτελεσμάτων.....	75
5. Συμπεράσματα-επιβεβαίωση υποθέσεων	85
6. Προτάσεις.....	88
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	89
Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία	89

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄	97
1.Ερωτηματολόγιο για γονείς.....	97
2.Ερωτηματολόγιο για νηπιαγωγούς.....	97
3. Συνοδευτική επιστολή για γονείς.....	97
4. Συνοδευτική επιστολή για νηπιαγωγούς.....	98
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'	99
ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ	99
ΓΙΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥΣ	131

Εισαγωγή

Η εκπαίδευση στο σχολείο αποτελεί ένα σημαντικό κομμάτι της γενικότερης μάθησης που λαμβάνει το παιδί αλλά δεν αποτελεί και τη μοναδική πηγή του. Ένα πολύ μεγάλο κομμάτι της μάθησής του το παιδί το λαμβάνει εκτός σχολείου, και κυρίως στο σπίτι, γι' αυτό η οικογένεια και οι γονείς θα πρέπει να θεωρούνται ως παράγων – κλειδί για τη μάθηση των παιδιών τους και οι εκπαιδευτικοί, με τη σειρά τους, θα πρέπει να βρουν τρόπους που θα αξιοποιήσουν την εμπειρία των γονέων προς όφελος των μαθητών τους. Το οικογενειακό περιβάλλον ασκεί πολλές και διαφορετικές λειτουργίες για τα μέλη του, διαμορφώνοντας στάσεις, αξίες και πρότυπα συμπεριφοράς. Επηρεάζει σημαντικά τη γνωστική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών και, αδιαμφισβήτητα, διαθέτει το προσόν να γνωρίζει καλύτερα από κάθε άλλον το παιδί και τις ανάγκες του. Αποτελεί για το μικρό παιδί το πρώτο «άτυπο σχολείο» και καθορίζει σε σημαντικό βαθμό, πολλά στοιχεία της αναπτυξιακής του πορείας, όπως τη νοητική και γλωσσική του εξέλιξη, τη δημιουργία ή μη κινήτρων επιτυχίας (Πυργιωτάκης, 2007:26). Όπως εξηγεί ο Bloom (1981) κάθε οικογένεια έχει το δικό της αναλυτικό πρόγραμμα αλλά ακόμη και το δικό της στυλ διδασκαλίας και για αυτό το λόγο υποστηρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να λάβουν υπόψη τους την μάθηση που συμβαίνει έξω από το σχολείο (Παπαγιαννίδου, 2000:75-83). Επιπλέον όπως επισημαίνει η Μυλωνάκου –Κεκέ η οικογένεια ασκεί επίδραση στη διαμόρφωση της σχέσης του μαθητή με το σχολικό σύστημα, επηρεάζοντας ουσιαστικά το σύνολο της σχολικής του ζωής (Μυλωνάκου-Κεκέ, 2006:26). Η οικογένεια, επιτελώντας τις πολλαπλές αυτές λειτουργίες στη ζωή του παιδιού, έχει το δικαίωμα όχι μόνο να δέχεται συμβουλές από τους εκπαιδευτικούς, αλλά να συμμετέχει στην εκπαίδευση του παιδιού της σε ουσιώδη εκπαιδευτικά ζητήματα. Το σχολείο λοιπόν είναι εκείνο που έρχεται να συνεχίσει το έργο της αγωγής που ξεκινάει στο σπίτι και καλείται να εκμεταλλευτεί και να αξιοποιήσει όλες αυτές της λειτουργίες που επιτελούνται στους κόλπους της οικογένειας. Είναι εκείνο που θα πρέπει να ενισχύσει και να επιδιώξει μια σχέση ισότιμης συνεργασίας με τους γονείς και να τους εμπλέξει στην εκπαιδευτική διαδικασία αξιοποιώντας προς όφελος των μαθητών τα οφέλη αυτής της συνεργασίας. Άλλωστε όπως επισημαίνει και η Πασιαρλή (2000) η συνεργασία σχολείου - οικογένειας είναι ένας από του έξι κυριότερους παράγοντες που διέπουν τη λειτουργία ενός αποτελεσματικού σχολείου, ενός σχολείου δηλαδή, όπου συνυπάρχουν η ποιότητα και η ισότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Έτσι παρατηρούμε τα τελευταία χρόνια να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις σχέσεις που διατηρεί το σχολείο με τις οικογένειες των μαθητών

του, καθώς οι σχέσεις αυτές φαίνεται να αποτελούν καθοριστικές συνιστώσες της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχει το σχολείο. Η συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών τους, ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία, αποκτά ιδιαίτερη βαρύτητα εξαιτίας της μικρής ηλικίας των τελευταίων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που αναπτύσσονται ανάμεσα στη σχέση αυτών με τους γονείς τους. Το νηπιαγωγείο αποτελεί το πρώτο έξω-οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο το παιδί καλείται να ενταχθεί και να προσαρμοστεί. Ένα σχολικό κλίμα φροντίδας χαρακτηρίζεται από την ενεργό και ουσιαστική συμβολή των ενηλίκων στο εκπαιδευτικό γίνεσθαι. Έτσι όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός συνοχής μεταξύ των δύο πλαισίων, οικογένειας και νηπιαγωγείου, τόσο πιο επιτυχημένη είναι η προσπάθεια των παιδιών (Pianta, 1999). Τα αποτελέσματα πολλών ερευνών που αναδείκνυαν τη σπουδαιότητα της γονεϊκής και οικογενειακής συμμετοχής οδήγησαν στην παγκόσμια αναγνώρισή της και δημιούργησαν τις προκλήσεις για οικογενειο-κεντρική προσέγγιση στο πρόγραμμα της προσχολικής αγωγής (Σακελλαρίου, 2006). Επιπλέον η σημαντικότητα της συμμετοχής των γονέων στο έργο του Νηπιαγωγείου επιβεβαιώνεται μέσα από επιτυχημένα προγράμματα προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, όπως είναι των «δημοτικών προσχολικών κέντρων» του Ρέτζιο Εμίλια της Ιταλίας τα οποία λειτουργούν σε συνεργασία με τους γονείς, αλλά και του προγράμματος Head Start όπου δύο από τις σημαντικότερες θέσεις του είναι η συνεργασία των γονέων και η πεποίθηση ότι οι γονείς μπορούν να επιτύχουν μέσα από τη συνεργασία (Ντολιοπούλου, 2001) Σύμφωνα με την (Chistenson, 1999) το νηπιαγωγείο είναι το πρώτο σχολικό περιβάλλον με το οποίο έρχεται σε επαφή η οικογένεια και εκείνο που οφείλει να αυξήσει τις αλληλεπιδράσεις με την οικογένεια καθώς θα διαμορφώσει τις σχέσεις που θα αναπτύξουν οι γονείς με τις επόμενες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Νηπιαγωγοί και γονείς παρότι προσεγγίζουμε τη μάθηση των παιδιών από διαφορετικές προοπτικές, μοιραζόμαστε ένα κοινό στόχο : να διασφαλίσουμε ότι τα παιδιά θα λάβουν την καλύτερη δυνατή εκπαίδευση. Ξεκινώντας με αυτή την παραδοχή ο επιδιωκόμενος στόχος και των δυο πλευρών θα πρέπει να είναι η όσο το δυνατόν καλύτερη συνεργασία ανάμεσά τους προς όφελος των παιδιών. Λόγω αυτή της σπουδαιότητας θεωρούμε σημαντικό να ερευνηθεί το πεδίο της συνεργασίας των γονέων με τις νηπιαγωγούς των παιδιών τους.

Με βάση τα όσα εκτέθηκαν έως τώρα επιχειρείται στην εργασία αυτή η θεωρητική και εμπειρική διερεύνηση του θέματος της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων με στόχους:

1) Την ανάδειξη της σπουδαιότητας και της αναγκαιότητας ανάπτυξης της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς.

2) Την διερεύνηση των αντιλήψεων των γονέων και των νηπιαγωγών σχετικά με τη μεταξύ τους συνεργασία,

3) Τη σύνταξη συμπερασμάτων και προτάσεων.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από έξι μέρη:

Το πρώτο μέρος αναπτύσσεται η θεωρητική θεμελίωση της εργασίας. Γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή στην συνεργασία σχολείου οικογένειας καθώς και στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα και τις μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των δύο πλευρών. Στη συνέχεια στο κεφάλαιο αυτό αναπτύσσεται η αναγκαιότητα και οι παράγοντες που επηρεάζουν την συνεργασία ,που όπως αποδείχθηκε εστιάζει και στα τρία εμπλεκόμενα μέρη. Στους γονείς, στα παιδιά και στους εκπαιδευτικούς. Γίνεται αναφορά στα προβλήματα που υπάρχουν και στους παράγοντες που την επηρεάζουν και σχολιάζονται οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ή όχι της συνεργασίας σχολείου οικογένειας, εστιάζοντας στο τέλος στο νηπιαγωγείο. Αναφέρονται οι ερευνητικοί στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την μεθοδολογία της έρευνας, την αναγκαιότητα της έρευνας, τον σκοπό, της ερευνητικές υποθέσεις καθώς επίσης και την μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε. Παρουσιάζονται τα ερευνητικά εργαλεία και γίνεται περιγραφή επιλογής και μεγέθους του δείγματος.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων, η περιγραφική και συγκριτική περιγραφή τους, τόσο για τους γονείς και για τους νηπιαγωγούς .

Στο τέταρτο μέρος γίνεται συζήτηση των αποτελεσμάτων για τους γονείς και τους νηπιαγωγούς.

Το πέμπτο μέρος αποτελείται από τα συμπεράσματα και την επιβεβαίωση των υποθέσεων.

Και το έκτο μέρος από τις προτάσεις.

1. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

1.1 Ιστορική αναδρομή συνεργασίας σχολείου- οικογένειας

Η πρώτη αντίληψη για τη σημασία του ρόλου και της αναγκαιότητας της συνεργασίας της οικογένειας με το σχολείο αναπτύχθηκε από τον Pestalozzi κατά το χρονικό διάστημα 1726- 1827 (Μπρούζος, 1998; Πανταζής, 2006) και από τον Wilhelm von Humboldt αντίστοιχα το 1767-1835 (Πυργιωτάκης, 2004), ωστόσο χρειάστηκε περίπου ένας ολόκληρος αιώνας αντιπαραθέσεων στο εκπαιδευτικό σύστημα, τόσο κοινωνικών όσο και πολιτικών για να αρχίζει να αλλάζει η σχέση σχολείου οικογένειας.

Κατά τη δεκαετία του '60 άρχισαν να εμφανίζονται οι πρώτες σχέσεις σχολείου-οικογένειας. Μέχρι τότε, οι γονείς έκαναν απλά την εγγραφή του παιδιού τους στο σχολείο (Αγγελίδης & Θεοφάνους, 2003). Παράλληλα, φάνηκε και η αναγκαιότητα της συμμετοχής των πολιτών στην λήψη αποφάσεων, κάτι που τα ανεπτυγμένα κράτη υιοθέτησαν και έτσι δόθηκε στους γονείς η δυνατότητα να συνεργάζονται με το σχολείο των παιδιών τους (Νικολόπουλος, 2002).

Στη δεκαετία του '70 άρχισαν να φαίνονται τα πρώτα αποτελέσματα αυτής της συνεργασίας, κυρίως από έρευνες του εξωτερικού, οι οποίες όμως δείχνουν μια περιορισμένη συνεργασία (Lortie, 1975). Στα χρόνια που ακολούθησαν, οι έρευνες άρχισαν να εξειδικεύονται στους τομείς της επικοινωνίας και της συνεργασίας όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της κατ' οίκον εργασίας, στην ενημέρωση της προόδου των μαθητών και αργότερα στη διοργάνωση εργαστηρίων στο σχολείο και σε συζητήσεις για τις διδακτικές μεθόδους (Epstein and Becker, 1982). Οι έρευνες της εξειδίκευσης κατέγραψαν αντιλήψεις και πρακτικές που ισχύουν μέχρι και σήμερα, όπως οι διαφορές ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς για την έκταση και τον τρόπο της γονεϊκής εμπλοκής (Ames, Khoju & Watkins, 1993).

Τα τελευταία χρόνια, έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη διερεύνηση της σχέσης οικογένειας και σχολείου (Garcia, 2004). Σύμφωνα με τους David M. (1993), Driessen, Smit & Sleegers (2005), Hughes, Wikeley & Nash (1994) ένας από τους λόγους είναι οι απαιτήσεις από την παγκόσμια οικονομία για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Ένας άλλος λόγος είναι οι ριζικές αλλαγές στη δομή της οικογένειας (David, 1993. Epstein, 2001. Garcia, 2004. OECD, 1997). Σημαντικό ρόλο επίσης, είχε η αύξηση των μειονοτικών πληθυσμών και της φτώχειας, που οδήγησαν σε ένα χάσμα των επιδόσεων μεταξύ των παιδιών από διαφορετικά κοινωνικό-πολιτισμικά περιβάλλοντα

(Bakker & Denessen, 2007. Fantuzzo και συν. , 1996. Swap, 1993). Ακόμα, η αποκέντρωση και η περισσότερη τοπική αυτονομία, μεταφράστηκε σε αίτημα για το άνοιγμα της σχολικής κοινότητας προς την τοπική κοινωνία και τους γονείς (Hughes, Wikeley & Nash, 1994. OECD, 1997), ενώ έναν ακόμη λόγο αποτελούν η διάδοση νέων παιδαγωγικών προσεγγίσεων, οι οποίες ενδιαφέρονται για την ολόπλευρη ανάπτυξη και μάθηση του παιδιού μέσα από την κοινωνική εμπειρία, προάγοντας τη συνεργασία μεταξύ των φορέων κοινωνικοποίησης του παιδιού (π.χ. Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006: Οδηγός Νηπιαγωγού, σελ. 9-10) και οι απαιτήσεις των ίδιων των γονιών για περισσότερη συμμετοχή στα ζητήματα εκπαίδευσης των παιδιών τους (OECD, 1997).

1.2 Ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα

Στην Ελλάδα, η ακαδημαϊκή πρόοδος των παιδιών δεν εξαρτάται μόνο από τη λειτουργία του σχολείου και τις προσπάθειες των εκπαιδευτικών, αλλά και από το είδος και το επίπεδο της συμμετοχής των γονιών στις εκπαιδευτικές διαδικασίες (Taratori-Tsalkatidou, 2003). Η ποιότητα της εκπαίδευσης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια (Γεωργίου, 2000; Μπρούζος, 1998; Μπρούζος, 2002). Σύμφωνα με τον Μπρούζο (2002), όταν το παιδί εισάγεται σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα δημιουργείται ένα διπολικό σύστημα αγωγής, όπου οι γονείς είναι οι φυσικοί παιδαγωγοί ενώ οι εκπαιδευτικοί οι επαγγελματίες. Επομένως, για την επιτυχημένη διαπαιδαγώγηση και σχολική πορεία του παιδιού τίθεται ως απαραίτητη προϋπόθεση η επιτυχής συνεργασία των δύο αυτών παιδαγωγών, καθώς τα δύο αυτά πλαίσια μοιράζονται κοινούς ρόλους στη φροντίδα, την κοινωνικοποίηση και την εκπαίδευση του παιδιού, στις σύγχρονες μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες (Ζάχος, 2007; Καστανίδου, 2004). Οι Ματσαγγούρας και Βέρδης (2003), υποστηρίζουν ότι για την επίτευξη διευρυμένης συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια είναι απαραίτητη η γνώση των αντιλήψεων και των προτεραιοτήτων των δύο πλευρών. Αν και το ζήτημα της σχέσης οικογένειας και σχολείου φαίνεται να είναι σχεδόν συνυφασμένο με την εκπαιδευτική πρακτική, έχει μπει στην ατζέντα της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής ουσιαστικά τα τελευταία χρόνια (Penderi, 2011).

1.3 Μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου – οικογένειας

Οι μορφές επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας αναφέρονται τόσο στη θεσμοθετημένη όσο και στην άτυπη επικοινωνία και συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια, επιχειρώντας να αποτυπώσει τον χαρακτήρα της σχέσης αυτής, καθώς και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των γονέων σχετικά με τις μορφές της.

1.3.1 Θεσμοθετημένη ή τυπική επικοινωνία

Η πιο συχνή μορφή επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας στην ελληνική εκπαίδευση είναι η τυπική επικοινωνία, η οποία προβλέπεται από την οικεία νομοθεσία. Σύμφωνα με αυτήν ορίζονται ομαδικές συναντήσεις των γονέων ανά τάξη μαθητών ή και όλου του σχολείου στην αρχή του σχολικού έτους καθώς και στο τέλος για την παράδοση των ελέγχων επίδοσης ή την ενημέρωση σχετικά με την πρόοδο των μαθητών. Συνήθως όμως, ο αριθμός των παρευρισκομένων είναι μεγάλος και τα ζητήματα πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους, με αποτέλεσμα να μην επιτυγχάνεται γνήσια επικοινωνία. Υπάρχει και μια μερίδα γονιών οι οποίοι διστάζουν να εκφράσουν την άποψη τους. Σύμφωνα με τον Μπρούζο (2001), δεν είναι λίγοι οι γονείς που επηρεάζονται αρνητικά από τα παραπάνω με αποτέλεσμα να αποφεύγουν να συμμετέχουν.

Μια άλλη μορφή τυπικής συνεργασίας είναι η επικοινωνία του εκπαιδευτικού με μεμονωμένους γονείς, κυρίως όμως για την «κακή» σχολική επίδοση και τα προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών και όχι για την επιθυμία των γονέων να ενημερωθούν για τη σχολική ζωή των παιδιών τους. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Μπρούζο (2001), ο διαθέσιμος χρόνος και από τις δύο πλευρές είναι περιορισμένος και είναι αναμενόμενο πως όταν γίνονται τελικά οι ατομικές συναντήσεις το κλίμα να είναι άσχημο, καθώς οι γονείς φοβούνται ότι θα πρέπει να λογοδοτήσουν για τη συμπεριφορά των παιδιών τους.

1.3.2 Μη θεσμοθετημένη ή άτυπη επικοινωνία

Σύμφωνα με την Αθανασούλα- Ρέππα (1999), η μη θεσμοθετημένη, ή αλλιώς άτυπη επικοινωνία, πραγματοποιείται σε προσωπικό ή οικογενειακό επίπεδο ή στο πλαίσιο εκδηλώσεων στο σχολείο ή στην ευρύτερη τοπική κοινότητα. Όπως προβλέπεται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο (Π.Δ. 201/98, άρθρο 11), οι εκπαιδευτικοί έχουν τη δυνατότητα να καλέσουν τους γονείς να παρακολουθήσουν το μάθημα. Μπορούν, επίσης, να έχουν έγγραφη επικοινωνία με τους γονείς, σχετικά με τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής, αλλά και τις εκπαιδευτικές εξελίξεις. Σύμφωνα με τον Μπρούζο (2001), ορισμένοι εκπαιδευτικοί επιχειρούν μία πιο τακτική τηλεφωνική επικοινωνία. Δεν υπάρχουν όμως

επαρκή ερευνητικά δεδομένα σχετικά με το πνεύμα που διέπει την επικοινωνία αυτή και την αντιμετώπιση των γονέων από τους εκπαιδευτικούς (Ψάλτη & Γαβριηλίδη, 1995). Στην Ελλάδα το ερευνητικό ενδιαφέρον για τις μορφές της άτυπης επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας είναι σχετικά πρόσφατο.

Σύμφωνα με τους Ματσαγγούρα & Παύλου (2009), υπάρχει απόκλιση ανάμεσα στις αντιλήψεις των γονέων και εκπαιδευτικών ως προς τη μεταξύ τους συνεργασία όταν αυτή προέρχεται από τον εκπαιδευτικό, καθώς φαίνεται ότι αυτή η μορφή επικοινωνίας είναι επιθυμητή από τους γονείς, σε αντίθεση με τους εκπαιδευτικούς. Αντίθετα, οι εκπαιδευτικοί επιδιώκουν συχνότερα τη συμμετοχή των γονέων στην σχολική διαδικασία προσκαλώντας τους στην τάξη, κάτι στο οποίο οι γονείς δε δείχνουν τόσο πρόθυμοι για να συνεργαστούν.

1.4 Αναγκαιότητα επικοινωνίας και συνεργασίας σχολείου-οικογένειας (γονεϊκή εμπλοκή)

Υπάρχει ένα πλήθος ερευνών τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό οι οποίες αποδεικνύουν την σπουδαιότητα της συνεργασίας ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια με πολυδιάστατες συνέπειες για όλα τα εμπλεκόμενα μέλη μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς. Διάφορες έρευνες έχουν δείξει τη σημασία της συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ο όρος «γονεϊκή εμπλοκή» είναι πολυδιάστατος και χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων των γονέων στο σπίτι και στο σχολείο, οι οποίες στοχεύουν στην υποστήριξη των παιδιών στην εκπαιδευτική διαδικασία (Μπάνια, Μπρούζος & Κοσσυβάκη, 2008). Για να μπορέσουμε να δείξουμε την αναγκαιότητα της επικοινωνίας σχολείου–οικογένειας θα πρέπει να αναφερθούμε σε κάποιες από τις έρευνες και να ασχοληθούμε με τα τρία βασικά μέλη αυτής, δηλαδή τους γονείς, τους εκπαιδευτικούς, καθώς επίσης και τους ίδιους τους μαθητές.

Σε μία από τις μεγαλύτερες έρευνες, αυτή του Mortimore και των συνεργατών του (1988), για την αποτελεσματικότητα των σχολείων, η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες αυτού, παρουσιάζεται ως ένας από τους 12 παράγοντες-κλειδιά, που διαφοροποιούν τα αποτελεσματικά από τα λιγότερο αποτελεσματικά σχολεία. Η συνεργασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς δεν συμβάλει μόνο στη σχολική μάθηση και τη βελτίωση των σχολικών επιδόσεων αλλά και στη βελτίωση της συμπεριφοράς των παιδιών (βλ. Secada, 1989, Greenwood & Hickman, 1991) με την προϋπόθεση ότι το σχολείο δεν ενημερώνει μόνο την οικογένεια για τις προσδοκίες και

τους στόχους του σε θέματα συμπεριφοράς, αλλά της παρέχει και την ευκαιρία να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων γύρω από ζητήματα συμπεριφοράς και κοινωνικής αγωγής. Η συνεργασία ανάμεσά τους μπορεί να βοηθήσει τους γονείς να κατανοήσουν καλύτερα τη συμπεριφορά των παιδιών τους αλλά και να τους εφοδιάσει με τρόπους χειρισμού και αντιμετώπισης συμπεριφορών των τελευταίων. Η καλή συνεργασία όμως μπορεί να βοηθήσει και στην ομαλή μετάβαση των παιδιών από τη μια βαθμίδα στην άλλη. Όπως είναι αναμενόμενο αλλά και εμπειρικά διαπιστωμένο, η αλλαγή βαθμίδας ή ακόμα και η εισαγωγή για πρώτη φορά στο παιδικό σταθμό ή το νηπιαγωγείο μπορεί να δημιουργήσει στο παιδί προβλήματα άγχους από το νέο περιβάλλον, από την αντίδρασή του στις απαιτήσεις του σχολείου ή ακόμα και από τις σχέσεις που αναπτύσσει με τους συμμαθητές τους. Η συνεργασία ανάμεσα στην οικογένεια και το σχολείο μπορεί να λειτουργήσει προληπτικά και να αναχαιτίσει τις όποιες επιπλοκές μπορεί να επιφέρει η αλλαγή αυτή στη ζωή του παιδιού (Δοδοντσάκης, 2001). Η συνεργασία ανάμεσα στην οικογένεια και το σχολείο επιφέρει θετικά αποτελέσματα για όλους, μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Παρ' όλες τις έρευνες που αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα της συνεργασίας του σχολείου με την οικογένεια τα ερευνητικά δεδομένα αποδεικνύουν ότι η σχέση αυτή δεν καλλιεργείται στον επιθυμητό βαθμό.

Στις Η.Π.Α. για παράδειγμα, οι γονείς σε ένα μεγάλο ποσοστό δηλώνουν πως δεν έχουν χρόνο να ασχοληθούν με το σχολείο των παιδιών τους, ενώ αρκετοί δεν γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να εμπλακούν (Μπακαλμπάση, 2011). Σε έρευνά τους οι Williams, B, Williams, J & Ullman, A (2002) καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι γονείς εάν και επιθυμούν να εμπλακούν στην εκπαίδευση των παιδιών τους, θεωρούν ότι υπάρχουν πολλά εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν για να επιτευχθεί η συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον με την έρευνά τους παρατήρησαν ότι σημαντικός παράγων που επηρεάζει την εμπλοκή των γονέων είναι η ηλικία του παιδιού, όσο μικρότερη η ηλικία των παιδιών τόσο μεγαλύτερη και η συμμετοχή τους.

Στην Ελλάδα επικρατεί καχυποψία και δυσπιστία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών και η μεταξύ τους συνεργασία είναι επιφανειακή έως ανύπαρκτη. Οι έρευνες έχουν δείξει πως η συνεργασία σχολείου - οικογένειας παίρνει τη μορφή τυπικών σχέσεων στο πλαίσιο συγκεκριμένων υποχρεώσεων, όπως είναι η συμμετοχή των γονέων σε σχολικές εκδηλώσεις ή η ενημέρωσή τους για την πρόοδο των παιδιών τους. Ωστόσο, το είδος της γονεϊκής εμπλοκής που φαίνεται να επιδρά περισσότερο στη σχολική επίδοση

των μαθητών σχετίζεται με τη φυσική παρουσία του γονιού στο σχολείο και την εμπλοκή του σε σχολικές δραστηριότητες.

Στην έρευνά τους οι Κατσίλλη & Λώλου το 1999 αναφέρουν ότι η επίδραση σημαντικών άλλων παραγόντων, κυρίως των γονιών, παίζει σπουδαίο ρόλο στην παραγωγή υψηλότερης επίδοσης και προσδοκιών (Γεωργίου, 2000). Ενώ στην πλειονότητά τους οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει συνεργασία με τους γονείς, στη σχολική πραγματικότητα δεν υπάρχει ουσιαστική συνεργασία.

Στην έρευνά που πραγματοποίησε ο Δοδοντσάκης (2001) στο χώρο της πρωτοβάθμιας αλλά και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εάν και οι γονείς εκτιμούν θετικά τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, δεν έχουν αντιληφθεί ούτε το εύρος ούτε τη σπουδαιότητά της. Επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους σε ζητήματα που αφορούν την επίδοση και τη συμπεριφορά του παιδιού τους και αδιαφορούν για τα γενικότερα εκπαιδευτικά θέματα. Οι γονείς εμφανίζονται διστακτικοί απέναντι στη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών και οι κυριότεροι λόγοι σύμφωνα με τον Δοδοντάκη είναι η παράλειψη του σχολείου να τους πληροφορήσει για τον πολυδιάστατο ρόλο τους, αλλά και την έλλειψη των σχετικών αναζητήσεων από τη μεριά τους. Ακόμα διαπίστωσε ότι μια από τις σημαντικότερες προϋποθέσεις των συναντήσεων για τους γονείς είναι ο καθορισμός συγκεκριμένης μέρας και ώρας εκτός ωραρίου καθώς επίσης και η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών η οποία παίζει καθοριστικό ρόλο για να τους προσελκύσει ή όχι στο σχολείο. Ωστόσο κατέληξε στο συμπέρασμα πως ούτε και οι εκπαιδευτικοί επιδεικνύουν το ανάλογο ενδιαφέρον για τη συνεργασία τους με τους γονείς η οποία παραμένει σε επιφανειακό επίπεδο.

Σε έρευνα που πραγματοποίησε η Παπαγιαννίδου (2000) στο χώρο της προσχολικής αγωγής κατέληξε στο συμπέρασμα πως οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι έχουν καλές σχέσεις με τους γονείς τους όποιους ωστόσο κρατούν σε μια απόσταση η οποία προστατεύει το ρόλο τους ως επαγγελματίες εκπαιδευτικούς. Ακόμη διαπίστωσε ότι οι νηπιαγωγοί προσδοκούν ως ένα βαθμό το σεβασμό που αξίζουν και την εμπιστοσύνη του γονιού για τη δουλειά που κάνουν με τα παιδιά τους. Επιπλέον από την έρευνα φάνηκε ότι οι νηπιαγωγοί δεν ενημερώνουν τακτικά τους γονείς για τους παιδαγωγικούς στόχους και σκοπούς της εκπαίδευσης που είναι καθορισμένοι από την πολιτεία. Η συνεργασία που θα αναπτυχθεί ανάμεσά τους εξαρτάται κυρίως από τις απόψεις του ίδιου του νηπιαγωγού, ενώ ο βαθμός επικοινωνίας εξαρτάται και από τους δύο. Οι γονείς από την πλευρά τους εμφανίζονται να είναι ευχαριστημένοι από τη σχέση τους με τους νηπιαγωγούς και

δηλώνουν ότι θα επιθυμούσαν να συμμετέχουν περισσότερο στις δραστηριότητες του σχολείου.

Οι Αγγελίδης και Θεοφάνους (2003) στην έρευνά τους σε νηπιαγωγεία κατέληξαν στο συμπέρασμα πως ακόμη και εάν και οι δύο πλευρές αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της συνεργασίας και θεωρούν ότι συνεργάζονται, παρ'όλα αυτά η κάθε πλευρά εννοεί κάτι διαφορετικό. Η συνεργασία τους περιορίζεται στις καθημερινές συνομιλίες και οι σχέσεις τους είναι τυπικές. Οι νηπιαγωγοί εμφανίζονται να μην επιθυμούν μια στενή σχέση με τους γονείς ισχυριζόμενοι ότι αυτό θα το εκμεταλλευτεί το παιδί και ότι τους φέρνει σε δύσκολη θέση. Οι γονείς από την πλευρά τους εμφανίζονται να μη γνωρίζουν άλλο τρόπο ανάπτυξης συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς, εκτός από αυτόν της επικοινωνίας και φάνηκε να νιώθουν ότι ενοχλούν ή ότι εμποδίζουν τις νηπιαγωγούς εάν προσπαθήσουν να εμπλακούν περισσότερο στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου.

Στην έρευνά της που πραγματοποίησε σε διάφορες πόλεις της Ελλάδας στο χώρο της προσχολικής αγωγής η Σακελλαρίου (2006) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι γονείς στο μεγαλύτερο μέρος τους εμφανίζονται θετικοί σε μια προοπτική συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς και ότι αναγνωρίζουν τη συνεργασία αυτή ως απαραίτητη και χρήσιμη για την επίτευξη των στόχων του νηπιαγωγείου. Επιπλέον, οι γονείς θεωρούν ότι οι νηπιαγωγοί επιδιώκουν τη συνεργασία μαζί τους και ότι οι γονείς ανταποκρίνονται θετικά προς το νηπιαγωγείο που επιδιώκει τη συνεργασία.

Όπως αναφέρει ο Macbeth (1989) στη σχετική μελέτη του, η συνεργασία σχολείου και γονέων είναι αναγκαία για τους ακόλουθους πέντε σημαντικούς λόγους, οι οποίοι αναδεικνύουν και την αμοιβαία εξάρτηση σχολείου –γονέων. Η συνεργασία λοιπόν σχολείου-οικογένειας είναι ανάγκη γιατί:

- Οι γονείς σύμφωνα με τον νόμο είναι υπεύθυνοι για την εκπαίδευση των παιδιών τους και άρα υπεύθυνοι για τη μόρφωση και την ανατροφή τους.
- Το μεγαλύτερο μέρος της μάθησης λαμβάνει χώρα εκτός σχολείου – κυρίως στο σπίτι - είναι ανάγκη και είναι ανάγκη οι νηπιαγωγοί να επενδύουν επάνω στη μάθηση που δέχεται το παιδί στο σπίτι του, γνωρίζοντας έτσι τις εμπειρίες του για να χτίσουν τη νέα γνώση επάνω σ' αυτές.
- Η μάθηση που προέρχεται από την οικογένεια επηρεάζει την αποτελεσματικότητα του σχολείου επάνω στο παιδί και για αυτό θα πρέπει με την καθοδήγηση των νηπιαγωγών, να υποστηρίζει την εκπαίδευση που δέχονται τα παιδιά στο νηπιαγωγείο.

- Ο νηπιαγωγός, εκτός από υπεύθυνος για την εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος, λειτουργεί και ως δικλείδα ασφαλείας του κράτους απέναντι στα δικαιώματα των παιδιών και τις υποχρεώσεις των γονέων. Με αυτό τον τρόπο το νηπιαγωγείο έχει τη δυνατότητα, την ευθύνη και την αρμοδιότητα να παρεμβαίνει αρμοδίως, όταν εντοπίζει περιπτώσεις ελλιπούς κηδεμονίας, συστηματικής απουσίας των μαθητών κ.ά.
- Στις δημοκρατικές κοινωνίες οι πολίτες δεν έχουν μόνο δικαιώματα αλλά και υποχρεώσεις, γι' αυτό οι γονείς οφείλουν να προσφέρουν ενεργά στη ζωή του σχολείου, γιατί η δημιουργία μιας μελλοντικής κοινωνίας, που θα απαρτίζεται από ενεργούς πολίτες, διδάσκεται από πολύ νωρίς στα παιδιά και απαιτεί πρότυπα (Αρβανίτη – Παπαδοπούλου, 2010).

1.4.1 Μαθητές

Το σημαντικότερο αποτέλεσμα της συμμετοχής των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία είναι η θετική συνέπειά της, στην σχολική πρόοδο των παιδιών (Hanafin & Lynch, 2002). Η ενεργητική συμμετοχή των γονέων στις εκπαιδευτικές διαδικασίες αποδεικνύεται ιδιαίτερα σημαντική για τα παιδιά καθώς βελτιώνει τις σχολικές επιδόσεις, βοηθάει στο να διατηρούνται οι καλές επιδόσεις για μεγάλο χρονικό διάστημα (Φλουρής, 1989), ενισχύει τη συμμετοχή των παιδιών και το ενδιαφέρον τους στην τάξη, συμβάλλει στη δημιουργία θετικής στάσης και συμπεριφοράς απέναντι στο σχολικό περιβάλλον αλλά και εκτός αυτού (Eccles & Harold R, 1996) και συμβάλλει στην ανάπτυξη της θετικής εικόνας που έχει το παιδί για τον εαυτό του και για τη ζωή γενικότερα (Haynes, Comer & Hamilton-Lee, 1989).

1.4.2 Γονείς

Όσον αφορά τους γονείς με τη συνεργασία αυτή βελτιώνεται η αυτοεικόνα τους ως γονείς με αποτέλεσμα τη βελτίωση των σχέσεων με τα παιδιά τους (Wadsworth & Remaley, 2007). Τους βοηθάει να βελτιώσουν τις σχέσεις με τα παιδιά τους, τους εξοπλίζει με εφόδια και γνώσεις που μπορούν να αξιοποιήσουν για να βοηθήσουν τα παιδιά τους στη σχολική μάθηση με την υποστήριξη στις εργασίες τους, ενισχύεται η αυτοπεποίθησή τους και ενδυναμώνεται ο γονεϊκός τους ρόλος. Η επικοινωνία των γονέων με το σχολείο τους βοηθάει να κατανοήσουν τον τρόπο που λειτουργεί η εκπαίδευση και κατ' επέκταση να υποστηρίξουν σε μεγαλύτερο βαθμό καθώς κατανοούν καλύτερα το έργο του εκπαιδευτικού (Epstein & Dauber, 1991).

1.4.3 Εκπαιδευτικοί

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς η καλή συνεργασία με τις οικογένειες των παιδιών τους βοηθάει έτσι ώστε να κατανοήσουν καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών τους, να υποστηριχθούν στην άσκηση του εκπαιδευτικού τους έργου από τους γονείς, με τη συμμετοχή τους σε ποικίλες δραστηριότητες. Η καλύτερη συνεργασία μεταξύ τους ενισχύει το ηθικό των εκπαιδευτικών και την αποτελεσματικότητα της εργασίας τους, αναδεικνύει τις προσωπικές ανάγκες του κάθε μαθητή, διευρύνει και βελτιώνει τους διαύλους επικοινωνίας και τις διαπροσωπικές σχέσεις των παιδιών με την οικογένεια, επιδρά θετικά στις σχολικές επιδόσεις και στη συναισθηματική και κοινωνική του ανάπτυξη. Σύμφωνα με τον Davies (1988), οι εκπαιδευτικοί μέσα από την συνεργασία με τους γονείς κατανοούν καλύτερα τους μαθητές και μειώνονται γενικά οι προκαταλήψεις και από τις δύο πλευρές.

1.5 Παράγοντες που επηρεάζουν τη συνεργασία σχολείου- οικογένειας

Είναι πολλοί οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συνεργασία σχολείου οικογένειας. Ο γονιός μπορεί να επιλέξει τον βαθμό που θα εμπλακεί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αντίστοιχα και οι εκπαιδευτικοί μπορεί να επιλέξουν και να επιδιώξουν να αναπτύξουν συγκεκριμένες μορφές συνεργασίας με τους γονείς. Οι γονείς, οι εκπαιδευτικοί και το παιδί είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν την επιλογή αυτή.

1.5.1 Παράγοντες που αφορούν τους γονείς.

Αναφορικά με τους γονείς, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει το φύλο, το κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο, οι ψυχολογικοί παράγοντες και οι στάσεις και προσδοκίες τους. Τα βιοποριστικά προβλήματα, η μονογονεϊκότητα και η απουσία ελεύθερου χρόνου λόγω φόρτου εργασίας δημιουργούν δυσκολίες στους γονείς για εμπλοκή τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους (Μπόνια κ. ά. 2008).

1.5.1.1 Το φύλο.

Όσον αφορά το φύλο του γονέα οι μητέρες εμφανίζονται να εμπλέκονται περισσότερο στα σχολικά θέματα του παιδιού τους, όχι μόνο γιατί το επιλέγουν αλλά γιατί συνήθως τους ανατίθεται αυτός ο γονεϊκός ρόλος από τις κοινωνίες, τουλάχιστον του δυτικού τύπου. Οι πατέρες εμφανίζονται να εμπλέκονται λιγότερο και οι σημαντικότεροι λόγοι που επικαλούνται είναι η έλλειψη χρόνου λόγω εργασιακών υποχρεώσεων ή η γενικότερη αντίληψη που επικρατεί ότι αποτελεί αρμοδιότητα κυρίως της μητέρας (Γεωργίου, 2000). Αντίθετα όταν οι μητέρες εμπλέκονται περισσότερο τότε ενισχύεται

και η συμμετοχή των πατέρων, παρατήρησαν στην έρευνα τους οι Grolnick και Slowiaczek (1994).

1.5.1.2 Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο.

Σύμφωνα με τον Γεωργίου (1993) όσο υψηλότερο είναι το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο της οικογένειας, τόσο μεγαλύτερη είναι η συχνότητα συμμετοχής στις δραστηριότητες του σχολείου. Ανάλογα με την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση κάποιοι από αυτούς που έχουν χαμηλό status αναγκάζονται να εργάζονται πολλές ώρες και να μην μπορούν να απουσιάζουν εύκολα από τη δουλειά τους με αποτέλεσμα να μην κατορθώνουν να ανταποκριθούν στο κάλεσμα του νηπιαγωγού για συνεργασία, αλλά μπορούν να βοηθούν τα παιδιά τους στην σχολική μελέτη στο σπίτι και να τα στηρίζουν συναισθηματικά (Γεωργίου.2000). Η κατάσταση αυτή επιδεινώνεται και από το γεγονός ότι σπάνια γίνεται παραχώρηση στο ωράριο από τους εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να μπορέσει να βρεθεί μια κατάλληλη ώρα στην οποία θα μπορούσαν να ανταποκριθούν οι γονείς. Από την άλλη μεριά, οι γονείς που έχουν υψηλό κοινωνικοοικονομικό status μπορούν συνήθως να διαθέσουν πιο εύκολα χρόνο από την εργασία για να συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες και να επικοινωνούν με το εκπαιδευτικό ή απλά καταλαβαίνουν πληρέστερα τη σπουδαιότητα του σχολείου (Hill & Taylor, 2004) (Μπακαλμπάση, 2011). Παρ' όλα αυτά, πρέπει επίσης να αναφερθεί, ότι μερικοί γονείς αυτής της κατηγορίας, όπως κάποιες έρευνες δείχνουν, μπορεί να υποτιμούν τους εκπαιδευτικούς όχι μόνο επειδή είναι πιο εύποροι και χαίρουν υψηλότερης κοινωνικής εκτίμησης, αλλά και επειδή διαθέτουν υψηλότερα ακαδημαϊκά προσόντα από τους εκπαιδευτικούς. Υποστηρίζεται ότι η σχέση αυτή είναι επιτυχής όταν οικοδομείται στο πλαίσιο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και σεβασμού των γνώσεων των δύο μερών σχετικά με τις ανάγκες των παιδιών, ώστε να μεγιστοποιηθούν τα αποτελέσματα στην εκπαίδευση (Μπακαλμπάση, 2011).

1.5.1.3 Ψυχολογικοί παράγοντες.

Ψυχολογικοί λόγοι μπορεί να επηρεάσουν το είδος της συνεργασία που θα αναπτυχθεί με τους γονείς. Οι προηγούμενες όχι και τόσο καλές εμπειρίες των γονέων από τη συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των γονέων που έχουν μεγαλύτερα παιδιά, μπορούν να ενισχύσουν ή να αποθαρρύνουν τη συνεργασία (Δοδοντσάκης, 2001. Αρνητικά συναισθήματα που μπορεί να συνδέονται με τα δικά τους σχολικά χρόνια, σχολική αποτυχία ή προβληματική συμπεριφορά, μπορεί να ξαναζωντανεύουν από την παρουσία τους στο χώρο του σχολείου με την ιδιότητα του γονιού και να μην επιθυμούν τη συνεργασία. Ακόμη η τάση σε αρκετά σχολεία να

προσκαλούνται συνήθως οι γονείς των παιδιών που αντιμετωπίζουν κάποιο πρόβλημα στην επίδοση ή στη συμπεριφορά τους δημιουργεί άγχος και φόβο πριν την επίσκεψη (Γεωργίου, 2000). Επιπλέον πολλοί γονείς λόγω των διαφορών που μπορεί να υπάρξουν ανάμεσα στο δικό τους μορφωτικό κεφάλαιο με αυτό των εκπαιδευτικών μπορεί να νιώθουν μειονεκτικά και αυτό να τους οδηγεί στη υιοθέτηση μιας στάσης που δεν ευνοεί τη συνεργασία.

1.5.1.4 Το μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Πολλοί γονείς λόγω έλλειψης ακαδημαϊκών γνώσεων νιώθουν ότι δεν μπορούν να συνεισφέρουν στη σχολική μάθηση των παιδιών τους με αποτέλεσμα να αποστασιοποιούνται από οποιοδήποτε είδος συμμετοχής στη σχολική ζωή. Οι Baker και Stevenson (1996) σε έρευνά τους παρατήρησαν ότι οι μητέρες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο τείνουν να εμπλέκονται περισσότερο σε θέματα που αφορούν τη σχολική ζωή του παιδιού, διατηρούν στενότερη επαφή με τους εκπαιδευτικούς και αναλαμβάνουν δράση για να χειριστούν πιθανά προβλήματα του παιδιού τους στο σχολείο (Γεωργίου, 2000). Διαφορετικά ήταν τα ευρήματα των Grolnick και Slowiaczek (1994), όπου δεν βρέθηκε σημαντική συσχέτιση με το επίπεδο μόρφωσης της μητέρας, ενώ αντίθετα σημαντική ήταν η συσχέτιση που βρέθηκε με το επίπεδο μόρφωσης του πατέρα. Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών συνδέεται με τη συνεργασία του γονιού με τον εκπαιδευτικό, όμως δεν σημαίνει ότι οι γονείς με χαμηλό μορφωτικό κεφάλαιο θα πρέπει να αποκλείονται από τη σχολική ζωή του παιδιού και να εκλαμβάνεται από τους εκπαιδευτικούς ως ανασταλτικός παράγοντας για την ενίσχυση της συμμετοχής και της συνεργασίας.

1.5.1.5 Στάσεις και προσδοκίες των γονέων

Ευρήματα της έρευνα του Γεωργίου (1993) υποστηρίζουν ότι η στάση των γονέων στην επίδοση του παιδιού τους, επηρεάζει την πραγματική επίδοση του παιδιού στο σχολείο. Υπάρχουν αρκετά ερευνητικά ευρήματα που συνδέουν τις προσδοκίες των γονέων με τα αυξημένα κίνητρα των παιδιών για επιτυχία και αυξημένη σχολική επίδοση. Ωστόσο οι έρευνες δεν μπορούν να καταλήξουν στο αν οι υψηλές προσδοκίες προκαλούν έντονη εμπλοκή ή αν η εμπλοκή προκαλεί υψηλή σχολική επίδοση. Το σημαντικό όμως δεν είναι μόνο η ύπαρξη προσδοκιών από τους γονείς αλλά και ο τρόπος που οι προσδοκίες αυτές εκφράζονται και επηρεάζουν το παιδί (Γεωργίου, 2000).

1.5.2 Παράγοντες που αφορούν το παιδί.

Όσον αφορά τους μαθητές, η ηλικία, το φύλο και οι μαθησιακές τους ανάγκες επηρεάζουν σημαντικά τη γονεϊκή εμπλοκή. Η συμμετοχή των γονέων στη σχολική ζωή φαίνεται να φτάνει στο μέγιστο βαθμό της έως τα πρώτα έτη του δημοτικού σχολείου και

σταδιακά ελαττώνεται. Όσο μικρότερη η ηλικία του παιδιού τόσο μεγαλύτερη και η συμμετοχή του γονέα. Οι γονείς αντιλαμβάνονται πως όσο μικρότερα είναι τα παιδιά τόσο πιο αναγκαία είναι η ενεργός συμμετοχή τους στη ζωή του παιδιού και τόσο πιο ουσιαστική διαφορά μπορεί να διαδραματίσει στην περαιτέρω εξέλιξή του. Επιπλέον αρκετοί γονείς νιώθουν ότι μπορούν να βοηθήσουν πιο ουσιαστικά τα παιδιά τους σε αυτή της ηλικία παρά σε μεγαλύτερη καθώς οι απαιτήσεις αυξάνονται και θεωρούν ότι δεν μπορούν να ανταποκριθούν. Βέβαια πρέπει να επισημάνουμε ότι ο βαθμός αυτής της συνεργασία εξαρτάται και από τις επιθυμίες του παιδιού, εάν επιθυμεί και θέλει την παρουσία και συμμετοχή του γονέα μέσα στην τάξη και γενικότερα στη σχολική ζωή (Γεωργίου, 2000). Επιπλέον η συμμετοχή των γονέων φέρεται σύμφωνα με τους Stevenson και Baker (1987) να επηρεάζεται από το φύλο του παιδιού. Επισημαίνουν πως οι γονείς των αγοριών εμπλέκονται περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία από τους γονείς των κοριτσιών. Τέλος, όταν η ανατροφοδότηση για την επίδοση από το σχολείο είναι αρνητική η γονεϊκή εμπλοκή αυξάνεται και ενώ μειώνεται όταν η πρώτη είναι θετική (Πνευματικός κ. ά. 2008)

1.5.3. Παράγοντες που αφορούν τους εκπαιδευτικούς και γενικότερα το σχολείο

Δεν είναι λίγοι οι εκπαιδευτικοί που αντιλαμβάνονται ως απειλή τη συμμετοχή των γονέων για το επαγγελματικό τους κύρος, θεωρούν τον εαυτό τους αποκλειστικά αρμόδιο για την εκπαίδευση των παιδιών, αμφιβάλουν ότι οι γονείς μπορούν να συμβάλουν θετικά στο έργο τους ή ακόμη δεν δέχονται τη βοήθεια των γονέων. Παράλληλα, οι ίδιοι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι οι γονείς ενδιαφέρονται μόνο για τη σχολική επίδοση του παιδιού τους και ανάγουν τις καλές επιδόσεις των μαθητών στην καλή ποιότητα του μαθήματός τους, ενώ για τις κακές επιδόσεις καθιστούν υπεύθυνους τους γονείς ή τις ανεπαρκείς ικανότητες των μαθητών (Μπρούζος, 2009).

1.5.3.1 Η ηλικία και τα χρόνια υπηρεσίας

Οι απόψεις που έχουν διατυπωθεί για την επίδραση που ασκούν οι παράγοντες της ηλικίας και των ετών υπηρεσίας είναι αντικρουόμενες. Οι εκπαιδευτικοί με μεγαλύτερη διδακτική εμπειρία είναι πιο δύσκολο να αλλάξουν τις από χρόνια διαμορφωμένες απόψεις τους σχετικά με τον καθαρά εκπαιδευτικό ρόλο του σχολείου, έτσι συνήθως είναι περισσότερο αμυντικοί σε θέματα ανάμειξης των γονέων στην εκπαιδευτική ζωή του παιδιού, σε αντίθεση με τους νεότερους, που δείχνουν να συμφωνούν και να ενθαρρύνουν την εμπλοκή (Γεωργίου, 1996). Υπάρχει ωστόσο και η άλλη άποψη, που υποστηρίζει ότι

η αυξημένη διδακτική εμπειρία των εκπαιδευτικών επιδρά θετικά στη στάση τους απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή (Συμεού, 2008), ίσως επειδή νιώθουν λιγότερη ανασφάλεια.

1.5.3.2 Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην αξία της συνεργασίας.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι έχουν κάποια κεκτημένα και πιστεύουν ότι μπορεί να κινδυνεύσουν εάν ενισχυθεί η συνεργασία με τους γονείς. Σε σχετική έρευνα που έκανε ο Γεωργίου, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι εάν και οι δύο πλευρές, γονείς και εκπαιδευτικοί, συμφωνούν ότι μια καλή σχέση μεταξύ τους έχει ευνοϊκά αποτελέσματα για το παιδί, στην πράξη, εννοούν ο καθένας τους κάτι διαφορετικό. Πολλοί εκπαιδευτικοί θεωρούν πως είναι προτιμότερο οι γονείς να μην εμπλέκονται στη σχολική ζωή καθώς φοβούνται ότι στην αντίθετη περίπτωση κινδυνεύουν να χάσουν μέρος της εξουσίας τους και θα προκαλέσουν την κριτική των γονέων για τις εκπαιδευτικές πρακτικές που ακολουθούν.

Η στάση του εκπαιδευτικού, επηρεάζει τη δημιουργία θετικού κλίματος ή όχι και ενισχύει ή αποθαρρύνει αντίστοιχα τη συμμετοχή του γονιού στη σχολική ζωή, σημασία όμως έχει και η στάση που θα υιοθετήσει ο γονέας απέναντι στη συνεργασία αυτή (Παπούλα & Θεοφιλίδης, 2008). Οι Αγγελίδης και Θεοφάνους (2003) αναφέρουν επίσης ότι την ευθύνη για την ανάπτυξη της συνεργασίας την έχουν οι εκπαιδευτικοί και το σχολείο καθώς αυτοί είναι οι επαγγελματίες και οι ειδικοί, επομένως αυτοί πρέπει να βρουν τρόπους να συμπεριλάβουν τους γονείς στη σχολική δραστηριότητα. Η στάση που κρατούν οι εκπαιδευτικοί στη συνεργασία με τους γονείς, θα την ενισχύσει κάνοντας τους γονείς να αισθάνονται ευπρόσδεκτοι στο σχολείο και θα οργανώσει δραστηριότητες που θα ενθαρρύνουν και θα εμπλέκουν όλους τους γονείς, στην αντίθετη περίπτωση η πόρτα του σχολείου θα παραμένει κλειστή αφήνοντας ανεκμετάλλευτες όλες τις θετικές επιρροές που απορρέουν από τη συνεργασία αυτή.

1.5.3.3. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη γονεϊκή ικανότητα.

Πολλοί εκπαιδευτικοί αμφιβάλουν για τις ικανότητες και τα προσόντα των γονέων να συμβάλουν ουσιαστικά στην εκπαίδευση των παιδιών τους με αποτέλεσμα πολλοί γονείς να νιώθουν ότι κρίνονται αρνητικά πριν καν ακόμη έρθουν σε επαφή με τον εκπαιδευτικό. Η Epstein (1996) διαπίστωσε ότι οι παιδαγωγοί που είναι πρωτοπόροι στις πρακτικές συμμετοχής της οικογένειας επιτρέπουν στους γονείς, ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, να συμμετέχουν στις παιδαγωγικές διαδικασίες. Αντίθετα οι

παιδαγωγοί που δεν συνεργάζονται με τις οικογένειες παρουσιάζουν αρνητική συμπεριφορά απέναντι στους λιγότερο μορφωμένους και χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου γονείς. Σύμφωνα με την Γκλιάου-Χριστοδούλου (2005) «δεν υπάρχει καλύτερος τρόπος να εκπαιδεύσεις τα παιδιά από το να ενισχύσεις τις ικανότητες των γονιών να τα εκπαιδεύουν οι ίδιοι» Αυτό που πρέπει να γίνει αντιληπτό είναι ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είναι αντικειμενικοί και δεν θα μπορούσαν να είναι καθώς είναι άνθρωποι που φέρουν τη δική τους ταυτότητα.

1.5.3.4 Η Εκπαιδευτική κατάρτιση και το Πρόγραμμα Σπουδών.

Η ελλιπής εκπαιδευτική κατάρτιση πάνω σε θέματα συνεργασίας σχολείου – οικογένειας επηρεάζει τις στάσεις και τις πρακτικές που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί απέναντι στη συνεργασία με τους γονείς. Πολλοί εκπαιδευτικοί ενδέχεται τόσο κατά τη διάρκεια των βασικών τους σπουδών αλλά και της μετέπειτα εκπαιδευτικής τους επιμόρφωσης να μην απέκτησαν γνώσεις και δεξιότητες που να σχετίζονται με την ανάπτυξη τεχνικών προσέγγισης και ανάπτυξης συνεργασίας με τους γονείς, με αποτέλεσμα να μη γνωρίζουν πώς να διαχειριστούν αυτή την κατάσταση και να περιορίζονται σε παραδοσιακούς τύπους συμμετοχής των γονέων. Η προετοιμασία των εκπαιδευτικών στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων και επικοινωνίας θα βοηθήσει στο χτίσιμο της εμπιστοσύνης και της αυτοπεποίθησής τους και θα επηρεάσει επιτυχώς την αλληλεπίδραση με τους γονείς.

Στην Ελλάδα η νομοθεσία (1566/85, άρθρο53) υποδεικνύει την ανάγκη συνεργασίας του εκπαιδευτικού με την οικογένεια σε τακτά χρονικά διαστήματα εκτός διδακτικού ωραρίου για ενημέρωση των γονέων (Γκλιάου- Χριστοδούλου, 2005). Ακόμη, στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου αναφέρονται συγκεκριμένοι τρόποι και τεχνικές που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί που θα ενισχύσουν τη συνεργασία με τους γονείς προσφέροντας στους εκπαιδευτικούς το επίσημο πρόγραμμα, την έλλειψη του οποίου, αρκετοί επικαλούνται ως ανασταλτικό παράγοντα στην ενίσχυση της συνεργασίας. Οι κυβερνήσεις λοιπόν θα πρέπει να κινηθούν προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης των ακαδημαϊκών ή επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων των εκπαιδευτικών εξοπλίζοντάς τους με τα κατάλληλα εφόδια για να ανταποκριθούν στις νέες αυτές απαιτήσεις.

1.5.3.5 Η στάση των γονέων απέναντι στις προσπάθειες των εκπαιδευτικών.

Ακόμη η στάση των εκπαιδευτικών επηρεάζεται από την ανταπόκριση των γονέων στις προσκλήσεις τους για να αναμειχθούν στην εκπαίδευση των παιδιών τους μειώνοντας ή ενισχύοντας αντίστοιχα τις προσπάθειές τους. Ωστόσο αυτό που πρέπει να γίνει κατανοητό από τους εκπαιδευτικούς είναι ότι η μη ανταπόκρισή τους δεν σημαίνει και αδιαφορία και ότι οι γονείς δεν είναι σε θέση να αναμειχθούν σε όλες τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο σχολείο. Η μειωμένη συμμετοχή σε συγκεντρώσεις και ενημερώσεις γονέων μπορεί να οφείλεται και στην αμηχανία που προκαλεί η έλλειψη εξοικείωσης με τέτοιου είδους καταστάσεις (Dornbusch & Ritter, 1988 στο Bermudez & Marquez, 1996) ή στην άγνοια του εκπαιδευτικού συστήματος και των προσδοκιών του από αυτούς (Antunez, 2000, Rodriguez 2002) (Χατζηδάκη, 2007).

1.5.3.6 Ο ρόλος του διευθυντή

Η θέση που θα υιοθετήσει ο διευθυντής του σχολείου έχει καθοριστική σημασία για το είδος των σχέσεων που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευτικοί με τους γονείς των μαθητών. Αυταρχικοί διευθυντές, οι οποίοι αρνούνται ακόμη και τη συχνή επαφή με τους εκπαιδευτικούς, θα αποθαρρύνουν την οποιαδήποτε είδους συνεργασία με τους γονείς, ενώ η δική τους θετική στάση μπορεί να επηρεάσει και να αλλάξει και τη στάση των εκπαιδευτικών του σχολείου (Δοδοντσάκης, 2001:85). Και οι γονείς όμως από τη μεριά τους πρέπει να ενδιαφερθούν για την εκπαίδευση των παιδιών τους και για τον τρόπο που αυτή παρέχεται, συμμετέχοντας στο σχολείο σύμφωνα με το δικαίωμα που έχουν ως πολίτες.

1.6 Προβλήματα στην επικοινωνία και συνεργασία σχολείου- οικογένειας

Η συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων, δεν έχει πάντα τα επιθυμητά αποτελέσματα και αυτό οφείλεται και στις δύο πλευρές. Το μεγαλύτερο εμπόδιο είναι οι αντιλήψεις των δύο πλευρών για συγκεκριμένες έννοιες όπως η συνεργασία, η εμπλοκή στη σχολική ζωή και οι προσδοκίες που έχει η κάθε πλευρά (Νόβα-Καλτσούνη, 2004). Οι γονείς ενδιαφέρονται κυρίως για τη συνολική ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού τους και αυτό περιμένουν από τον εκπαιδευτικό. Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους έχουν την τάση να βλέπουν τους γονείς σε ένα ρόλο βοηθητικό στη σχολική επίδοση του μαθητή (Νόβα- Καλτσούνη, 2004; Ματσαγγούρας & Βερδής, 2003). Έτσι, δημιουργείται μια ανισορροπία χωρίς την αναγκαία αμοιβαιότητα, υπερισχύει η εξουσία της μιας πλευράς και έτσι η συνεργασία δεν μπορεί να αναπτυχθεί σωστά. Η επιτυχημένη

συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων χρειάζεται να διέπεται από ισοτιμία και αμοιβαιότητα με διακριτούς όμως ρόλους. Δύο είναι οι βασικές ελλείψεις, του προγραμματισμού και της αλληλοκατανόησης, από τις οποίες πηγάζουν και άλλα εμπόδια που καθιστούν δύσκολη την ανάπτυξη της συνεργασίας, όπως είναι αυτά που οφείλονται στη στάση των εκπαιδευτικών, στη στάση των γονέων, καθώς και σε εμπόδια τεχνικής υφής. Ο τρόπος ενημέρωσης, κυρίως η τυπική επιστημονική γλώσσα και η ορολογία που χρησιμοποιεί ο εκπαιδευτικός, απομακρύνει τον γονέα από το σχολείο. Οι προγραμματισμένες συναντήσεις γίνονται στο πρωινό ωράριο, το οποίο είναι δύσκολο έως και απρόσιτο για τους εργαζόμενους γονείς. Συχνά, τα εμπόδια στην επικοινωνία ανάγονται στις διαφορετικές αναπαραστάσεις και ερμηνείες της μεταξύ τους σχέσης και του ρόλου τους σ' αυτήν (Γκοτοβός, 1990; Barbarin, Downer, Odom & Head, 2010). Κατά συνέπεια, οι δυσχέρειες στην επικοινωνία του σχολείου με τους γονείς συνήθως οφείλονται στις διαπροσωπικές σχέσεις των δύο πλευρών μεταξύ τους, στη νοοτροπία και τις αντιλήψεις κάθε πλευράς, στην πολυπλοκότητα του ίδιου του μηνύματος, στη δυσκολία του να διατυπωθεί και στις αλλοιώσεις που υφίσταται κατά τη διαβίβασή του, καθώς και σε διάφορες αντικειμενικές δυσκολίες.

1.7 Προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων

Όπως διαπιστώνεται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη της συνεργασίας, μεταξύ των εκπαιδευτικών και των γονέων είναι πολλοί και σύνθετοι. Αναγνωρίζοντας όμως τη σπουδαιότητα και τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να φέρει η συνεργασία αυτή στη μάθηση και στη γενικότερη ανάπτυξη του παιδιού οι προσπάθειες τόσο των εκπαιδευτικών αλλά και των γονέων θα πρέπει να στραφούν προς την κατεύθυνση της άρσης αυτών των εμποδίων έτσι ώστε να μπορούν όλα τα παιδιά να απολαμβάνουν τα οφέλη της συνεργασίας αυτής.

Κάθε οικογένεια φέρει τις δικές της αξίες, έχει τα δικά της ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αλλά αντιμετωπίζει και τα δικά της ιδιαίτερα προβλήματα που λειτουργούν ανασταλτικά στην ανάπτυξη της στη σχολική ζωή και που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη έτσι ώστε να ενισχυθεί με τους κατάλληλους τρόπους η συμμετοχή της. Απαιτείται λοιπόν οι στρατηγικές αύξησης της συμμετοχής να υιοθετηθούν από τους εκπαιδευτικούς αλλά και τις υπεύθυνες εποπτεύουσες αρχές, έτσι ώστε να βρεθούν λύσεις και πρακτικές που θα ενισχύσουν τη συνεργασία. Αυτό που θα πρέπει να έχουν αρχικά οι

εκπαιδευτικοί στο νου είναι ότι οι οποιοσδήποτε προσπάθειες καταβάλουν, για να αναπτύξουν τη συνεργασία με τους γονείς, θα πρέπει να απευθύνονται σε όλους τους γονείς και να μην αποκλείονται κάποιιοι λόγο των ατομικών τους χαρακτηριστικών.

Ωστόσο, πρέπει να τονίσουμε ότι δεν μπορούσε να εμπλέξουμε τους γονείς από τη μια μέρα στην άλλη. Κάποιοι γονείς θεωρούν πολύ μικρά τα παιδιά τους για να ενδιαφερθούν με τις ασχολίες τους, άλλοι γιατί δεν θέλουν επιπλέον υποχρεώσεις ή λόγω επαγγελματικών ή προσωπικών λόγων, άλλοι γιατί μπορεί να είχαν πρότερη κακή σχέση με το σχολείο, άλλοι γιατί μπορεί να μην νιώθουν ευπρόσδεκτοι στο σχολείο ή γιατί δεν ξέρουν τον τρόπο για να το κάνουν.

Έτσι λοιπόν ένας από τους πρωταρχικούς στόχους του σχολείου πρέπει να είναι η ανίχνευση των ιδιαίτερων εμποδίων που αντιμετωπίζει η κάθε οικογένεια και η υιοθέτηση πρακτικών που θα μπορούσαν να υπερνικήσουν τα εμπόδια αυτά και θα εξασφάλιζαν τις προϋποθέσεις εκείνες που θα συνέβαλαν στην ανάπτυξη της συνεργασίας.

Οι γονείς αρχικά θα πρέπει να ενημερωθούν για τη δυνατότητά τους και το δικαίωμά τους να εκθέτουν τις απόψεις τους και να εκδηλώνουν το ενδιαφέρον τους έμπρακτα, έτσι ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι το σχολείο θέλει τη βοήθειά τους και η πόρτα του είναι ανοικτή για να τους υποδεχθεί. Προϋπόθεση όμως αυτού αποτελεί η αναγνώριση αυτού του δικαιώματος πρώτα από τους εκπαιδευτικούς. Η αλληλοκατανόηση, η ανάληψη της ευθύνης για λάθη που τυχόν σημειώνονται και από τις δύο πλευρές και η από κοινού προσπάθεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ανακύπτουν θα οδηγήσει τους εκπαιδευτικούς αλλά και γονείς στην κατανόηση της σπουδαιότητας της ειλικρινούς και χωρίς αντιδικίες σχέσης αλλά και η αναστροφή της αρνητική εικόνας των γονέων για τους εκπαιδευτικούς απαιτείται για την ανάπτυξη της συνεργασίας.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα που σχετίζονται με την ανάπτυξη στρατηγικών και μεθόδων ενίσχυσης της επικοινωνίας και της συνεργασίας με τους γονείς έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις οικογένειες του σχολείου είναι επιβεβλημένη. Σημαντικό στοιχείο προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης της συνεργασίας αποτελεί και η αναγνώριση από την πλευρά των εκπαιδευτικών ότι οι γνώσεις, οι ικανότητες και οι εμπειρίες που διαθέτουν οι γονείς μπορούν να αξιοποιηθούν και συμβάλουν στην ανάπτυξη του παιδιού.

Απαιτείται όμως και η εκπαίδευση των γονέων έτσι ώστε να κατανοήσουν ποια είναι τα δικαιώματα τους και οι ευθύνες τους αλλά και η σπουδαιότητα του ρόλου τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους. (Chistenson, 1999).

Ένας από τους λόγους που επηρεάζει και ερμηνεύει ως ένα βαθμό την απόσταση των γονέων από το σχολείο σχετίζεται με το γεγονός ότι δεν γνωρίζουν τι προσφέρει αυτός ο χώρος στα παιδιά τους και κυρίως τι θα μπορούσαν να κάνουν οι ίδιοι για τα παιδιά. Έτσι λοιπόν η γνωριμία των γονέων με τους στόχους του σχολείου αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη της συνεργασίας. Αφειρηία για να έρθουν πιο κοντά γονείς και εκπαιδευτικοί θα μπορούσε να αποτελέσει η συζήτηση με τους γονείς πάνω σε ένα θέμα κοινού ενδιαφέροντος το οποίο θα ήταν το ίδιο το παιδί, οι δυνατότητές του, τα τυχόν προβλήματά του και η εξέλιξή του κατά τη διάρκεια του έτους (ΕΕΔΑΠ:2004). Όταν οι γονείς μαθαίνουν για το έργο που γίνεται στο σχολείο αρχίζουν να ενδιαφέρονται. Χτίζεται μια σχέση εμπιστοσύνης που μπορεί να οδηγήσει στη συνεργασία, τότε θα είναι ποιο εύκολο να ανταποκριθούν και να συμμετέχουν σε συζητήσεις.

Η ανάπτυξη συνεργασίας με τους γονείς απαιτεί μια προσέγγιση που να αναγνωρίζει και να χρησιμοποιεί τη θεμελιώδη συνεισφορά της οικογένειας σε ένα εύρος θεμάτων. Απαιτεί την αποδοχή της νέας φιλοσοφίας σχετικά με την ανάμειξη των γονέων στη σχολική ζωή και την αναγνώρισή τους ως συνεργάτες για την υλοποίηση ενός κοινού σκοπού.

1.8 Εστιάζοντας στο νηπιαγωγείο

Σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2007), το νηπιαγωγείο έχει το ρόλο του «διαμεσολαβητικού εταίρου» ανάμεσα στην οικογένεια και το σχολικό περιβάλλον. Με αυτόν τον τρόπο, βοηθά τα παιδιά αλλά και τις οικογένειές τους να προετοιμαστούν για τη μετάβαση από το σπίτι στο σχολείο (Carlisle, Stanley & Kemple, 2005). Η γονεϊκή εμπλοκή στην πρώιμη παιδική ηλικία (μέχρι 4 ετών) θεωρείται καθοριστικής σημασίας σε αυτήν την προσπάθεια καθώς ενισχύει τα κίνητρα των παιδιών για μάθηση (Christenson, 1999). Σύμφωνα με τους Marcon (1999), Miedel & Reynolds (1999), αυτή η «πρώιμη», όπως ονομάζεται, γονεϊκή εμπλοκή τόσο για τα παιδιά όσο και για τους ίδιους τους γονείς στην προσχολική ηλικία προσφέρει μακροχρόνια οφέλη.

Ωστόσο, υπάρχει ένα βιβλιογραφικό κενό για την συμμετοχή των γονέων στο νηπιαγωγείο, το οποίο αν και θεωρείται προσχολική εκπαίδευση έχει διαφορές με τον παιδικό σταθμό. Εκτός από την ηλικία είναι και το είδος των υπηρεσιών που παρέχονται, η επαγγελματική κατάρτιση του προσωπικού καθώς και τα προγράμματα που εφαρμόζονται (Laloumi-Vidali, 1998; Petrogiannis, 2010; Rentzou, 2011). Ιδιαίτερα σε ότι αφορά την ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα η μελέτη της σύνδεσης ανάμεσα

στο οικογενειακό περιβάλλον και το νηπιαγωγείο έχει ιδιαίτερη επικαιρότητα και σημασία, στη βάση μιας σειράς παραγόντων που αφορούν:

- i. στην πρόσφατη θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής προσχολικής εκπαίδευσης για τα νήπια (παιδιά ηλικίας 5 έως 6 ετών) (Νόμος υπ' αριθ. 3518/21- 12- 2006, ΦΕΚ αρ. 272/Α),
- ii. στον αναβαθμισμένο ρόλο που φαίνεται να έχουν οι γονείς στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική στην τάξη, στα πλαίσια των νέων παιδαγωγικών μεθόδων και προσεγγίσεων που εφαρμόζονται ή ενθαρρύνεται να εφαρμοστούν στο νηπιαγωγείο (π.χ. μέθοδος project, portfolio, κτλ.) (Γκλιάου, 2002; Γουλή, 2007; Κουλούρη, 2002; Μπιρμπίλη, 2005; Ρεκαλίδου, Ζάνταλη & Σοφινίδου, 2010),
- iii. στο συνεργατικό μοντέλο σύνδεσης οικογένειας και νηπιαγωγείου που προωθείται στους νέους Οδηγούς για το νηπιαγωγείο (Οδηγός Νηπιαγωγού, Οδηγός Ολοήμερου Νηπιαγωγείου, Οδηγός Γονέων) και
- iv. στην έλλειψη εμπειρικών δεδομένων για τις αντιλήψεις και πρακτικές των εμπλεκόμενων φορέων αναφορικά με τους νέους ρόλους και τις σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών, όπως περιγράφονται ή προκύπτουν στα καινούργια προγράμματα για το νηπιαγωγείο.

Σύμφωνα με τον Κιτσαρά (1998) το ζήτημα της συμμετοχής των γονιών στην εκπαίδευση των παιδιών δεν έχει λάβει την πρέπουσα βαρύτητα από την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική. Σε ότι αφορά το νηπιαγωγείο η συνεργασία με την οικογένεια καθορίζεται με το άρθρο 9 (ΠΔ 200/1998). Η βάση αυτής της συνεργασίας φαίνεται να είναι η ενημέρωση των γονιών η οποία αναφέρεται ως «δικαίωμα των γονιών και υποχρέωση και καθήκον των εκπαιδευτικών». Η ενημέρωση γίνεται συλλογικά, όταν πρόκειται για θέματα γενικού ενδιαφέροντος και προσωπικά όταν αφορά συγκεκριμένο παιδί. Μάλιστα, προβλέπεται η εκτός ωραρίου συνάντηση με τους γονείς, ύστερα από πρόσκληση του νηπιαγωγού αλλά και η έκτακτη συνεργασία όταν υπάρχουν σοβαρά ζητήματα. Η συχνότητα των επίσημων συναντήσεων προσδιορίζεται σε μία φορά το μήνα, το ελάχιστο. Όπως προκύπτει, η εμπλοκή των γονέων στο νηπιαγωγείο είναι παθητική και καθορίζεται από τον νηπιαγωγό. Εξαίρεση αποτελεί η δυνατότητα συμμετοχής στην τάξη στο πλαίσιο της ενίσχυσης των εμπειριών των παιδιών από τον κόσμο των ενηλίκων και στη διοργάνωση των γιορτών (ΥΠΕΠΘ-ΠΙ, 1991), χωρίς όμως σαφή προσδιορισμό αυτής της συμμετοχής (Μανωλίτσης, 2004). Σύμφωνα με τις νεότερες προσεγγίσεις που υιοθετούνται στο νηπιαγωγείο, δίνεται έμφαση στη συνεργασία μεταξύ του οικογενειακού και του σχολικού περιβάλλοντος ως απαραίτητη προϋπόθεση για την «υποστήριξη της ολόπλευρης ανάπτυξης όλων των παιδιών» (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη,

2006: Οδηγός Νηπιαγωγού, σελ. 18). Ο ρόλος που αναγνωρίζεται στους γονείς έχει δύο συνιστώσες. Οι γονείς μπορούν να συνεισφέρουν με την παροχή «εξαιρετικά χρήσιμων πληροφοριών» για τα παιδιά και με το «να δώσουν και στο σπίτι συνέχεια στις προσπάθειες που καταβάλλονται στο χώρο του νηπιαγωγείου» (σελ. 18 οδηγός νηπιαγωγού). Ήδη με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το νηπιαγωγείο (2003), οι νηπιαγωγοί μεταξύ άλλων καλούνται να αναπτύξουν συνεργασία με τους γονείς ώστε να συμμετέχουν και αυτοί στην εκπαιδευτική διαδικασία. Μάλιστα, αναφέρεται ότι για το σχεδιασμό των προγραμμάτων θα πρέπει μεταξύ άλλων να λαμβάνονται υπόψη οι προσδοκίες των γονιών (σελ. 4307, ΔΕΠΠΣ). Το πλαίσιο αυτής της συμμετοχής περιγράφεται με περισσότερη σαφήνεια στον Οδηγό της Νηπιαγωγού (Δαφέρμου, Κουλούρη & Μπασαγιάννη, 2006).

Θα πρέπει να αναφερθεί ότι η δυνατότητα παρουσίας των γονιών στην τάξη και η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες του προγράμματος είναι σημαντική εξέλιξη σε σχέση με τις μέχρι πριν κάποιων ετών επικρατούσες συνθήκες. Το στοιχείο που αναφέρεται για πρώτη φορά στον Οδηγό του Νηπιαγωγού για τη σύνδεση οικογένειας και νηπιαγωγείου είναι η ποιότητα της σχέσης γονέων και εκπαιδευτικών. Για την εξασφάλιση της συνεργασίας και της «συνέχειας» των δύο πλαισίων, τονίζεται η ανάγκη αμοιβαίας επικοινωνίας και η ανάπτυξη κλίματος αλληλοεκτίμησης και εμπιστοσύνης (σελ. 56, ΔΕΠΠΣ).

Το 2008, εκδίδονται δύο Οδηγοί για τα ολοήμερα νηπιαγωγεία. Ο πρώτος, ο οποίος αφορά τους νηπιαγωγούς (Αλευριάδου και συν., 2008), διαθέτει ένα κεφάλαιο αποκλειστικά για τη συνεργασία με τους γονείς. Επισημαίνεται ότι αφετηρία για τη συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια αποτελεί το κοινό ενδιαφέρον για το παιδί. Η μορφή που παίρνει η σύνδεση αυτή αφορά στην τακτική επικοινωνία γονέων και εκπαιδευτικών και στη συμμετοχή των γονέων στη σχολική διαδικασία. Στο δεύτερο Οδηγό, ο οποίος απευθύνεται στους γονείς (Βρυνιώτη και συν., 2008), αναφέρεται επιγραμματικά η συμμετοχή των γονέων στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τη μάθηση των παιδιών και τη λειτουργία του σχολείου «όπου αυτό επιτρέπεται» (σελ. 90, οδηγός νηπιαγωγού) καθώς και η ανάπτυξη αλληλοσεβασμού μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών.

1.9 Ερευνητικοί στόχοι – ερωτήματα

Φαίνεται ότι «η οικογενειακή και σχολική εμπλοκή είναι ιδιαίτερα σημαντική κατά τη διάρκεια της πρώιμης παιδικής ηλικίας, όταν τα παιδιά κάνουν τα πρώτα τους βήματα εκτός του οικογενειακού πλαισίου» (Bruneau, Ruttan & Dunlap, 1995, σελ. 257). Στην πλειονότητά τους, οι έρευνες που εστιάζουν σε προσχολικά πλαίσια αγωγής και εκπαίδευσης υιοθετούν μοντέλα που εφαρμόστηκαν σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας (Zellman & Perlman, 2006) και δεν αντικατοπτρίζουν τις αναπτυξιακές ιδιαιτερότητες και ανάγκες των μικρών παιδιών ούτε το σύνολο των ιδιαίτερων εκφάνσεων των γονικών συμπεριφορών σε σχέση με αυτές. Σημαντικά μικρότερος είναι ο αριθμός των ερευνών που μελετούν τη γονεϊκή εμπλοκή στην προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία, ιδιαίτερα κατά την περίοδο που τα παιδιά φοιτούν στο νηπιαγωγείο.

Στόχοι της έρευνάς μας είναι:

α) να διαπιστωθεί αν οι νηπιαγωγοί έχουν λάβει σχετική επιμόρφωση για το πως μπορούν να συνεργαστούν με τους γονείς

β) να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των νηπιαγωγών σχετικά με το αν εκτιμούν ή όχι τη συνεργασία με τους γονείς

γ) να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των γονέων σχετικά με το αν εκτιμούν τη συνεργασία με τους νηπιαγωγούς

δ) να εντοπιστούν οι λόγοι που μπορούν να ενισχύσουν ή να εμποδίσουν την συνεργασία αυτή

ε) να εντοπισθεί σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την συνεργασία αυτή

Τα ερευνητικά ερωτήματα είναι :

α) εκτιμούν οι γονείς την συνεργασία με τους νηπιαγωγούς ως χρήσιμη για την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιες οι αντιλήψεις τους;

β) εκτιμούν οι νηπιαγωγοί την συνεργασία με τους γονείς ως χρήσιμη για την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιες οι αντιλήψεις τους;

γ) ποιοι είναι οι λόγοι που μπορούν να εμποδίσουν ή να ενισχύσουν την συνεργασία αυτή;

δ) επιθυμούν την ανάπτυξη συνεργασίας και σε ποιον ανήκει η ευθύνη για την ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας;

ε) έχουν λάβει οι νηπιαγωγοί επιμόρφωση σχετική με τη συνεργασία σχολείου οικογένειας και πόσο τους βοήθησε;

2. Μεθοδολογία έρευνας

Το παρόν κεφάλαιο παρουσιάζει τη μεθοδολογία στην οποία στηρίχθηκε η παρούσα έρευνα. Συγκεκριμένα, αναλύει τη μεθοδολογική προσέγγιση της έρευνας, παρουσιάζει το δείγμα και τα ερωτηματολόγια.

2.1 Αναγκαιότητα και σημαντικότητα της μελέτης

Κατά τη μελέτη της συνεργασίας οικογένειας και σχολείου έχουν αναπτυχθεί δύο μεταξύ τους αντίθετες απόψεις. Σύμφωνα με την πρώτη, οι γονείς αποτελούν πρόβλημα για τον εκπαιδευτικό, πιο συγκεκριμένα οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να δρουν ανεξάρτητα για να πετύχουν τους στόχους τους και να ασκούν τις αρμοδιότητές τους. (Weber M. 1947)

Οι υποστηρικτές της δεύτερης άποψης βασίζονται σε συγκεκριμένα θεωρητικά μοντέλα, σύμφωνα με τα οποία γονείς και εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν έναν κοινό ρόλο κατά την εκπαίδευση και την κοινωνικοποίηση των παιδιών (Erstein J.L., 1987).

Η αναγκαιότητα της επικοινωνίας σχολείου και οικογένειας αναδεικνύεται διεθνώς κυρίως κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια μέσα από ένα πλήθος θεωρήσεων και εμπειρικών μελετών, στις οποίες ανήκουν και εκείνες που αναφέρονται στη σημασία της επικοινωνίας αυτής για τη βελτίωση της λειτουργίας των σχολικών μονάδων ως εκπαιδευτικών οργανισμών (Greenwood G.E.& Hickman C.W. 1991).

Οι περισσότερο τολμηρές προτάσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη του συστηματικού «ανοίγματος» του σχολείου προς την οικογένεια, ώστε δηλαδή ο τύπος του σημερινού σχολείου να γίνει περισσότερο συνεργατικός, με τις σχετικές πρωτοβουλίες να προέρχονται κυρίως από το σχολείο, με στόχο τη συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας στην εκπαιδευτική διαδικασία και, γενικά, στη σχολική ζωή (Powell D. 1998). Μάλιστα, οι πιο σύγχρονες θεωρήσεις αναφέρονται στην ανάγκη συνεκπαίδευσης των μαθητών, των γονέων και των εκπαιδευτικών προκειμένου να αποκτηθεί κοινή εκπαιδευτική εμπειρία και γνωστική υποδομή και κοινό κοινωνικοπολιτισμικό επίπεδο. Σχετικές έρευνες, υπογραμμίζουν ότι η συνεκπαίδευση γονέων και παιδιών μπορεί να ενισχύσει τη μεταξύ τους επικοινωνία και τη συνεργασία τους με το σχολείο. Όταν το σχολείο παίρνει την πρωτοβουλία να επικοινωνεί αποτελεσματικά με την οικογένεια, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί εκτιμούν ότι διδάσκουν αποτελεσματικότερα. Αντιστοίχως, οι γονείς βρίσκουν τους εκπαιδευτικούς αυτούς πιο αποτελεσματικούς, ενισχύουν την αυτοπεποίθησή στα ζητήματα των παιδιών τους και συνεισφέρουν θετικά στη σχολική

εκπαίδευση. Από την άλλη πλευρά, χάρη στην εμπλοκή των γονέων, τα παιδιά αποκτούν περισσότερα κίνητρα για μάθηση (Ames C. 1993).

Όσες έρευνες ασχολούνται με το συγκεκριμένο θέμα σκιαγραφούν συνήθως τη συνεργασία μόνο από μία πλευρά, είτε των εκπαιδευτικών είτε των γονέων. Η προκείμενη εργασία, εκτός από τη συνολική περιγραφή του φαινομένου (συνθήκες επικοινωνίας, περιεχόμενα, παράγοντες που την επηρεάζουν), θα ερευνήσει και τις απόψεις, στάσεις και αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών, για την σφαιρικότερη ποιότητα της μεταξύ τους συνεργασίας.

Ο σκοπός της έρευνας η οποία επιχειρείται στο πλαίσιο της προκείμενης μελέτης διατυπώνεται πιο συγκεκριμένα στην επόμενη ενότητα.

2.2 Σκοπός της έρευνας

Γενικός σκοπός της παρούσης έρευνας είναι η καταγραφή των αντιλήψεων τόσο των γονέων όσο και των νηπιαγωγών για την συνεργασία μεταξύ τους καθώς επίσης και τον ρόλο των γονέων στην εκπαίδευση των παιδιών. Ακόμα γίνεται η διερεύνηση της σύνδεσης ανάμεσα στην οικογένεια και το ιδιωτικό νηπιαγωγείο, από τη σκοπιά των γονέων και των νηπιαγωγών και των παραγόντων που ενδεχομένως την επηρεάζουν, καθώς επίσης αναζητούνται αποτελεσματικότεροι τρόποι συνεργασίας. Η κατανόηση αυτών των προβλημάτων θα συμβάλει στην επεξεργασία αποτελεσματικών προτάσεων για την επίλυση των εν λόγω προβλημάτων. Ειδικότερα, μέσα από την έρευνα ανιχνεύεται η επιθυμία και η ετοιμότητα τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων σχετικά με τις νέες μορφές συνεργασίες, όπως θα ήταν η συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η έρευνα εστιάζεται στη διερεύνηση των παραγόντων που διαμορφώνουν τον σύγχρονο χαρακτήρα της επικοινωνίας και της συνεργασίας εκπαιδευτικών και γονέων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, επιχειρεί να περιγράψει τις μορφές της επικοινωνίας αυτής, τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται, καθώς και τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών και γονέων σχετικά με προοπτικές διεύρυνσης της μεταξύ τους επικοινωνίας και συνεργασίας. Η έρευνα συμβάλει στην βαθύτερη κατανόηση της σχέσης σχολείου– οικογένειας, επειδή αποκαλύπτει πώς αντιλαμβάνονται αυτή τη σχέση οι εκπαιδευτικοί και οι γονείς, πού αποδίδουν τα εμπόδια στην ανάπτυξη αυτής της σχέσης και ποιες είναι οι προτάσεις τους για την επίτευξη πιο ουσιαστικής συνεργατικής σχέσης. Βάσει του συγκεκριμένου

σκοπού, καθώς και όλου του προβληματισμού που αναπτύχθηκε παραπάνω διατυπώνονται οι ερευνητικές υποθέσεις.

2.3 Ερευνητικές υποθέσεις

Οι υποθέσεις της έρευνας αναπτύχθηκαν στη βάση των θεωρητικών προβληματισμών και προσεγγίσεων που προηγήθηκαν και των διαθέσιμων εμπειρικών δεδομένων από τη σχετική βιβλιογραφία στο πρώτο μέρος της εργασίας. Ωστόσο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στις περισσότερες περιπτώσεις τα εμπειρικά αυτά στοιχεία προέρχονταν από διεθνείς έρευνες και αφορούσαν άλλες αναπτυξιακές περιόδους του παιδιού, όχι δηλαδή την περίοδο που το παιδί φοιτά στο νηπιαγωγείο. Ακόμη και για τις έρευνες που εστίαζαν στο νηπιαγωγείο, η έλλειψη κοινής συνισταμένης στην ηλικία εισόδου στο συγκεκριμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο, απαιτούσε κάποια προσοχή ως προς την αξιοποίηση των ευρημάτων. Επιπλέον, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις ερευνών για τη γονεϊκή εμπλοκή να καταλήγουν σε αντιφατικά μεταξύ τους συμπεράσματα (π.χ. ως προς την επίδραση του φύλου του παιδιού). Το γεγονός ότι είναι μικρός ο αριθμός των σχετικών ερευνών στην Ελλάδα, ιδιαίτερα σε ότι αφορά την προσχολική εκπαίδευση, δημιούργησε επιπλέον δυσκολίες στη διαδικασία διατύπωσης των ερευνητικών υποθέσεων. Τα διαθέσιμα σχετικά στοιχεία προέρχονται κυρίως από μελέτες ποιοτικού προσανατολισμού ή περιορισμένης εμβέλειας ποσοτικές προσεγγίσεις. Κατά συνέπεια, ελλείπει επαρκών στοιχείων σε αρκετές περιπτώσεις διατυπώνονται γενικές υποθέσεις, αναφερόμενες στην ύπαρξη κάποιας σχέσης ή πιθανής επίδρασης, στη βάση κυρίως του θεωρητικού υπόβαθρου το οποίο δίνει έμφαση στην επίδραση των δομικών και λειτουργικών στοιχείων των διαφόρων πλαισίων της καθημερινής εμπειρίας στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς. Αναλυτικότερα οι ερευνητικές υποθέσεις είναι οι εξής:

Ερευνητικό ερώτημα 1: Εκτιμούν οι γονείς την συνεργασία με τους νηπιαγωγούς ως χρήσιμη για την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιες είναι οι αντιλήψεις τους;

Ερευνητική υπόθεση 1: Θεωρούμε ότι οι γονείς πιστεύουν πως είναι χρήσιμη η συνεργασία με τους νηπιαγωγούς

Ερευνητικό ερώτημα 2: Εκτιμούν οι νηπιαγωγοί την συνεργασία με τους γονείς ως χρήσιμη για την εκπαιδευτική διαδικασία και ποιες είναι οι αντιλήψεις τους?

Ερευνητική υπόθεση 2: Θεωρούμε ότι οι νηπιαγωγοί πιστεύουν πως είναι χρήσιμη η συνεργασία με τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία

Ερευνητικό ερώτημα 3: Ποιοι είναι οι λόγοι που μπορούν να εμποδίσουν ή να ενισχύσουν την συνεργασία αυτή;

Ερευνητική υπόθεση 3: Θεωρούμε ότι οι λόγοι που μπορεί να εμποδίσουν αυτή την συνεργασία από την πλευρά των γονιών είναι η στάση της νηπιαγωγού και η έλλειψη χρόνου από τους ίδιους. Από την πλευρά των νηπιαγωγών η έλλειψη χρόνου από πλευράς τους και η τάση των γονέων να εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ως προς τους λόγους που μπορούν να ενισχύσουν την μεταξύ τους συνεργασία από την πλευρά των γονιών είναι η ενθαρρυντική στάση της νηπιαγωγού και η διάθεση χρόνου εκτός ωραρίου. Από την πλευρά των νηπιαγωγών η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης και η δημιουργία σχολής γονέων.

Ερευνητικό ερώτημα 4: Επιθυμούν την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους και σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη αυτής της συνεργασίας;

Ερευνητική υπόθεση 4: Θεωρούμε ότι τόσο οι νηπιαγωγοί όσο και οι γονείς επιθυμούν να συνεργαστούν και θεωρούν ότι η πρωτοβουλία για την συνεργασία ανήκει και στους δύο.

Ερευνητικό ερώτημα 5: Έχουν λάβει οι νηπιαγωγοί επιμόρφωση σχετική με τη συνεργασία σχολείου οικογένειας και πόσο τους βοήθησε στην πράξη;

Ερευνητική υπόθεση 5: Θεωρούμε ότι οι νηπιαγωγοί στο μεγαλύτερο μέρος τους θα έχουν αποκτήσει περαιτέρω γνώσεις για τη συνεργασία σχολείου οικογένειας οι οποίες θα τους έχουν βοηθήσει.

Σύμφωνα με τις υποθέσεις της έρευνας ως ανεξάρτητες μεταβλητές για τους γονείς θεωρήθηκαν το φύλο του γονέα, το φύλο του παιδιού, η ηλικία του γονέα, το επίπεδο εκπαίδευσης του γονέα και η οικογενειακή κατάσταση. Για τους νηπιαγωγούς το φύλο, η ηλικία, τα έτη υπηρεσίας και οι σπουδές πέρα από τις βασικές. Αυτές οι ανεξάρτητες μεταβλητές διερευνήθηκαν και συσχετίστηκαν με τις εξαρτημένες

2.4 Μεθοδολογία

Στην παρούσα ερευνητική εργασία έγινε χρήση ποσοτικής έρευνας, καθώς συγκεντρώθηκαν στοιχεία με σκοπό την καταγραφή. Το είδος της έρευνας είναι έρευνα πεδίου/ επισκόπησης και ο στόχος της προσδιόρισε τη μέθοδο που ακολουθήθηκε. Με δεδομένο το σκοπό της έρευνας έπρεπε να απευθυνθούμε σε γονείς και νηπιαγωγούς. Μέθοδος συλλογής δεδομένων, προκειμένου να αντλήσουμε πληροφορίες για τους στόχους-ερωτήματα που θέσαμε, αποτέλεσε το γραπτό ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρώθηκε από τους γονείς και τις νηπιαγωγούς χωρίς την παρουσία της ερευνήτριας.

Προηγήθηκε συνοδευτική επιστολή στην οποία οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν σχετικά με τον σκοπό της έρευνας, την αναμενόμενη διάρκεια, τα όρια της εμπιστευτικότητας, τα ερευνητικά οφέλη και για τα δικαιώματά τους. Μέσα από αυτή την ενημέρωση καλύπτουμε τον κώδικα δεοντολογίας των ερωτηματολογίων. Τόσο το ερωτηματολόγιο των γονιών όσο και των νηπιαγωγών αποτελούνταν από κλειστές ερωτήσεις. Αρχικά, έγινε η προσέγγιση της σχετικής βιβλιογραφίας, ο εντοπισμός και ο έλεγχος των σχετικών ερευνών που χρησιμοποίησαν ως μέθοδο συλλογής το ερωτηματολόγιο από την έρευνα αυτή προέκυψαν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε ως βάση το ερωτηματολόγιο της Γκασδόκα Ευαγγελίας από την μεταπτυχιακή της εργασία «Η συμμετοχή των γονέων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα στην εκπαίδευση των παιδιών τους και οι απόψεις των νηπιαγωγών» ΑΠΘ, 2013, το οποίο το έφτιαξε η ίδια μετά από έρευνα στη σχετική βιβλιογραφία. Κάποιες από τις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν ως είχαν, ενώ κάποιες άλλες αναδομήθηκαν και προσαρμόστηκαν. Οι ερωτήσεις σχετίζονταν με τα ερευνητικά ερωτήματα. Το ερωτηματολόγιο χορηγήθηκε στους γονείς με την βοήθεια των εκπαιδευτικών της κάθε τάξης και στους εκπαιδευτικούς με την βοήθεια του διευθυντή της εκάστοτε εκπαιδευτικής μονάδας. Σε κάθε παιδί αντιστοιχεί ένα ερωτηματολόγιο και το συμπληρώνει ο ένας από τους δύο γονείς.

Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία του ερευνητικού εργαλείου προηγήθηκε πιλοτική εφαρμογή του σε 10 γονείς και 4 νηπιαγωγούς ώστε να διαπιστωθεί η σαφήνεια των ερωτημάτων, η διάρκεια συμπλήρωσής του, η ύπαρξη ή όχι ερωτήσεων που δεν παρείχαν χρήσιμες πληροφορίες και η πληρότητα των οδηγιών. Από την πιλοτική εφαρμογή δεν διαπιστώθηκαν προβλήματα, καθώς οι ερωτήσεις ήταν κατανοητές και σε όλες υπήρχε η απαραίτητη διακύμανση.

2.5 Παρουσίαση ερευνητικών εργαλείων

Για να είναι σταθμισμένο ένα ερωτηματολόγιο ελέγχουμε την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του. Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας της κάθε μεταβλητής, υπολογίστηκε ο δείκτης Cronbach 's Alpha, τιμές του οποίου μεγαλύτερες του 0,7 θεωρούνται ικανοποιητικές (Spector, 1992; Nunnally, 1978). Η έννοια της αξιοπιστίας αναφέρεται στην έκταση, κατά την οποία ένα σύνολο μεταβλητών είναι συνεπές, σε αυτό που σκοπεύει να μετρήσει (Harry et al., 1995) και της εγκυρότητας όταν υπάρχει ακρίβεια των αποτελεσμάτων του. Η εγκυρότητά του εξασφαλίζεται από τη πιλοτική εφαρμογή που

διεξήχθη, τη συνοδευτική επιστολή που δόθηκε στους συμμετέχοντες με όλες οι απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τη συγκεκριμένη έρευνα και από τη σαφήνεια των ερωτήσεων. Ο υπολογισμός του σκορ για κάθε υποκλίμακα γίνεται με τον μέσο όρο των σκορ των ερωτήσεων της υποκλίμακας. Η μεγαλύτερη βαθμολογία σημαίνει και θετικότερη στάση.

Τα ερωτηματολόγια τόσο των γονέων όσο και των νηπιαγωγών αποτελούνται από υποκλίμακες για την ευκολότερη διερεύνηση. Πιο συγκεκριμένα στο ερωτηματολόγιο των γονέων οι ερωτήσεις 7 και 8, με τα 13 υποερωτήματα τους, αποτελούν την Α' υποκλίμακα και αναφέρονται στη συμβολή και την επίδραση της συνεργασίας. Οι ερωτήσεις 9 και 10, με 2 ερωτήματα, αποτελούν την Β' υποκλίμακα και αφορούν την ανάπτυξη ή μη της συνεργασίας, οι ερωτήσεις 11 και 12, με 11 υποερωτήματα, αποτελούν την Γ' υποκλίμακα και αναφέρονται στους παράγοντες που θα δυσκολέψουν ή θα διευκολύνουν την συνεργασία και τέλος η ερώτηση 13, με 8 ερωτήματα, αποτελεί την Δ' υποκλίμακα και αναφέρεται στο περιεχόμενο της συνεργασίας. Στο ερωτηματολόγιο των νηπιαγωγών οι ερωτήσεις 6 και 7, με τα 14 υποερωτήματα, αποτελούν την Α' υποκλίμακα και αναφέρονται στη συμβολή και την επίδραση της συνεργασίας, οι ερωτήσεις 8 και 9, με 2 υποερωτήματα, αποτελούν την Β' υποκλίμακα και αφορούν την ανάπτυξη ή μη της συνεργασίας, οι ερωτήσεις 10 και 11, με τα 13 υποερωτήματα, αποτελούν την Γ' υποκλίμακα και αναφέρονται στους παράγοντες που θα δυσκολέψουν ή θα διευκολύνουν την συνεργασία, η ερώτηση 12, με 7 ερωτήματα, αποτελεί την Δ' υποκλίμακα και αναφέρεται στο περιεχόμενο της συνεργασίας και τέλος η ερώτηση 5, με τα 4 υποερωτήματα, αποτελεί την Ε' υποκλίμακα και αναφέρεται στους τομείς στους οποίους τους βοήθησαν οι γνώσεις- ικανότητες που απέκτησαν για τη συνεργασία μαζί τους. Από τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους γονείς (Παρ. Β') από το σύνολο των ερωτήσεων, οι 6 αφορούσαν ατομικά χαρακτηριστικά τους: φύλο γονέα, ηλικία, φύλο παιδιού, οικογενειακή κατάσταση, μορφωτικό επίπεδο πατέρα και μητέρας. Οι ερωτήσεις 7 και 8 ($a=0.743$), αφορούν την διερεύνηση των παραμέτρων πάνω στους οποίους θεωρούν ότι θα συμβάλει και θα επιδράσει η ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής, οι ερωτήσεις 9 και 10 αφορούν στην ανάπτυξη ή μη της συνεργασίας αυτής, οι ερωτήσεις 11 και 12 ($a=0.819$), αναφέρονται στην διερεύνηση των παραγόντων που θεωρούν ότι θα δυσκολέψουν ή θα ενισχύσουν τη συνεργασία αυτή, η ερώτηση 13 ($a=0.734$), αφορά τη διερεύνηση του περιεχομένου της συνεργασίας και η ερώτηση 14 εξετάζει τη διερεύνηση της στάσης τους σχετικά με το ποιος θα πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής. . Στις ερωτήσεις κλειστού τύπου έγινε χρήση κυρίως της πεντάβαθμης

κλίμακας Likert (1=καθόλου έως 5= πάρα πολύ). Ο βαθμός αξιοπιστίας Cronbach του συνολικού ερωτηματολογίου είναι $\alpha=0.718$

Από τα ερωτηματολόγια που δόθηκαν στους νηπιαγωγούς (Παράρτημα Α), από το σύνολο των ερωτήσεων οι 4 πρώτες αφορούσαν τα ατομικά χαρακτηριστικά τους: φύλο, ηλικία, προϋπηρεσία και σπουδές πέρα από τις βασικές. Η ερώτηση 5($\alpha=0.917$), αφορά τους τομείς στους οποίους τους βοήθησαν οι γνώσεις- ικανότητες που απέκτησαν για τη συνεργασία μαζί τους. Οι ερωτήσεις 6 και 7($\alpha=0.713$), αφορούν την διερεύνηση των παραμέτρων πάνω στις οποίες θεωρούν ότι θα συμβάλει και θα επιδράσει η ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής. Οι ερωτήσεις 8 και 9, στοχεύουν στη μέτρηση της ανάπτυξη ή μη της συνεργασίας και τη συχνότητα της, οι ερωτήσεις 10 και 11($\alpha=0.793$), αφορούν την διερεύνηση των παραγόντων που θεωρούν ότι θα δυσκολέψουν ή θα ενισχύσουν τη συνεργασία αυτή, η επόμενη ερώτηση 12($\alpha=0.738$), αφορά τη διερεύνηση του περιεχομένου της συνεργασίας και η ερώτηση 13 μελετά το ποιος θα πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξή της. . Στις ερωτήσεις κλειστού τύπου έγινε χρήση κυρίως της πεντάβαθμης κλίμακας Likert (1=καθόλου έως 5= πάρα πολύ). Ο βαθμός αξιοπιστίας Cronbach του συνολικού ερωτηματολογίου είναι $\alpha=0.793$

2.6 Περιγραφή επιλογή και μέγεθος δείγματος

Υποκείμενα της έρευνας αποτέλεσαν οι νηπιαγωγοί και οι γονείς με παιδιά προσχολικής ηλικίας που φοιτούν σε ιδιωτικά νηπιαγωγεία. Η έρευνα διενεργήθηκε στο νομό Θεσσαλονίκης. Για την εγκυρότητα της έρευνας, των αποτελεσμάτων και της ερμηνείας τους έγινε τυχαία επιλογή του 50% των ιδιωτικών νηπιαγωγείων. Με τυχαία δειγματοληψία επιλέχθηκαν 29 ιδιωτικά σχολεία από την Ανατολική Θεσσαλονίκη και 10 νηπιαγωγεία από την Δυτική, συνολικά 39 σχολεία περίπου το 50% όλων των ιδιωτικών νηπιαγωγείων της Θεσσαλονίκης. Από αυτά υπολογίζεται, μετά από επικοινωνία με τα αντίστοιχα σχολεία ότι φοιτούν 637 παιδιά και διδάσκουν 72 νηπιαγωγοί εκ των οποίων μόλις οι 107 των γονέων ανταποκρίθηκαν στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων και οι 70 νηπιαγωγοί. Η έρευνα ξεκίνησε στα τέλη του Σεπτεμβρίου του 2019 και ολοκληρώθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου του ίδιου έτους. Η επιλογή της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου έγινε γιατί ήταν αναγκαίο να έχει διανυθεί ένα χρονικό διάστημα του σχολικού έτους ικανό για την ανάπτυξη των αλληλεπιδράσεων μεταξύ του οικογενειακού και του εκπαιδευτικού πλαισίου, ώστε να είναι εφικτή η διερεύνηση της γονεϊκής εμπλοκής και των παραγόντων που σχετίζονται με αυτή. Για την

επιλογή των συμμετεχόντων, νηπιαγωγών και γονιών εφαρμόστηκε στρωματοποιημένη τυχαία δειγματοληψία για την εκτίμηση του αριθμού των νηπιαγωγών που θα συμμετείχαν στην έρευνα από κάθε ιδιωτικό νηπιαγωγείο.

Μετά την συγκέντρωση των ερωτηματολογίων ακολούθησε η περιγραφική και επαγωγική ανάλυση των στοιχείων με τη χρήση του στατιστικού προγράμματος SPSS. Αρχικά έγινε έλεγχος και αρίθμηση των ερωτηματολογίων και στη συνέχεια η κωδικογράφηση των ερωτήσεων για την στατιστική ανάλυση.

3. Ανάλυση δεδομένων

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την στατιστική ανάλυση των δεδομένων και αφορούσαν το δείγμα των γονέων και το δείγμα των νηπιαγωγών. Αρχικά η ανάλυση έγινε σε περιγραφικό επίπεδο

3.1 Γονείς

A. Ατομικά χαρακτηριστικά των γονέων.

Ως προς το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα(πίν.1), από την ανάλυση διαπιστώθηκε ότι οι άντρες που απάντησαν το ερωτηματολόγιο αποτελούν το 32.1% του δείγματος και οι γυναίκες το 67.9%.

1. Φύλο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Γυναίκα	72	67.9	67.9	67.9
Ανδρας	34	32.1	32.1	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Ως προς την ηλικία των γονέων που συμμετείχαν στην έρευνα(πιν.2) στο μεγαλύτερο ποσοστό τους 45.3% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 21-30, σε ποσοστό 41.5% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 31-40 σε ποσοστό 14% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 41 και πάνω.

2. Ηλικία γονιού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 21-30	48	45.3	45.3	45.3
31-40	44	41.5	41.5	86.8
41 και πάνω	14	13.2	13.2	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Ως προς το φύλο του παιδιού που φοιτούσαν στο νηπιαγωγείο(πιν.3) το 62.3% αποτελούνταν από κορίτσια και το 37.7% από αγόρια

3. Φύλο παιδιού

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Κορίτσι	66	62.3	62.3	62.3
Αγόρι	40	37.7	37.7	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας (πιν.4) διαπιστώθηκε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους 54.7% είναι κάτοχοι Πανεπιστημιακού τίτλου. Ακόμη οι μητέρες δήλωσαν σε ποσοστό 20.8% ότι είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, σε ποσοστό 17% ότι έχουν τελειώσει κάποια τεχνική σχολή, σε ποσοστό 5.7 % ότι έχουν διδακτορικό και μόλις το 1.9% οτι είναι απόφοιτοι Λυκείου.

4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λύκειο	2	1.9	1.9	1.9
	Τεχνική Σχολή	18	17.0	17.0	18.9
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	58	54.7	54.7	73.6
	Μεταπτυχιακό	22	20.8	20.8	94.3
	Διδακτορικό	6	5.7	5.7	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα (πιν.5) διαπιστώθηκε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους 49.1% ότι είναι κάτοχοι Πανεπιστημιακού τίτλου και σε ποσοστό 25.5% ότι είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου. Το 13.2% είναι κάτοχοι Διδακτορικού διπλώματος και το 12.3% έχουν τελειώσει κάποια τεχνική σχολή ενώ καμία απάντηση δεν υπήρξε στην κατηγορία απόφοιτος Λυκείου.

5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Τεχνική Σχολή	13	12.3	12.3	12.3
	ΑΕΙ-ΤΕΙ	52	49.1	49.1	61.3
	Μεταπτυχιακό	27	25.5	25.5	86.8
	Διδακτορικό	14	13.2	13.2	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Ως προς την οικογενειακή κατάσταση(πιν.6) το 79.2% είναι παντρεμένοι, το 17% είναι διαζευγμένοι και μόλις το 3.8% είναι άγαμοι.

6.Οικογενειακή κατάσταση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Έγγαμος	84	79.2	79.2	79.2
	Άγαμος	4	3.8	3.8	83.0
	Διαζευγμένος	18	17.0	17.0	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

B. Σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα.

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα για την διερεύνηση των αντιλήψεων των γονέων σχετικά με την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς και αν το θεωρούν χρήσιμο ή όχι από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει μεγάλη διασπορά στις τιμές στις υποκατηγορίες του ερωτήματος, το οποίο φαίνεται από την μεγάλη τυπική απόκλιση από το μέσο όρο. Από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.7 και πιν.7.1) φαίνεται πως οι γονείς θεωρούν ότι η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς της τάξης θα βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό στην αντιμετώπιση των προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού τους σε ποσοστό 85.9% καθώς επίσης και στην πιο αποτελεσματική ενημέρωση για την συμπεριφορά και την επίδοση των παιδιών τους σε ποσοστό 79,2%. Με ποσοστό 60,4% και 65,1% αντίστοιχα θεωρούν οι γονείς ότι η συνεργασία τους με το σχολείο θα βοηθήσει στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού τους και στην πρόοδο στο γνωστικό τομέα. Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο οι γονείς πιστεύουν ότι η μεταξύ τους συνεργασία θα συμβάλλει σε ποσοστό 47.2% και 40.5% στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για το παιδί τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο το 36.8% πιστεύει ότι η συνεργασία αυτή θα βοηθήσει στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους καθώς και μόνο το 38.7 % στην βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού τους και στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού Τα ποσοστά είναι άθροισμα των ποσοστών των απαντήσεων σε πολύ και πάρα πολύ. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 7.2 7.3 7.4 7.5 7.6 7.8 7.9 και 7.10

Πίνακας 7. Πόσο θα συμβάλλει η συνεργασία των γονέων και των νηπιαγωγών σε καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	106	1.0	5.0	4.009	.9102
Στην πιο αποτελεσματική ενημέρωση για τη συμπεριφορά και επίδοση των παιδιών σας	106	1.0	5.0	3.849	.7658
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	106	1.0	5.0	3.264	.9885

Στη διαμόρφωση θετικής στάσης -κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	106	1.0	5.0	3.340	.9748
Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού	106	1.0	5.0	3.642	.9970
Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	106	1.0	5.0	2.953	1.1578
Στη πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα	106	1.0	5.0	3.708	1.0044
Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	106	1.0	5.0	3.075	.9431
Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για το παιδί σας	106	1.0	5.0	2.943	1.3790
Valid N (listwise)	106				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 7.1. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο θα συμβάλει η συνεργασία των γονέων και των νηπιαγωγών σε καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	1,9%	8,5%	3,8%	58,5%	27,4%
Στην πιο αποτελεσματική ενημέρωση για την συμπεριφορά και επίδοση των παιδιών	1,9%	3,8%	15,1%	66%	13,2%
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	1,9%	20,8%	38,7%	26,4%	12,3%
Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων	1,9%	19,8%	31,1%	36,8%	10,4%
Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού	1,9%	12,3%	25,5%	40,6%	19,8%
Στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών	12,3%	25,5%	23,6%	32,1%	6,6%
Στην πρόοδο στον γνωστικό τομέα	3,8%	7,5%	23,6%	44,3%	20,8%
Στην εξομάλυνση των σχέσεων μεταξύ των μαθητών	1,9%	30,2%	31,1%	32,1%	4,7%
Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για το παιδί	15,1%	34%	10,4%	22,6%	17,9%

Ως προς τον βαθμό επίδρασης της ανάπτυξης της συνεργασίας των γονέων με τις νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω παρουσιάζει διακυμάνσεις στα υποερωτήματα(πιν.8 και 8.1) Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι η συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς των παιδιών τους θα επιδράσει από καθόλου έως λίγο στην μείωση του διδακτικού χρόνου σε ποσοστό 64,2% και σε ποσοστό 59,4% πιστεύουν ότι δεν θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο. Οι γονείς πιστεύουν ότι η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς της τάξης δεν θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς και δεν θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος σε ποσοστό 61,3% και 56,6% αντίστοιχα.

Ως προς την επίδραση λοιπόν που θα έχει σε καθένα από τους παρακάτω λόγους η συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς αποδεικνύετε ότι και στις τέσσερις επιλογές οι γονείς στο μεγαλύτερο ποσοστό τους πιστεύουν ότι θα επηρεάσει από καθόλου έως λίγο όλες τις επιλογές, με τη τυπική απόκλιση δείχνει ότι υπάρχει μεγάλη διασπορά, που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται πάνω από ένα ευρύ φάσμα τιμών. Τα ποσοστά είναι άθροισμα των ποσοστών των απαντήσεων σε καθόλου και λίγο. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 8.2 8.3 8.4 και 8.5

Πίνακας 8. Πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς στα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	106	1.0	5.0	2.368	1.4231
Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	106	1.0	5.0	2.481	1.4358
Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	106	1.0	5.0	2.491	1.3955
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	106	1.0	5.0	2.500	1.5008
Valid N (listwise)	106				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 8.1. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα συμβάλει η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	38,7%	25,5%	6,6%	18,9%	10,4%
Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	34,9%	24,5%	10,4%	17,9%	12,3%
Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	31,1%	30,2%	8,5%	18,9%	11,3%
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος	37,7%	18,9%	16%	10,4%	17%

Οι παραπάνω δύο ερωτήσεις ανήκουν στην Α υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των γονέων. Με range(13,65), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 40,62. Είναι οριακά πάνω από το μέσο όρο (39) άρα οι γονείς έχουν σχετικά θετική στάση για τη συνεργασία.

Όσον αφορά το τρίτο ερευνητικό ερώτημα σε σχέση με τους λόγους που μπορεί να εμποδίσουν ή να βοηθήσουν τη συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και στους νηπιαγωγούς των παιδιών τους από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.9 και 9.1) προκύπτει ότι οι γονείς δηλώνουν πως μπορεί να δυσκολέψει πολύ και πάρα πολύ τη συνεργασία τους με τις νηπιαγωγούς, σε ποσοστό 97,2% η κριτική στάση του εκπαιδευτικού απέναντί τους, σε ποσοστό 100% η στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού, σε ποσοστό 81,2% η έλλειψη χρόνου από τη μεριά των εκπαιδευτικών και σε ποσοστό 98,1% η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών να συνεργαστούν μαζί τους. Όσον αφορά την έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων μόνο το 33% απάντησε ότι θα δυσκολέψει πολύ την συνεργασία. Τα ποσοστά είναι άθροισμα των ποσοστών των απαντήσεων σε πολύ και πάρα πολύ. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 9.2 9.3 9.4 9.5 και 9.6

Πίνακας 9. Πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα δυσκολέψει την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς το καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η κριτική στάση του εκπαιδευτικού απέναντί σας	106	3.0	5.0	4.575	.5512
Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	106	2.0	5.0	3.226	.7595
Η στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού	106	4.0	5.0	4.670	.4725

Η έλλειψη χρόνου από την μεριά των εκπαιδευτικών	106	1.0	5.0	3.887	.7473
Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών να συνεργαστούν μαζί σας	106	3.0	5.0	4.717	.4929
Valid N (listwise)	106				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 9.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα δυσκολέψει την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς το καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Η κριτική στάση του εκπαιδευτικού απέναντί σας			2,8%	36,8%	60,4%
Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας		15,1%	51,9%	28,3%	4,7%
Η στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού				33%	67%
Η έλλειψη χρόνου από την μεριά των εκπαιδευτικών	1,9%	2,8%	14,2%	67%	14,2%
Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών να συνεργαστούν μαζί σας			1,9%	24,5%	73,6%

Ως προς το πόσο θα συμβάλει καθένα από τα παρακάτω στη βελτίωση της συνεργασίας των γονέων με τους νηπιαγωγούς των παιδιών τους παρουσιάζονται και πάλι διακυμάνσεις σε όλα τα υποερωτήματα με την τυπική απόκλιση να δείχνει ότι υπάρχει μεγάλη διασπορά(πίν.10). Από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.10 και 10.1) διαπιστώνεται ότι οι γονείς θεωρούν ότι θα βοηθήσει πολύ στη βελτίωση της μεταξύ τους συνεργασίας η ενθαρρυντική στάση/ συμπεριφορά των εκπαιδευτικών και η διάθεση χρόνου των εκπαιδευτικών εκτός ωραρίου για συναντήσεις μαζί τους με ποσοστό 83,9% και 89,6% αντίστοιχα. Ακόμα με ποσοστό 81,2% και 75,4% αντίστοιχα οι γονείς πιστεύουν ότι η δημιουργία σχολής γονέων και οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς, δηλώνουν ότι αυτοί οι τομείς μπορούν να συμβάλουν πολύ και πάρα πολύ στη βελτίωση της συνεργασίας με τις νηπιαγωγούς. Λιγότερο πιστεύουν ότι θα βοηθήσει η ενεργός συμμετοχή σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην τάξη με ποσοστό 40,6% και τέλος το 35,8% θεωρεί ότι η συμμετοχή στη διαμόρφωση του προγράμματος θα βοηθήσει λίγο. Τα ποσοστά είναι άθροισμα των ποσοστών των απαντήσεων σε πολύ και πάρα πολύ. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 10.2 10.3 10.4 10.5 10.6 και 10.7

Πίνακας 10. Πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η διάθεση χρόνου των εκπαιδευτικών εκτός ωραρίου για συναντήσεις μαζί σας	106	2.0	5.0	4.113	.6221
Η δημιουργία σχολής γονέων	106	1.0	5.0	4.038	.9353
Η ενεργός συμμετοχή σας σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην τάξη του παιδιού	106	1.0	5.0	3.113	1.1154
Η συμμετοχή στη διαμόρφωση του προγράμματος	106	1.0	5.0	3.019	1.2496
Η ενθαρρυντική στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού	106	1.0	5.0	4.189	1.0521
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	106	2.0	5.0	3.877	.7647
Valid N (listwise)	106				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 10.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Η διάθεση χρόνου των εκπαιδευτικών εκτός ωραρίου για συναντήσεις μαζί σας		1,9%	8,5%	66%	23,6%
Η δημιουργία σχολής γονέων	3,8%	1,9%	13,2%	49,1%	32,1%
Η ενεργός συμμετοχή σας σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην τάξη του παιδιού	6,6%	26,4%	26,4%	30,2%	10,4%
Η συμμετοχή στη διαμόρφωση του προγράμματος	6,6%	38,7%	18,9%	17,9%	17,9%
Η ενθαρρυντική στάση/ συμπεριφορά του εκπαιδευτικού	4,7%	3,8%	7,5%	35,8%	48,1%
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς		5,7%	18,9%	57,5%	17,9%

Οι παραπάνω δύο ερωτήσεις ανήκουν στην Γ υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των γονέων. Με range(11,55), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 43,42. Είναι αρκετά πάνω από το μέσο όρο (33) άρα οι γονείς έχουν αρκετά θετική στάση στο βαθμό που θα επηρεάσουν οι θετικοί και αρνητικοί παράγοντες τη συνεργασία.

Όσον αφορά το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα σχετικά με το αν επιθυμούν οι γονείς την συνεργασία με τους νηπιαγωγούς και σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για αυτή τη συνεργασία προκύπτει:

Τα αποτελέσματα για την διερεύνηση της επιθυμίας των γονέων για την συνεργασία προέρχονται από τις ερωτήσεις 9,10,13 και 14

Σχετικά με το πόσο συχνά καλούν οι νηπιαγωγοί τους γονείς στο σχολείο παρατηρούμε ότι σχεδόν κάθε μήνα είναι η πιο συχνή απάντηση των γονέων με ποσοστό 86,8%, ενώ το 7,5% δηλώνει ότι τους καλούν κάθε εβδομάδα και το 5.7% μια φορά το χρόνο(πίν.11). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 11.1

Πίνακας 11. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο συχνά καλούν οι νηπιαγωγοί του γονείς στο σχολείο, για να συνεργαστούν

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μία φορά το χρόνο	6	5.7	5.7	5.7
Σχεδόν κάθε μήνα	92	86.8	86.8	92.5
Σχεδόν κάθε εβδομάδα	8	7.5	7.5	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα της νηπιαγωγού το 74.5% δηλώνει ότι ανταποκρίνεται αρκετά, ενώ το 13.2% μόνο δηλώνει ότι ανταποκρίνεται πολύ και το 12.3% ανταποκρίνεται λίγο (πίν.12). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 11.1

Πίνακας 12. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα των νηπιαγωγού για συνεργασία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ελάχιστα	13	12.3	12.3	12.3
Αρκετά	79	74.5	74.5	86.8
Πολύ	14	13.2	13.2	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Οι παραπάνω δύο ερωτήσεις ανήκουν στην Β υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των γονέων. Με range(2,10), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 6. Είναι πολύ κοντά στο μέσο όρο (6) άρα οι γονείς έχουν μέτρια στάση για την συχνότητα των συναντήσεων και την ανταπόκριση τους σε αυτές.

Ως προς το πόσο θα ήθελαν να ενημερώνονται οι γονείς από τους νηπιαγωγούς σχετικά με κάθε ένα από τα παρακάτω παρουσιάζονται για άλλη μια φορά διακυμάνσεις γεγονός που φαίνεται από την μεγάλη διαφορά της τυπικής απόκλισης με το μέσο όρο. Από την ανάλυση (πιν.13 και 13.1) διαπιστώνεται ότι οι γονείς δηλώνουν σε μεγάλο βαθμό ότι θα ήθελαν τα θέματα για τα οποία θα συζητάνε με τους νηπιαγωγούς, στο πλαίσιο της συνεργασίας τους, να είναι τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους με ποσοστό 92.5%, η πρόοδος τους στον μαθησιακό τομέα με ποσοστό 93.4% και με ποσοστό 81.1% οι δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους. Με ποσοστό 60.3% τους ενδιαφέρει η από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους και με ποσοστό 57,5% η από κοινού λήψη αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση του σχολείου. Με ποσοστό 46,2% ενδιαφέρονται να συζητάνε με τους νηπιαγωγούς για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξεις που μπορούν να συμμετέχουν. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο το 25.4% των γονέων θα ήθελαν να συμμετέχουν στην τάξη και να μιλήσουν για πράγματα που γνωρίζουν και το 19.9% για τους στόχους του σχολείου ποσοστό αρκετά χαμηλό. Τα ποσοστά είναι άθροισμα των ποσοστών των απαντήσεων σε πολύ και πάρα πολύ. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 13.2 13.3 13.4 13.5 13.6 13.7 13.8 και 13.9

Πίνακας 13. Πόσο θα ήθελαν οι γονείς να ενημερώνονται για τα παρακάτω θέματα στο πλαίσιο της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Για τα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού μου	106	1.0	5.0	4.491	.7715
Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	106	1.0	5.0	2.613	1.2465
Για την πρόοδο των παιδιών μου στο μαθησιακό τομέα	106	2.0	5.0	4.425	.6754
Για τους στόχους του σχολείου	106	1.0	5.0	2.689	.9598
Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	106	1.0	5.0	3.689	1.0544
Για τις δυσκολίες προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί μου	106	2.0	5.0	4.264	.9186

Για την συνεργασία και την από κοινού λήψη αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση του σχολείου	106	1.0	5.0	3.575	1.0686
Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	106	1.0	5.0	3.066	1.3471
Valid N (listwise)	106				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 13.1 Ποσοστιαίος πίνακας σχετικά με το πόσο θα ήθελαν οι γονείς να ενημερώνονται για τα παρακάτω θέματα στο πλαίσιο της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Για τα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού μου	1,9%		5,7%	32,1%	60,4%
Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	20,8%	32,1%	21,7%	16%	9,4%
Για την πρόοδο των παιδιών στο μαθησιακό τομέα		1,9%	4,7%	42,5%	50,9%
Για τους στόχους του σχολείου	3,8%	49,1%	27,4%	14,2%	5,7%
Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	3,8%	8,5%	27,4%	35,8%	24,5%
Για τις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί μου		6,6%	12,3%	29,2%	51,9%
Για την συνεργασία και την από κοινού λήψη αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση του σχολείου	4,7%	10,4%	27,4%	37,7%	19,8%
Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, ομιλίες, θέατρα)	15,1%	25,5%	13,2%	30,2%	16%

Η παραπάνω ερώτηση ανήκει στην Δ υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των γονέων. Με range(8,40), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 28,81. Είναι λίγο πάνω από το μέσο όρο (24) άρα οι γονείς έχουν σχετικά θετική στάση στο περιεχόμενο της συνεργασίας.

Σχετικά με το ποιός πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ γονέων και νηπιαγωγών οι γονείς δηλώνουν σε ποσοστό 78.3% ότι η ευθύνη είναι και των δύο και των γονέων και των νηπιαγωγών, ενώ το 14.2% πιστεύει ότι

η πρωτοβουλία ανήκει στους ίδιους τους γονείς και μόνο το 7.5% ότι ανήκει αποκλειστικά στους νηπιαγωγούς (πιν.14). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 11.1

Πίνακας 14. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το ποιος πιστεύουν οι γονείς ότι θα έπρεπε να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Γονείς	15	14.2	14.2	14.2
Νηπιαγωγοί	8	7.5	7.5	21.7
Και οι δύο	83	78.3	78.3	100.0
Total	106	100.0	100.0	

Γ. Συσχετίσεις μεταξύ μεταβλητών

Για να δούμε την επίδραση των ατομικών χαρακτηριστικών των γονέων στις εξαρτημένες μεταβλητές αυτής της έρευνας πραγματοποιήθηκε μια σειρά από αναλύσεις διακύμανσης ($p < 0,05$) με ανεξάρτητες μεταβλητές το φύλο του γονέα, την ηλικία του, το φύλο του παιδιού, τη μόρφωση του πατέρα και της μητέρας και την οικογενειακή κατάσταση. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι το πόσο θα συμβάλει και θα επιδράσει σε καθεμιά από τις υποκατηγορίες η ανάπτυξη συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς, τους λόγους που μπορούν να δυσκολέψουν ή να βοηθήσουν την συνεργασία αυτή, τις συναντήσεις με τους νηπιαγωγούς, τα θέματα που θα ήθελαν να συζητήσουν οι γονείς στο πλαίσιο της συνεργασίας και ποιος πιστεύουν ότι πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής.

Χρησιμοποιώντας την μέθοδο one way anova του spss και ορίζοντας ως ανεξάρτητη μεταβλητή την ηλικία των γονέων(πιν.15) και ως εξαρτημένες όλες τις υπόλοιπες πέρα από τα ατομικά χαρακτηριστικά, καταλήξαμε σε έξι από τις μεταβλητές της έρευνας που αποδείχθηκαν στατιστικώς σημαντικές. Τις δύο μεταβλητές τις οποίες φαίνεται ότι επηρεάζει περισσότερο η ηλικία είναι από τους τομείς στους οποίους μπορεί να επιδράσει η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς και συγκεκριμένα με την απόσπαση του εκπαιδευτικού από το διδακτικό του έργο, $F(2,103)= 53,892$ $p=0,00$ και την διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του ημερήσιου προγράμματος, $F(2,103)=48,931$ $p=0,00$. Οι γονείς ηλικίας 31-40 και 41 και πάνω είναι εκείνοι που θεωρούν ότι δεν θα αποσπάσει καθόλου τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο σε ποσοστό 50% και

78,6%. Το 35,4% των γονέων ηλικίας 21-30, που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας, απάντησαν ότι θα αποσπάσει πολύ τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο άποψη που είναι εκ διαμέτρου αντίθετη από τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Ως προς την διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του ημερήσιου προγράμματος, την δεύτερη μεταβλητή με την μεγαλύτερη συσχέτιση στην κατηγορία, οι γονείς ηλικίας 21-30 δήλωσαν σε ποσοστό 37,5% ότι θα διαταράξει πάρα πολύ την ομαλή λειτουργία η συνεργασία μαζί τους, ενώ όσο αυξάνεται η ηλικία των γονέων οι εκτιμήσεις μειώνονται. Οι γονείς ηλικίας 31-40 και 41 και πάνω δήλωσαν σε ποσοστό 50% και 78,6% αντίστοιχα ότι δεν θα διαταράξει καθόλου την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς.

Η ηλικία των γονέων βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά και με την εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους $F(2,103)= 3,125$ $p=0,048$ με τους γονείς ηλικίας 31-40 να δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς σε ποσοστό 43,2%. Οι γονείς ηλικίας 21-30 και 41 και πάνω δηλώνουν ότι θα συμβάλει μέτρια με ποσοστό 35,4% και λίγο με ποσοστό 42,9% αντίστοιχα.

Στατιστικώς σημαντική σχέση με την ηλικία βρέθηκαν να έχουν και δύο από τις υποκατηγορίες σχετικά με τα θέματα τα οποία θα ήθελαν οι γονείς να συζητάνε στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς. Αυτές είναι η συμμετοχή των γονέων στην τάξη για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν $F(2,103)= 5,743$ $p=0,004$ και οι δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν $F(2,103)= 4,704$ $p=0,011$. Όσων αφορά την πρώτη υποκατηγορία οι γονείς ηλικίας 41 και πάνω δήλωσαν ότι τους ενδιαφέρει λίγο να συμμετέχουν στην τάξη για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν σε ποσοστό 50%, οι γονείς ηλικίας 21-30 ότι δεν τους ενδιαφέρει καθόλου σε ποσοστό 33,3% και οι γονείς ηλικίας 31-40 πολύ σε ποσοστό 29,5%. Στην δεύτερη υποκατηγορία οι γονείς ηλικίας 41 και πάνω δηλώνουν ότι τους ενδιαφέρει πάρα πολύ να συμμετέχουν σε δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης σε ποσοστό 57,1%, ενώ όσο μικραίνει η ηλικιακή ομάδα μειώνεται και ο βαθμός ενδιαφέροντος. Έτσι οι γονείς ηλικίας 31-40 ενδιαφέρεται πολύ και οι γονείς ηλικίας 21-30 καθόλου σε ποσοστά 40,9% και 31,3% αντίστοιχα.

Τέλος, μεγάλη στατιστική συσχέτιση βρέθηκε να έχει η ηλικία με έναν από τους παράγοντες που μπορεί να δυσκολέψει την συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς, στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων $F(2,103)= 4,869$ $p=0,010$. Οι γονείς ηλικίας 41 και πάνω και 21-30 δηλώνουν ότι η έλλειψη χρόνου από πλευράς τους θα δυσκολέψει μέτρια την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς σε ποσοστό 64,3% και

58,3% αντίστοιχα, ενώ οι γονείς ηλικίας 31-40 σε ποσοστό 43,2% δηλώνουν ότι θα δυσκολέψει την συνεργασία τους πολύ η έλλειψη χρόνου από την πλευρά τους.

Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση της ηλικίας των γονέων με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 15.1 15.2 15.3 15.4 15.5 και 15.6

Πίνακας 15. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση της ηλικίας των γονέων με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	aoF	Sig.
Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	2.672 .855	3.125	.048
Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	55.344 1.027	53.892	.000
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	57.613 1.177	48.931	.000
Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	2.616 .537	4.869	.010
Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	8.183 1.425	5.743	.004
Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	Between Groups Within Groups Total	2 103 105	7.974 1.695	4.704	.011

Στατιστικά σημαντική σχέση βρέθηκε με την ανεξάρτητη μεταβλητή επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας(πιν.16) με τρεις από τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Συγκεκριμένα με ένα από τα υποερωτήματα που θα συμβάλουν στην συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς, στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού $F(4,101)=2,759$ $p=0,032$ βρέθηκε ότι καθώς αυξανόταν το επίπεδο εκπαίδευση της μητέρας αυξανόταν και ο βαθμός που θα συμβάλει η συνεργασία στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού. Οι απόφοιτες Λυκείου και τεχνικής σχολής δηλώνουν ότι η συνεργασία τους θα συμβάλει λίγο στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού με ποσοστό 100% και

38,9% αντίστοιχα, οι κάτοχοι τίτλου ΑΕΙ-ΤΕΙ και μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών δηλώνουν σε ποσοστό 34,5% και 59,1% ότι θα συμβάλει μέτρια και οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ με ποσοστό 66,7%.

Η μόρφωση της μητέρας βρέθηκε να έχει σημαντικά στατιστική σχέση με έναν από τους παράγοντες που μπορεί να βοηθήσουν την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς. Δηλώνουν ότι οι πιο συχνές συναντήσεις με τους νηπιαγωγούς $F(4,101)=3,311$ $p=0,014$ θα βοηθήσουν πολύ την ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας με ποσοστά 61,1% οι απόφοιτες τεχνικών σχολών, 55,2% ΑΕΙ-ΤΕΙ, 54,5% μεταπτυχιακό, 100% διδακτορικό και μόνο οι απόφοιτες λυκείου δηλώνουν ότι οι πιο συχνές συναντήσεις με τις νηπιαγωγούς θα βοηθήσουν μέτρια την συνεργασία.

Τέλος, άλλη μία στατιστικά σημαντική σχέση του επιπέδου εκπαίδευσης της μητέρας είναι με ένα από τα υποερωτήματα σχετικά με τα θέματα που θα θέλανε οι γονείς να συζητάνε στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς. Η από κοινού εξεύρεση λύσεων για τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους $F(4,101)=3,735$ $p=0,007$ ενδιαφέρει λίγο όλες τις αποφοίτους Λυκείου, πολύ τις αποφοίτους τεχνικής σχολής και κατόχων μεταπτυχιακού διπλώματος με ποσοστά 61,1% και 45,5% αντίστοιχα, μέτρια τους κατόχους πτυχίου ΑΕΙ-ΤΕΙ με ποσοστό 34,5%, ενώ στις κατόχους διδακτορικού τα ποσοστά μοιράζονται σε καθόλου μέτρια και πολύ από 33,3% αντίστοιχα. Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση του επιπέδου εκπαίδευσης της μητέρας με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 16.1 16.2 και 16.3

Πίνακας 16. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	Between Groups	10.107	4	2.527	2.759	.032
	Within Groups	92.497	101	.916		
	Total	102.604	105			
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	Between Groups	7.120	4	1.780	3.311	.014
	Within Groups	54.286	101	.537		
	Total	61.406	105			
Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	Between Groups	15.040	4	3.760	3.735	.007
	Within Groups	101.686	101	1.007		
	Total	116.726	105			

Ορίζοντας ως ανεξάρτητη μεταβλητή το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα (πιν.17) καταλήξαμε σε δύο από τις μεταβλητές της έρευνας που αποδείχθηκαν στατιστικώς σημαντικές. Η πρώτη μεταβλητή η οποία φαίνεται ότι επηρεάζει περισσότερο το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα είναι από τους τομείς στους οποίους μπορεί να συμβάλει η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς και συγκεκριμένα στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών τους, $F(3,102)= 3,493$ $p=0,018$. Οι απόφοιτοι τεχνικών σχολών δηλώνουν ότι θα επιδράσει μέτρια η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών τους με ποσοστό 46,2%. Πολύ μεγάλη επίδραση δηλώνουν ότι θα έχει, οι κάτοχοι μεταπτυχιακού και διδακτορικού διπλώματος, με ποσοστά 37% και 71,4% ενώ το 34,6% των πτυχιούχων ΑΕΙ-ΤΕΙ δηλώνουν ότι θα επιδράσει λίγο η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών τους.

Στατιστικά σημαντική σχέση βρέθηκε για το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα με την αφαίρεση χρόνου από τους εκπαιδευτικούς $F(3,102)= 10,219$ $p=0,000$. Οι γονείς όπου ο πατέρας είναι κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ-ΤΕΙ δηλώνουν ότι θα αφαιρέσει πολύ χρόνο από τους νηπιαγωγούς η μεταξύ τους συνεργασία με ποσοστό 30,8%, ενώ από την άλλη καθόλου χρόνο δεν θα αφαιρέσει δηλώνουν οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος με ποσοστό 48,1%. Λίγο χρόνο πιστεύουν ότι θα αφαιρέσει από τους νηπιαγωγούς η συνεργασία τους δηλώνουν οι απόφοιτοι τεχνικών σχολών με ποσοστό 53,8%, ενώ οι κάτοχοι διδακτορικού μοιράζονται στη μέση και δηλώνουν θα αφαιρέσει λίγο χρόνο με ποσοστό 50% και καθόλου με το ίδιο ποσοστό. Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση του επιπέδου εκπαίδευσης του πατέρα με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 17.1 και 17.2

Πίνακας 17. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	13.115 127.649 140.764	3 102 105	4.372 1.251	3.493	.018
Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	47.258 157.232 204.491	3 102 105	15.753 1.541	10.219	.000

Στατιστικά σημαντική σχέση βρέθηκε με την ανεξάρτητη μεταβλητή οικογενειακή κατάσταση (πιν.18) με δύο από τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Στην επίδραση που θα έχει στη μείωση του διδακτικού χρόνου $F(2,103)= 3,931$ $p=0,023$ η συνεργασία με τους νηπιαγωγούς το 40.5% των έγγαμων γονέων δήλωσε ότι δεν θα μειώσει καθόλου τον διδακτικό χρόνο ενώ αντίθετα οι άγαμοι γονείς βρέθηκαν μοιρασμένοι με ποσοστά 25% στο ότι θα μειώσει μέτρια και πολύ τον διδακτικό χρόνο η συνεργασίας τους. Αντίστοιχα οι διαζευγμένοι γονείς βρέθηκαν μοιρασμένοι με ποσοστά 38,9% στο ότι δεν θα μειώσει καθόλου και θα μειώσει λίγο τον διδακτικό χρόνο η μεταξύ τους συνεργασία.

Η δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή στην οποία βρέθηκε να υπάρχει σημαντική στατιστική σχέση με την οικογενειακή κατάσταση είναι ένα από τα θέματα που θέλουν οι γονείς να ενημερώνονται στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ τους πιο συγκεκριμένα για τους στόχους του σχολείου $F(2,103)= 3,534$ $p=0,033$. Το 75% των άγαμων γονέων δηλώνουν ότι έχουν μέτριο ενδιαφέρον για τους στόχους του σχολείου ενώ λίγο δηλώνουν ότι τους ενδιαφέρει να συζητάνε για τους στόχους του σχολείου οι έγγαμοι και διαζευγμένοι γονείς με ποσοστά 53,6% και 38,9% αντίστοιχα.

Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση της οικογενειακής κατάστασης με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 18.1 και 18.2

Πίνακας 18. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση της οικογενειακής κατάστασης με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	15.080	2	7.540	3.931	.023
	197.571	103	1.918		
	212.651	105			
Για τους στόχους του σχολείου	6.211	2	3.105	3.534	.033
	90.516	103	.879		
	96.726	105			

Όσον αφορά τις ανεξάρτητες μεταβλητές του φύλου του γονέα και του φύλου του παιδιού από τις αναλύσεις διακυμάνσεις με τις εξαρτημένες μεταβλητές δεν βρέθηκε να ασκούν στατιστικά σημαντική επίδραση σε καμία από τις μεταβλητές.

4.2 Νηπιαγωγοί

Α. Ατομικά χαρακτηριστικά των νηπιαγωγών.

Ως προς το φύλο των συμμετεχόντων στην έρευνα(πίν.1), από την ανάλυση διαπιστώθηκε ότι οι άντρες νηπιαγωγοί που απάντησαν το ερωτηματολόγιο αποτελούν το 17,1% του δείγματος και οι γυναίκες το 82,9%.

1. Φύλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	12	17.1	17.1	17.1
	Γυναίκα	58	82.9	82.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Ως προς την ηλικία των νηπιαγωγών που συμμετείχαν στην έρευνα(πιν.2) στο μεγαλύτερο ποσοστό τους 41,4% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 41-50, σε ποσοστό 24,3% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 31-40, σε ποσοστό 21,4% ανήκει στην ηλικιακή ομάδα από 21-30 και ποσοστό 12,9% στην ηλικία 51 και πάνω.

2. Ηλικία νηπιαγωγού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	21-30	15	21.4	21.4	21.4
	31-40	17	24.3	24.3	45.7
	41-50	29	41.4	41.4	87.1
	51 και πάνω	9	12.9	12.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας (πιν.3) από την ανάλυση δεδομένων διαπιστώθηκε ότι οι νηπιαγωγοί με ποσοστό 30% έχουν 6-10 και 11-15 έτη προϋπηρεσίας αντιστοίχα και σε ποσοστό 15,7% έχουν 0-5 και 16-20 έτη προϋπηρεσίας. Το μικρότερο ποσοστό προϋπηρεσίας 8,6% ανήκει στην κατηγορία 20 και πάνω έτη προϋπηρεσίας

3. Έτη προϋπηρεσίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0-5	11	15.7	15.7	15.7
	6-10	21	30.0	30.0	45.7
	11-15	21	30.0	30.0	75.7
	16-20	11	15.7	15.7	91.4
	20 και πάνω	6	8.6	8.6	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Ως προς τις σπουδές μετά το βασικό πτυχίο που έχει κάνει το δείγμα μας (πιν.4) διαπιστώθηκε ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό τους 35,7% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου, σε ποσοστό 30% ότι είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού τίτλου στα παιδαγωγικά, σε ποσοστό 15,7% ότι έχουν κάνει επιμόρφωση, σε ποσοστό 14,3% ότι έχουν κάνει επιμόρφωση στα παιδαγωγικά, σε ποσοστό 4,3% ότι δεν έχουν κάνει κάτι πέρα από τις βασικές σπουδές, ενώ κανένας δεν έχει διδακτορικό.

4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Δεν έχω κάνει	3	4.3	4.3	4.3
Επιμόρφωση	11	15.7	15.7	20.0
Επιμόρφωση στα παιδαγωγικά	10	14.3	14.3	34.3
Μεταπτυχιακό	25	35.7	35.7	70.0
Μεταπτυχιακό στα παιδαγωγικά	21	30.0	30.0	100.0
Total	70	100.0	100.0	

B. Σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα

Όσον αφορά το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα για την διερεύνηση των αντιλήψεων των νηπιαγωγών για την συνεργασία τους με τους γονείς και αν το θεωρούν χρήσιμο ή όχι από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει μεγάλη διασπορά στις τιμές στις υποκατηγορίες του ερωτήματος, το οποίο φαίνεται από την μεγάλη τυπική απόκλιση από το μέσο όρο. Από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.5 και πιν.5.1) φαίνεται πως οι νηπιαγωγοί θεωρούν ότι η συνεργασία τους με τους γονείς των παιδιών θα συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση των γονέων για την την επίδοση των παιδιών τους σε ποσοστό 100%, στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς με ποσοστό 92,9% καθώς επίσης και στην πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού αφού δήλωσαν σε ποσοστό 81,8% από πολύ έως πάρα πολύ. Στη πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα δηλώνουν ότι θα συμβάλλει πολυ με ποσοστό 67,2%. Στη διευκόλυνση του έργου τους και στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο οι νηπιαγωγοί πιστεύουν ότι η μεταξύ τους συνεργασία θα

συμβάλλει από λίγο έως μέτρια σε ποσοστό 71,5% και 65,7% αντίστοιχα. Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για το παιδί τους, στην συμμετοχή του παιδιού στις δραστηριότητες της τάξης, και στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών οι δηλώσεις των νηπιαγωγών κυμαίνονται από το καθόλου έως το λίγο με ποσοστά 78,5%, 52,8% και 50% αντίστοιχα. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 5.2 5.3 5.4 5.5 5.6 5.8 5.9 και 5.10

Πίνακας 5. Πόσο θα συμβάλλει η συνεργασία των νηπιαγωγών με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση των γονέων για την επίδοση των παιδιών τους	70	4.0	5.0	4.729	.4479
Στην συμμετοχή του παιδιού στις δραστηριότητες της τάξης	70	1.0	5.0	2.529	1.1761
Στην πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα	70	3.0	5.0	4.014	.8252
Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών	70	1.0	5.0	2.871	1.2617
Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	70	3.0	5.0	4.257	.5820
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	70	1.0	5.0	2.871	.9916
Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	70	1.0	5.0	2.857	1.0256
Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού	70	3.0	5.0	4.443	.7734
Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για τα παιδιά	70	1.0	5.0	1.986	1.0425
Valid N (listwise)	70				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 5.1. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο θα συμβάλει η συνεργασία των νηπιαγωγών με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση των γονέων για την επίδοση των παιδιών τους				27,1%	72,9%
Στη συμμετοχή του παιδιού στις δραστηριότητες της τάξης	21,4%	31,4%	27,1%	12,9%	7,1%
Στην πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα			32,9%	32,9%	34,3%
Στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών	14,3%	35,7%	5,7%	37,1%	7,1%
Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού			7,1%	60%	32,9%
Στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	8,6%	22,9%	48,6%	12,9%	7,1%
Στην διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	8,6%	28,6%	37,1%	20%	5,7%
Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού			17,1%	21,4%	61,4%
Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για τα παιδιά	37,1%	41,4%	10%	8,6%	2,9%

Ως προς τον βαθμό επίδρασης της ανάπτυξης της συνεργασίας των νηπιαγωγών με τους γονείς παρουσιάζονται διακυμάνσεις στα υποερωτήματα (πιν.6 και 6.1) Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι η συνεργασία των νηπιαγωγών με τους γονείς θα απομυθοποιήσει το νηπιαγωγό στα μάτια των γονέων από πολύ έως πάρα πολύ με ποσοστό 54,3%. Από μέτρια έως πολύ δηλώνει το 62,9% των νηπιαγωγών ότι θα τους αφαιρέσει ελεύθερο χρόνο, το 55,7% ότι θα μειώσει τον διδακτικό χρόνο, το 54,3% ότι θα αποσπάσει τον νηπιαγωγό από το εκπαιδευτικό του έργο και το 54,2% ότι θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος η συνεργασία τους με τους γονείς.

Ως προς την επίδραση λοιπόν που θα έχει σε καθένα από τους παρακάτω λόγους η συνεργασία των νηπιαγωγών με τους γονείς αποδεικνύεται ότι και στις πέντε επιλογές οι νηπιαγωγοί μοιράστηκαν στις απαντήσεις τους, με τη τυπική απόκλιση δείχνει ότι υπάρχει μεγάλη διασπορά, που σημαίνει ότι τα δεδομένα απλώνονται πάνω από ένα ευρύ φάσμα τιμών. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 6.2 6.3 6.4 6.5 και 6.6

Πίνακας 6. Πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους γονείς στα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Θα απομυθοποιήσει τον νηπιαγωγό μπροστά στα μάτια των γονέων	70	1.0	5.0	3.071	1.3223
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος	70	1.0	5.0	2.671	1.2362
Θα αφαιρέσει ελεύθερο χρόνο από τους νηπιαγωγούς	70	1.0	4.0	2.586	1.1483
Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	70	1.0	5.0	2.914	1.3378
Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	70	1.0	5.0	2.829	1.3510
Valid N (listwise)	70				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 6.1. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Θα απομυθοποιήσει τον νηπιαγωγό μπροστά στα μάτια των γονέων	18,6%	18,6%	8,6%	45,7%	8,6%
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος	25,7%	12,9%	37,1%	17,1%	7,1%
Θα αφαιρέσει ελεύθερο χρόνο από τους νηπιαγωγούς	28,6%	8,5%	38,6%	24,3%	
Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	24,3%	12,9%	17,1%	38,6%	7,1%
Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	27,1%	10%	24,3%	30%	8,6%

Οι παραπάνω ερωτήσεις ανήκουν στην Α υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των νηπιαγωγών. Με range(14,70), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 44,62. Είναι λίγο πάνω από το μέσο όρο (42) άρα οι νηπιαγωγοί έχουν μέτρια στάση απέναντι στη συνεργασία τους με τους γονείς.

Όσον αφορά το τρίτο ερευνητικό μας ερώτημα, τους λόγους που μπορεί να δυσκολέψουν ή να βοηθήσουν τη συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και στους νηπιαγωγούς των παιδιών τους από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.7 και 7.1) προκύπτει:

Για τους λόγους που μπορεί να δυσκολέψουν την μεταξύ τους συνεργασία οι επικρατέστερες επιλογές των νηπιαγωγών είναι με συντριπτική πλειοψηφία η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων και η αρνητική τάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντι στους νηπιαγωγούς και στον θεσμό του σχολείου γενικότερα και ακολουθεί με ποσοστό 90% η τάση των γονέων να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το 50% δηλώνει ότι η κριτική τους στάση, η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των νηπιαγωγών και η έλλειψη επιμόρφωσης τους σε θέματα συνεργασίας θα δυσκολέψουν σε μέτριο βαθμό την συνεργασία με τους γονείς σε ποσοστά 41,4%, 40% και 32,9% αντίστοιχα. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 7.2 7.3 7.4 7.5 7.6 7.7 και 7.8

Πίνακας 7. Πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα δυσκολέψει την συνεργασία τους με τους γονείς το καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων	70	4.0	5.0	4.729	.4479
Η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των νηπιαγωγών	70	1.0	5.0	2.986	1.0563
Η αρνητική στάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντι στους νηπιαγωγούς και στον θεσμό του σχολείου	70	4.0	5.0	4.371	.4867
Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των νηπιαγωγών	70	2.0	5.0	3.200	.9418
Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία	70	3.0	5.0	4.443	.6732
Η έλλειψη επιμόρφωσης των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας	70	2.0	5.0	3.300	.6221
Η κριτική στάση του νηπιαγωγού	70	2.0	5.0	3.386	.7282
Valid N (listwise)	70				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 7.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα δυσκολέψει την συνεργασία τους με τους γονείς το καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων				27,1%	72,9%
Η έλλειψη χρόνου από τη πλευρά των νηπιαγωγών	8,6%	27,1%	24,3%	37,1%	2,9%
Η αρνητική τάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντι στους νηπιαγωγούς και στον θεσμό του σχολείου				62,9%	37,1%
Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των νηπιαγωγών		32,9%	17,1%	47,1%	2,9%
Η τάση των γονέων να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία			10%	35,7%	54,3%
Η έλλειψη επιμόρφωσης των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας		5,7%	61,4%	30%	2,9%
Η κριτική στάση του εκπαιδευτικού απέναντί σας		8,6%	50%	35,7%	5,7%

Ως προς το πόσο θα συμβάλει καθένα από τα παρακάτω στη βελτίωση της συνεργασίας των νηπιαγωγών με τους γονείς παρουσιάζονται και πάλι διακυμάνσεις σε όλα τα υποερωτήματα με την τυπική απόκλιση να δείχνει ότι υπάρχει μεγάλη διασπορά(πίν.8). Από την ανάλυση των δεδομένων (πιν.8 και 8.1) διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των νηπιαγωγών δηλώνει ότι θα βοηθήσει στην συνεργασία τους η αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο και ακολουθούν η συνεχής επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας με ποσοστό 72,9% η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης και η δημιουργία σχολής γονέων με ποσοστά 68,5% και 54,3% αντίστοιχα. Λίγο έως μέτρια δηλώνουν ότι θα βοηθήσουν οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς με ποσοστό 84,3% και η εκτός ωραρίου συναντήσεις με τους γονείς με ποσοστό 61,5%.. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 8.2 8.3 8.4 8.5 8.6 και 8.7

Πίνακας 8. Πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασίας τους με τους γονείς καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Η δημιουργία σχολής γονέων	70	2.0	5.0	3.471	.8964
Η συνεχής επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας	70	3.0	5.0	3.857	.6206
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	70	2.0	5.0	3.043	.6241
Η εκτός ωραρίου συναντήσεις με τους γονείς	70	2.0	5.0	3.129	.8668
Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	70	2.0	5.0	3.929	1.2197
Η αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο	70	4.0	5.0	4.500	.5036
Valid N (listwise)	70				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 8.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασίας τους με τους γονείς καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Η δημιουργία σχολής γονέων		17,1%	28,6%	44,3%	10%
Η συνεχής επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας			27,1%	60%	12,9%
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς		14,3%	70%	12,9%	2,9%
Η εκτός ωραρίου συναντήσεις με τους γονείς		28,6%	32,9%	35,7%	2,9%
Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης		22,9%	8,6%	21,4%	47,1%
Η αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο				50%	50%

Οι παραπάνω δύο ερωτήσεις ανήκουν στην Γ υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των νηπιαγωγών. Με range(13,65), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 48,34. Είναι αρκετά επάνω από το μέσο όρο (39) άρα οι νηπιαγωγοί έχουν θετική στάση στο βαθμό που θα επηρεάσουν οι θετικοί και αρνητικοί παράγοντες τη συνεργασία.

Σχετικά με το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα με το αν επιθυμούν οι νηπιαγωγοί την συνεργασία με τους γονείς και σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για αυτή τη συνεργασία προκύπτει:

Τα αποτελέσματα για την διερεύνηση της επιθυμίας των νηπιαγωγών για τη συνεργασία προέρχονται από τις ερωτήσεις 8,9,12 και 13

Σχετικά με το πόσο συχνά καλούν οι νηπιαγωγοί τους γονείς στο σχολείο παρατηρούμε ότι σχεδόν κάθε μήνα είναι η πιο συχνή απάντηση των γονέων με ποσοστό 64,3%, ενώ το 35,7% δηλώνει ότι τους καλούν μια με δύο φορές το χρόνο(πίν.9). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 9.1

Πίνακας 9. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο συχνά καλούν οι νηπιαγωγοί του γονείς στο σχολείο, για να συνεργαστούν

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1/2 φορές το χρόνο	25	35.7	35.7	35.7
Σχεδόν κάθε μήνα	45	64.3	64.3	100.0
Total	70	100.0	100.0	

Σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα της νηπιαγωγού το 75,7% δηλώνει ότι ανταποκρίνεται μέτρια, ενώ το 14.3% μόνο δηλώνει ότι ανταποκρίνεται ελάχιστα και το 10% ανταποκρίνεται πολύ (πιν.10). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 10.1

Πίνακας 10. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα των νηπιαγωγού για συνεργασία

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Ελάχιστα	10	14.3	14.3	14.3
Μέτρια	53	75.7	75.7	90.0
Πολύ	7	10.0	10.0	100.0
Total	70	100.0	100.0	

Οι παραπάνω δύο ερωτήσεις ανήκουν στην Β υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των νηπιαγωγών. Με range(2,10), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 5,6. Είναι λίγο κάτω από το μέσο όρο (6) άρα οι νηπιαγωγοί έχουν ελαφρώς αρνητική στάση σχετικά με τη συχνότητα των συναντήσεων και την ανταπόκριση από τους γονείς.

Ως προς τα θέματα στα οποία εστιάζει η συνεργασία των νηπιαγώγων με τους γονείς, το περιεχόμενο της συνεργασίας, παρουσιάζονται για άλλη μια φορά διακυμάνσεις γεγονός που φαίνεται από την μεγάλη διαφορά της τυπικής απόκλισης με το μέσο όρο. Από την ανάλυση (πιν.11 και 11.1) διαπιστώνεται ότι οι νηπιαγωγοί δηλώνουν στην συντριπτική τους πλειοψηφία ότι τα θέματα που εστιάζει η συνεργασία τους είναι στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί τους, στην ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών στο μαθησιακό τομέα και στην ενημέρωση για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους. Οι νηπιαγωγοί δήλωσαν ότι εστιάζει η συνεργασία τους με τους γονείς από πολύ έως πάρα πολύ στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου σε ποσοστό 81,4% και στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς σε ποσοστό 67,2%. Από λίγο έως μέτρια στη συμμετοχή τους στην τάξη για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν με ποσοστό 85,7%. και στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους με ποσοστό 60%. Αναλυτικά οι συχνότητες και τα ποσοστά των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 11.2 11.3 11.4 11.5 11.6 11.7 και 11.8

Πίνακας 11. Σε ποιο βαθμό εστιάζει η συνεργασία με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί τους	70	4.0	5.0	4.857	.3525
Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	70	2.0	4.0	2.814	.6658
Στην ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών στο μαθησιακό τομέα	70	4.0	5.0	4.743	.4402
Στη συμμετοχή τους στην τάξη για να μιλήσουν για ότι γνωρίζουν	70	2.0	4.0	2.657	.7200
Στην ενημέρωση για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους	70	4.0	5.0	4.729	.4479
Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	70	2.0	4.0	3.229	.7257
Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	70	2.0	5.0	4.286	.9948
Valid N (listwise)	70				

Σημειώσεις: (N)= μέγεθος των συμμετεχόντων γονέων, (Minimum) η ελάχιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Maximum) η μέγιστη τιμή που δόθηκε σε κάθε υποκατηγορία, (Mean) οι μέσοι όροι, (Std.Deviation) οι τυπικές αποκλίσεις

Πίνακας 11.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το ποιο βαθμό εστιάζει η συνεργασία με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί τους				14,3%	85,7%
Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς			32,9%	52,9%	14,3%
Στην ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών στον μαθησιακό τομέα				25,7%	74,3%
Στη συμμετοχή τους στην τάξη να μιλήσουν για οτι γνωρίζουν		48,6%	37,1%	14,3%	
Στην ενημέρωση για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους				27,1%	72,9%
Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους		17,1%	42,9%	40%	
Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου		10%	8,6%	24,3%	57,1%

Η παραπάνω ερώτηση ανήκει στην Δ υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των νηπιαγωγών. Με range(7,35), ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 27,31. Είναι αρκετά επάνω από το μέσο όρο (21) άρα οι νηπιαγωγοί έχουν θετική στάση στο περιεχόμενο της συνεργασίας.

Σχετικά με το ποιος πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ νηπιαγωγών και γονέων οι νηπιαγωγοί δηλώνουν σε ποσοστό 75.7% ότι η ευθύνη είναι και των δύο και των γονέων και των νηπιαγωγών, ενώ το 14.3% πιστεύει ότι η πρωτοβουλία ανήκει στους ίδιους τους νηπιαγωγούς και μόνο το 10% ότι ανήκει αποκλειστικά στους γονείς (πιν.12). Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 12.1

Πίνακας 12. Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το ποιος πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα έπρεπε να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Στους γονείς	7	10.0	10.0	10.0
Στους νηπιαγωγούς	10	14.3	14.3	24.3
Και στους δύο	53	75.7	75.7	100.0
Total	70	100.0	100.0	

Τέλος σχετικά με το πέμπτο ερώτημα της έρευνας αν οι νηπιαγωγοί έχουν λάβει επιμόρφωση και αν αυτή τους βοήθησε στην πράξη, υπάρχει μεγάλη διασπορά (πιν.13 και 13.1) και προκύπτει από την ανάλυση των δεδομένων ότι οι γνώσεις που έλαβαν οι νηπιαγωγοί θα βελτιώσει την επικοινωνία με τους γονείς σε μεγάλο βαθμό με ποσοστό 57,1%, ενώ από λίγο έως μέτρια δήλωσαν οι νηπιαγωγοί ότι βοηθήθηκαν στην δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν τους γονείς με ποσοστό 75,7% καθώς και στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί με ποσοστό 72,9% και στην εξεύρεση τεχνικών που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των γονιών με ποσοστό 57,1%. Οι απαντήσεις των νηπιαγωγών έδειξαν χαμηλό ότι οι νηπιαγωγοί βοηθήθηκαν από τις γνώσεις τους σε σχευικά μέτριο βαθμό. Αναλυτικά οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των μεταβλητών αναφέρονται στο παρ. Β' 13.2 13.3 13.4 και 13.5

Πίνακας 13. Πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι τους βοήθησε η επιμόρφωση που έχουν λάβει σε καθένα από τα παρακάτω.

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Στην βελτίωση της επικοινωνίας	70	2.0	5.0	3.586	1.1483
Στη δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν τους γονείς	70	2.0	4.0	2.986	.7121
Στην εξεύρεση τεχνικών που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των γονιών	70	1.0	5.0	3.271	1.2732
Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί	70	1.0	4.0	2.671	.8801
Valid N (listwise)	70				

Πίνακας 13.1 Ποσοστιαίος πίνακας % σχετικά με το βαθμό που βοήθησε τους νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω η επιμόρφωση που έχουν λάβει για την επικοινωνία και συνεργασία τους με τους γονείς

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
Στην βελτίωση της επικοινωνίας		25,7%	17,1%	30%	27,1%
Στη δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν τους γονείς		25,7%	50%	24,3%	
Στην εξεύρεση τεχνικών που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των γονιών	8,6%	17,1%	40%	7,1%	27,1%
Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί	8,6%	34,3%	38,6%	18,6%	

Οι παραπάνω ερώτηση ανήκει στην Ε υποκλίμακα του ερωτηματολογίου των νηπιαγωγών. Με $\text{range}(4,20)$, ο μέσος όρος του συνολικού σκορ είναι 12,51. Είναι πολύ κοντά στο μέσο όρο (12) άρα οι νηπιαγωγοί έχουν μέτρια στάση στο βαθμό που θα βοηθήσει η επιμόρφωσή τους τη συνεργασία

Γ. Συσχετίσεις μεταξύ μεταβλητών

Για να δούμε την επίδραση των ατομικών χαρακτηριστικών των γονέων στις εξαρτημένες μεταβλητές αυτής της έρευνας πραγματοποιήθηκε μια σειρά από αναλύσεις διακύμανσης ($p < 0,05$) με ανεξάρτητες μεταβλητές το φύλο του νηπιαγωγού, την ηλικία του, τα έτη προϋπηρεσίας και τις σπουδές πέρα από τις βασικές. Οι εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας είναι ο βαθμός που έχουν βοηθήσει οι γνώσεις που έχουν λάβει οι νηπιαγωγοί, το πόσο θα συμβάλει και θα επιδράσει σε καθεμιά από τις υποκατηγορίες η ανάπτυξη συνεργασίας με τους γονείς, τους λόγους που μπορούν να δυσκολέψουν ή να βοηθήσουν την συνεργασία αυτή, τις συναντήσεις με τους γονείς, τα θέματα που εστιάζει η συνεργασία με τους γονείς και ποιος πιστεύουν ότι πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας αυτής.

Χρησιμοποιώντας την μέθοδο one way anova του spss και ορίζοντας ως ανεξάρτητη μεταβλητή το φύλο των νηπιαγωγών (πιν.14) και ως εξαρτημένες όλες τις υπόλοιπες πέρα από τα ατομικά χαρακτηριστικά, καταλήξαμε σε δύο από τις μεταβλητές της έρευνας που αποδείχθηκαν στατιστικώς σημαντικές. Η μεταβλητή η οποία φαίνεται να επηρεάζεται περισσότερο από το φύλο είναι από τους τομείς που μπορεί να συμβάλει η ανάπτυξη συνεργασίας με τους γονείς και συγκεκριμένα στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού, $F(1,68)=10.613$ $p=0.002$. Οι άντρες νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ και πάρα πολύ στη διευκόλυνση στο έργο του νηπιαγωγού οι συνεργασία τους με τους γονείς, σε ποσοστό 84,4%, ενώ οι γυναίκες νηπιαγωγοί μόνο σε ποσοστό 13,2% έχουν την ίδια άποψη. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 48,3% των γυναικών δηλώνουν ότι θα διευκολύνει μέτρια το έργο τους η συνεργασία τους με τους γονείς.

Το φύλο των νηπιαγωγών βρέθηκε να σχετίζεται σημαντικά και με έναν από τους λόγους που μπορεί να επιδράσει θετικά η συνεργασία τους με τους γονείς και συγκεκριμένα στη μείωση του διδακτικού χρόνου τους, $F(1,68)=8,986$ $p=0,004$. Οι άντρες νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι δεν θα επιδράσει καθόλου στη μείωση του διδακτικού τους χρόνου η συνεργασία τους με τους γονείς σε ποσοστό 66,7%, ενώ μόνο

το 15,5% των γυναικών νηπιαγωγών έχει την ίδια άποψη. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 43,1% των γυναικών νηπιαγωγών δηλώνει ότι θα επηρεάσει πολύ η συνεργασία τους στη μείωση του διδακτικού χρόνου άποψη εκ διαμέτρου αντίθετη. Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση του φύλου του νηπιαγωγού με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 14.1 και 14.2

Πίνακας 14. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση του φύλου των νηπιαγωγών με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	Between Groups	9.159	1	9.159	10.613	.002
	Within Groups	58.684	68	.863		
	Total	67.843	69			
Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	Between Groups	14.414	1	14.414	8.986	.004
	Within Groups	109.072	68	1.604		
	Total	123.486	69			

Ως προς την ηλικία των νηπιαγωγών(πιν.15) βρέθηκε ότι σχετίζεται με τέσσερις από τις εξαρτημένες μεταβλητές. Η κύρια επίδρασή της βρέθηκε στατιστικώς σημαντική σε έναν από τους τομείς που θα συμβάλει η συνεργασία με τους γονείς και πιο συγκεκριμένα στη διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο $F(3,66)=9,393$ $p=0,000$. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νηπιαγωγών ηλικίας 21-30 δήλωσαν σε ποσοστό 73,3% ότι η συνεργασία τους με τους γονείς θα συμβάλει λίγο στην διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων των παιδιών απέναντι στο σχολείο όπως και το 34,5% της ηλικίας 41-50 που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας. Οι νηπιαγωγοί ηλικίας 31-40 δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ η συνεργασία τους και οι 51 και πάνω με ποσοστό 52,9% δηλώνουν λίγο. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 20,7% των νηπιαγωγών ηλικίας 41-50 δηλώνει ότι δεν θα συμβάλει καθόλου η συνεργασία τους στην διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων των παιδιών.

Στατιστικά σημαντική σχέση βρέθηκε να έχει η ηλικία του νηπιαγωγού και με δύο από τους τομείς που μπορούν να διευκολύνουν τη συνεργασία τους και πιο συγκεκριμένα με τη συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης $F(3,66)=11,468$ $p=0,000$ και με τις πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς $F(3,66)=3,925$ $p=0,012$. Οι νηπιαγωγοί ηλικίας 21-30 και 51 και πάνω δηλώνουν ότι η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες

της τάξης θα διευκολύνει πάρα πολύ την μεταξύ τους συνεργασία σε ποσοστά 66,7% και 100% αντίστοιχα. Το 47,1% των νηπιαγωγών ηλικίας 31-40 πιστεύει ότι θα βοηθήσει πολύ, άποψη πολύ κοντά στην προηγούμενη ενώ το 44,8% ηλικίας 41-50 θεωρεί ότι θα βοηθήσει λίγο που είναι και η επικρατούσα άποψη για την συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Μέτρια δηλώνει μόνο το 20,7% της ηλικίας 41-50 ότι θα βοηθήσει τη συνεργασία τους η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης. Το μεγαλύτερο ποσοστό 40% των νηπιαγωγών ηλικίας 21-30 δηλώνουν ότι οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς θα διευκολύνουν πολύ την μεταξύ τους συνεργασία ενώ όλες οι άλλες ηλικιακές ομάδες 31-40, 41-50 και 51 και πάνω δηλώνουν ότι θα βοηθήσουν σε μέτριο βαθμό με ποσοστά 76,5%, 89,7% και 55,6% αντίστοιχα. Πάρα πολύ όμως δηλώνει ότι θα βοηθήσει το 11,8% των νηπιαγωγών ηλικίας 31-40.

Τέλος μεγάλη συσχέτιση βρέθηκε να έχει η ηλικία και με έναν από τους τομείς που μπορεί να δυσκολέψει τη συνεργασία τους και πιο συγκεκριμένα με την κριτική τους στάση $F(3,66)=7,074$ $p=0,000$. Όλοι οι νηπιαγωγοί ηλικίας 21-30 δηλώνουν ότι θα δυσκολέψει πολύ την συνεργασία τους η κριτική τους στάση απέναντι στους γονείς, ενώ μέτριος είναι ο βαθμός δυσκολίας που δηλώνουν οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες με ποσοστά 52,9% ηλικία 31-40, 58,6% ηλικία 41-50 και 100% ηλικία 51 και πάνω. Λίγο δηλώνει το 20,7% νηπιαγωγών ηλικίας 41-50 ότι θα δυσκολέψει. Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση της ηλικίας των νηπιαγωγών με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 15.1, 15.2, 15.3 και 15.4

Πίνακας 15. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση της ηλικίας των νηπιαγωγών με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	Between Groups	3	7.238	9.393	.000
	Within Groups	66	.771		
	Total	69	72.571		
Η κριτική στάση του νηπιαγωγού	Between Groups	3	2.967	7.074	.000
	Within Groups	66	.419		
	Total	69	36.586		
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	Between Groups	3	1.356	3.925	.012
	Within Groups	66	.346		
	Total	69	26.871		
Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	Between Groups	3	11.724	11.468	.000
	Within Groups	66	1.022		
	Total	69	102.643		

Ως προς τα έτη προϋπηρεσίας(πιν.16) μετά την ανάλυση των δεδομένων βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική σχέση με τέσσερις από τις εξαρτημένες μεταβλητές. Η κυριότερη επίδρασή της είναι σε έναν από τους τομείς που θα συμβάλουν στην μεταξύ τους συνεργασία και πιο συγκεκριμένα στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών $F(4,65)=19,883$ $p=0,000$. Πάρα πολύ δηλώνουν ότι θα συμβάλλει η αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών στην συνεργασία τους οι νηπιαγωγοί με τα λιγότερα, 0-5, και τα περισσότερα, 21 και πάνω, έτη προϋπηρεσίας με ποσοστά 63,6% και 100% και πολύ με έτη προϋπηρεσίας 6-10, 11-15 και 16-20 και ποσοστά 100%, 52,4% και 54,5% αντίστοιχα. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 45,5% των νηπιαγωγών με 16-20 χρόνια προϋπηρεσίας δηλώνουν ότι θα συμβάλει σε μέτριο βαθμό η συνεργασία τους με τους γονείς στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών.

Η επίδραση της προϋπηρεσίας βρέθηκε στατιστικώς σημαντική με την ανταπόκριση που έχουν οι γονείς στο κάλεσμά τους $F(4,65)=11,991$ $p=0,000$. Οι νηπιαγωγοί κάθε προϋπηρεσίας δηλώνουν ότι η ανταπόκριση των γονέων είναι μέτρια με ποσοστά 54,5% για 0-5 έτη προϋπηρεσίας, 100% για 6-10, 71,4% για 11-15 και 90,9% για 16-20 εκτός από τους νηπιαγωγούς με 21 και πάνω έτη προϋπηρεσίας που δηλώνουν ελάχιστα. Μικρή ανταπόκρισή δηλώνει και το 23,8% με 11-15 έτη προϋπηρεσίας. Στατιστικά σημαντική σχέση έχουν τα έτη προϋπηρεσίας των νηπιαγωγών με έναν από τους παράγοντες που εστιάζει η συνεργασία τους με τους γονείς και συγκεκριμένα με τις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς $F(4,65)=19,011$ $p=0,000$. Με έτη προϋπηρεσίας 0-5, 6-10 και 11-15 οι νηπιαγωγοί δηλώνουν σε μέτριο βαθμό ότι εστιάζει η συνεργασία με τις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς με ποσοστά 100%, 71,4% και 52,4%. Λίγο δηλώνουν ότι εστιάζει η ανάπτυξη της συνεργασίας σε όλους τους νηπιαγωγούς που συμμετείχαν στην έρευνα με έτη προϋπηρεσίας 16-20 και 21 και πάνω.

Τέλος στατιστικά σημαντική σχέση έχουν τα έτη προϋπηρεσίας των νηπιαγωγών με το ποιος έχει την ευθύνη για την πρωτοβουλία της συνεργασίας τους με τους γονείς $F(4,65)=8,818$ $p=0,000$. Με έτη προϋπηρεσίας 0-5, 6-10, 11-15 και 16-20 δηλώνουν ότι η ευθύνη της πρωτοβουλίας ανήκει και στους δύο με ποσοστά 72,7%, 52,4%, 100% και 100%, ενώ το 66,7% των νηπιαγωγών με έτη προϋπηρεσίας 21 και πάνω δηλώνουν ότι την ευθύνη την έχουν οι γονείς. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 47,6% των νηπιαγωγών με

έτη προϋπηρεσίας 6-10 δηλώνουν ότι η ευθύνη ανήκει στους νηπιαγωγούς, ενώ το 27,3% με 0-5 έτη δηλώνουν ότι η ευθύνη είναι των γονέων. Αναλυτικά τα ποσοστά από την συσχέτιση των ετών προϋπηρεσίας με τις εξαρτημένες μεταβλητές αναφέρονται στο παρ. Β' 16.1, 16.2, 16.3 και 16.4

Πίνακας 16. Στατιστικά σημαντική συσχέτιση της προϋπηρεσίας των νηπιαγωγών με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας ANOVA

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	Between Groups	4	3.215	19.883	.000
	Within Groups	65	.162		
	Total	69	23.371		
Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	Between Groups	4	1.791	11.991	.000
	Within Groups	65	.149		
	Total	69	16.871		
Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	Between Groups	4	4.123	19.011	.000
	Within Groups	65	.217		
	Total	69	30.586		
Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	Between Groups	4	2.618	8.818	.000
	Within Groups	65	.297		
	Total	69	29.771		

Όσον αφορά τις σπουδές πέρα από τις βασικές από τις αναλύσεις διακύμανσης με τις εξαρτημένες μεταβλητές δεν βρέθηκε να ασκούν στατιστικά σημαντική επίδραση σε καμία από τις μεταβλητές.

4. Συζήτηση αποτελεσμάτων

Γονείς

Μετά από την ολοκλήρωση της ανάλυσης των δεδομένων και την επεξεργασία των ερωτηματολογίων για τους γονείς παρατηρούμε:

1^ο ερευνητικό ερώτημα

Οι γονείς φαίνεται να έχουν θετική στάση απέναντι στην μεταξύ τους συνεργασία και να την θεωρούν χρήσιμη για την εκπαιδευτική διαδικασία και αυτό αποτυπώνεται στο βαθμό που πιστεύουν ότι θα συμβάλει σε κάθε υποκατηγορία η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς. Οι απαντήσεις δείχνουν θέματα συμπεριφοράς, γνώσεων και κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού. Στην κορυφή των επιλογών τους είναι η αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού, η αποτελεσματική ενημέρωση για την συμπεριφορά και επίδοση του παιδιού, η πρόοδος του παιδιού στο γνωστικό τομέα και η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση δυσκολιών του παιδιού. Στις τελευταίες επιλογές των γονέων, ως προς τους τομείς που μπορεί να συμβάλει η συνεργασία στους με τους νηπιαγωγούς ανήκουν η βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού, η εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους και η διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού. Ωστόσο οι γονείς αναγνωρίζουν στη συνεργασία αυτή και άλλα οφέλη όπως η διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο και η κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για τα παιδιά. Δεν φαίνεται να αναγνωρίζουν οι γονείς οφέλη για τους νηπιαγωγούς από την μεταξύ τους συνεργασία.

Η θετική τους εκτίμηση φαίνεται και από τις απαντήσεις τους για το χαμηλό βαθμό επίδρασης. Οι γονείς δηλώνουν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους ότι δεν θα μειώσει καθόλου και δεν θα αφαιρέσει καθόλου χρόνο από τους εκπαιδευτικούς η ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας. Εξίσου σημαντικό όμως είναι και το ποσοστό που θεωρεί ότι δεν θα αποσπάσει τον νηπιαγωγό από το διδακτικό του έργο και δεν θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος. Από το χαμηλό βαθμό επίδρασης φαίνεται ότι οι γονείς δεν νιώθουν ότι ενοχλούν ή εμποδίζουν τους νηπιαγωγούς εάν αναπτυχθεί η μεταξύ τους συνεργασία.

3^ο ερευνητικό ερώτημα

Οι γονείς φαίνεται να ρίχνουν τις ευθύνες στους νηπιαγωγούς και αυτό γίνεται αντιληπτό από τις απαντήσεις τους σχετικά με τους λόγους που μπορούν να δυσκολέψουν τη συνεργασία με τους νηπιαγωγούς. Στην κορυφή των επιλογών των γονέων είναι η

στάση και η συμπεριφορά του νηπιαγωγού, η κριτική στάση του απέναντί τους, η έλλειψη χρόνου και η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των νηπιαγωγών να συνεργαστούν με τους γονείς.

Λιγότερο σημαντικός παράγοντας φαίνεται να είναι η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων δείχνοντας ότι δεν αποτελεί εμπόδιο για εκείνους, ούτε λόγο που μπορεί να δυσκολέψει την μεταξύ τους συνεργασία.

Ο σημαντικός ρόλος των νηπιαγωγών στην ανάπτυξη της συνεργασίας τους φαίνεται και από τις απαντήσεις των γονέων σχετικά με τους λόγους που μπορούν να βοηθήσουν τη συνεργασία με τους νηπιαγωγούς. Αφήνουν να εννοηθεί ότι οι νηπιαγωγοί δεν θέλουν συνεργασία. Στην κορυφή των επιλογών των γονέων είναι η διάθεση χρόνου εκτός ωραρίου από τους νηπιαγωγούς για συναντήσεις μαζί τους, η ενθαρρυντική στάση και συμπεριφορά του νηπιαγωγού, η δημιουργία σχολής γονέων και οι πιο συχνές συναντήσεις μαζί τους. Η ενεργός συμμετοχή σε δραστηριότητες της τάξης και στη διαμόρφωση του προγράμματος είναι λιγότερο σημαντικές επιλογές για να βοηθήσουν της συνεργασίας τους.

Οι επιλογές των γονέων δείχνουν ότι ενώ θέλουν να έχουν περισσότερο χρόνο από την πλευρά των νηπιαγωγών από την άλλη δεν θέλουν να εμπλακούν ενεργά στις δραστηριότητες της τάξης και του σχολείου.

4^ο ερευνητικό ερώτημα

Ως προς την ερώτηση σχετικά με την συχνότητα που καλούν οι νηπιαγωγοί τους γονείς στο σχολείο για να συνεργαστούν οι γονείς στην πλειοψηφία τους δήλωσαν ότι τους προσκαλούν σχεδόν κάθε μήνα και όσον αφορά την ανταπόκριση τους σε αυτό το κάλεσμα οι γονείς ανταποκρίνονται αρκετά στο μεγαλύτερο ποσοστό τους με ένα πολύ μικρό ποσοστό να δηλώνει μεγάλη ανταπόκριση. Παρόλα αυτά όμως δεν εμφανίζονται ικανοποιημένοι αφού σε προηγούμενη ερώτηση είχαν απαντήσει ότι θέλουν πιο συχνές συναντήσεις με τους νηπιαγωγούς και εκτός ωραρίου.

Από τις απαντήσεις των γονέων σχετικά με το πόσο θα ήθελαν να ενημερώνονται για κάθε μια από τις υποκατηγορίες στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς φαίνεται και πως αντιλαμβάνονται το ρόλο της συνεργασίας τους και το περιεχόμενο το ποίο θα ήθελαν σε αυτή τη συνεργασία.

Στην κορυφή των απαντήσεων οι γονείς επιθυμούν αντικείμενο συζήτησης να είναι τα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού και η πρόοδος τους καθώς επίσης και οι δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Κυρίως δηλαδή με θέματα που ασχολούνται με τη

συμπεριφορά και τις γνώσεις των παιδιών. Σημαντικό αντικείμενο συζήτησης είναι και η από κοινού εξεύρεση λύσεων και αποφάσεων για δυσκολίες και προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί και που αφορούν την οργάνωση του σχολείου και οι δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς. Η συμμετοχή τους στην τάξη για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν αλλά και οι στόχοι του σχολείου δεν φαίνεται να είναι από τα θέματα που τους ενδιαφέρουν. Υποθέτουμε ότι τα μειωμένα αυτά ποσοστά οφείλονται στην άγνοια από την πλευρά των γονέων και στην έλλειψη ενημέρωσής τους από τους νηπιαγωγούς.

Στην ερώτηση για το ποιος πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για την συνεργασία με τους νηπιαγωγούς, οι γονείς δηλώνουν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους ότι η ευθύνη ανήκει και στους δύο, μοιράζοντας έτσι την ευθύνη και στον εαυτό τους αλλά και στους νηπιαγωγούς.

Συσχετίσεις

Όσον αφορά τη συσχέτιση των ατομικών χαρακτηριστικών των γονέων με τις απαντήσεις τους διαπιστώθηκε ότι η ηλικία των γονέων και το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας είναι αυτές που κυρίως διαφοροποιούν τις απαντήσεις και ακολουθούν το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα και η οικογενειακή κατάσταση.

Η ηλικία των γονέων βρέθηκε να έχει σχέση με έξι από τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Οι γονείς ηλικίας 31-40 και 41 και πάνω είναι εκείνοι που θεωρούν ότι η συνεργασία με τους νηπιαγωγούς δεν θα αποσπάσει καθόλου τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο. Οι γονείς ηλικίας 21-30, που είναι και το μεγαλύτερο ποσοστό της κατηγορίας, απάντησαν ότι θα αποσπάσει πολύ τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο άποψη που είναι εκ διαμέτρου αντίθετη από τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Ως προς την διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του ημερήσιου προγράμματος, την δεύτερη μεταβλητή με την μεγαλύτερη συσχέτιση στην κατηγορία, οι γονείς ηλικίας 21-30 βρέθηκε να υποστηρίζουν ότι θα διαταράξει πάρα πολύ την ομαλή λειτουργία η συνεργασία μαζί τους, ενώ όσο αυξάνεται η ηλικία των γονέων οι εκτιμήσεις μειώνονται. Η ηλικία των γονέων βρέθηκε ακόμα να σχετίζεται σημαντικά και με την εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους, με τους γονείς ηλικίας 31-40 να δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς ενώ οι γονείς ηλικίας 21-30 και 41 και πάνω δηλώνουν ότι θα συμβάλει μέτρια και λίγο αντίστοιχα.

Σημαντική σχέση με την ηλικία βρέθηκαν να έχουν και δύο από τις υποκατηγορίες σχετικά με τα θέματα τα οποία θα ήθελαν οι γονείς να συζητάνε στο πλαίσιο της

συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς. Στη συμμετοχή των γονέων στην τάξη για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν οι γονείς ηλικίας 41 και πάνω δήλωσαν ότι τους ενδιαφέρει λίγο, οι γονείς ηλικίας 21-30 ότι δεν τους ενδιαφέρει καθόλου ενώ οι γονείς ηλικίας 31-40 έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον να συμμετέχουν. Στις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς όσο αυξάνεται η ηλικία αυξάνεται και ο βαθμός ενδιαφέροντος.

Τέλος, η ηλικία βρέθηκε να επηρεάζει και έναν από τους παράγοντες που μπορεί να δυσκολέψει την συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς, στην έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων. Οι γονείς ηλικίας 41 και πάνω και 21-30 δηλώνουν ότι η έλλειψη χρόνου από πλευράς τους θα δυσκολέψει μέτρια την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς, ενώ οι γονείς ηλικίας 31-40 πολύ.

Το επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας βρέθηκε ότι επηρεάζει τρεις από τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Συγκεκριμένα με ένα από τα υποερωτήματα που θα συμβάλουν στην συνεργασία των γονέων με τους νηπιαγωγούς, στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού, βρέθηκε ότι καθώς αυξανόταν το επίπεδο εκπαίδευση της μητέρας αυξανόταν και ο βαθμός που θα συμβάλει η συνεργασία στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού.

Η μόρφωση της μητέρας βρέθηκε να έχει σημαντική σχέση με έναν από τους παράγοντες που μπορεί να βοηθήσουν την συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς. Οι μητέρες από όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης δηλώνουν ότι οι πιο συχνές συναντήσεις με τους νηπιαγωγούς θα βοηθήσουν πολύ την ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας και μόνο οι απόφοιτες λυκείου δηλώνουν ότι οι πιο συχνές συναντήσεις με τις νηπιαγωγούς θα βοηθήσουν μέτρια την συνεργασία.

Τέλος, άλλη μία σημαντική σχέση του επιπέδου εκπαίδευσης της μητέρας είναι με ένα από τα υποερωτήματα σχετικά με τα θέματα που θα θέλανε οι γονείς να συζητάνε στο πλαίσιο της συνεργασίας τους με τους νηπιαγωγούς. Η από κοινού εξεύρεση λύσεων για τις δυσκολίες και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους ενδιαφέρει λίγο όλες τις αποφοίτους Λυκείου, ενώ πολύ όλα τα υπόλοιπα επίπεδα εκπαίδευσης.

Οι μητέρες που είναι απόφοιτες λυκείου έχουν τους υψηλότερους βαθμούς αρνητικών επιρροών. Αυτό ίσως συμβαίνει γιατί λόγω γνώσεων μπορεί να νιώθουν μειονεκτικά και με λιγότερη αυτοπεποίθηση

Το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα βρέθηκε ότι επηρεάζει δύο από τις μεταβλητές της έρευνας. Η πρώτη μεταβλητή η οποία φαίνεται ότι επηρεάζει περισσότερο το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα είναι από τους τομείς στους οποίους μπορεί να

επιδράσει η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς και συγκεκριμένα στην βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών τους. Όσο αυξάνεται το επίπεδο εκπαίδευσης αυξάνεται και ο βαθμός που το επηρεάζει.

Σημαντική σχέση βρέθηκε για το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα με την αφαίρεση χρόνου από τους εκπαιδευτικούς. Οι γονείς όπου ο πατέρας είναι κάτοχος πτυχίου ΑΕΙ-ΤΕΙ δηλώνουν ότι θα αφαιρέσει πολύ χρόνο από τους νηπιαγωγούς η μεταξύ τους συνεργασία, ενώ από την άλλη καθόλου χρόνο δεν θα αφαιρέσει δηλώνουν οι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος. Λίγο χρόνο πιστεύουν ότι θα αφαιρέσει από τους νηπιαγωγούς η συνεργασία τους, δηλώνουν οι απόφοιτοι τεχνικών σχολών, ενώ οι κάτοχοι διδακτορικού μοιράζονται στη μέση δηλώνοντας ότι δεν θα αφαιρέσει καθόλου ή θα αφαιρέσει λίγο.

Η οικογενειακή κατάσταση βρέθηκε να έχει μεγάλη σχέση με δύο από τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας. Στην επίδραση που θα έχει στη μείωση του διδακτικού χρόνου η συνεργασία με τους νηπιαγωγούς οι έγγαμοι γονείς δήλωσαν ότι δεν θα μειώσει καθόλου τον διδακτικό χρόνο ενώ αντίθετα οι άγαμοι γονείς βρέθηκαν μοιρασμένοι στο ότι θα μειώσει μέτρια και πολύ τον διδακτικό χρόνο η συνεργασία τους. Από την άλλη οι διαζευγμένοι γονείς βρέθηκαν μοιρασμένοι στο ότι δεν θα μειώσει καθόλου και θα μειώσει λίγο τον διδακτικό χρόνο η μεταξύ τους συνεργασία.

Η δεύτερη εξαρτημένη μεταβλητή στην οποία βρέθηκε να υπάρχει σημαντική σχέση με την οικογενειακή κατάσταση είναι ένα από τα θέματα που θέλουν οι γονείς να ενημερώνονται στο πλαίσιο της συνεργασίας μεταξύ τους πιο συγκεκριμένα για τους στόχους του σχολείου. Οι άγαμοι γονείς δηλώνουν ότι έχουν μέτριο ενδιαφέρον για τους στόχους του σχολείου ενώ λίγο δηλώνουν ότι τους ενδιαφέρει να συζητάνε για τους στόχους του σχολείου οι έγγαμοι και διαζευγμένοι γονείς.

Από τα ατομικά χαρακτηριστικά δεν βρέθηκε σημαντική στατιστική σχέση με το φύλο του γονέα και το φύλο του παιδιού.

Νηπιαγωγοί

Μετά από την ολοκλήρωση της ανάλυσης των δεδομένων και την επεξεργασία των ερωτηματολογίων για τους νηπιαγωγούς παρατηρούμε:

2^ο ερευνητικό ερώτημα

Από τις απαντήσεις τους σχετικά με το βαθμό που πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα συμβάλει σε κάθε υποκατηγορία η συνεργασία τους με τους γονείς δείχνουν να έχουν σχετικά θετική στάση. Οι απαντήσεις δείχνουν θέματα ενημέρωσης και αντιμετώπισης προβλημάτων και δυσκολιών των παιδιών. Στην κορυφή των επιλογών τους είναι η ενημέρωση των γονέων για την επίδοση των παιδιών τους και η αντιμετώπιση των δυσκολιών και προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών. Στις τελευταίες επιλογές των νηπιαγωγών, ως προς τους τομείς που μπορεί να συμβάλει η συνεργασία στους με τους γονείς ανήκουν η βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού, η κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για τα παιδιά, η διευκόλυνση στο έργο του και η συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες της τάξης. Ωστόσο οι νηπιαγωγοί αναγνωρίζουν στη συνεργασία αυτή και άλλα οφέλη όπως η διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο.

Η θετική τους εκτίμηση φαίνεται και από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών σχετικά με το πόσο πιστεύουν ότι θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους γονείς. Στο μεγαλύτερο ποσοστό τους δηλώνουν ότι θα αφαιρέσει ελεύθερο χρόνο από τους νηπιαγωγούς και θα μειώσει τον διδακτικό του χρόνο σε μέτριο βαθμό. Εξίσου σημαντικό όμως είναι και το ποσοστό που θεωρεί ότι δεν θα αποσπάσει πολύ τον νηπιαγωγό από το διδακτικό του έργο, ότι δεν θα διαταράξει πολύ την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος. Σε μεγάλο βαθμό δηλώνουν ότι θα απομυθοποιήσει τον νηπιαγωγό στα μάτια των γονέων. Οι αντιλήψεις αυτές των νηπιαγωγών σχετικά με τις αρνητικές επιρροές στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζει την στάση που διαμορφώνουν οι νηπιαγωγοί απέναντι στη συνεργασία, στέλνοντας λάθος μηνύματα και μειώνοντας την προσπάθεια για ανάπτυξη συνεργασίας.

3^ο ερευνητικό ερώτημα

Ως προς την ερώτηση για τους λόγους που μπορούν να δυσκολέψουν τη συνεργασία τους με τους γονείς στην κορυφή των επιλογών των νηπιαγωγών είναι η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων, η αρνητική τάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντι στους νηπιαγωγούς και στον θεσμό του σχολείου γενικά και η τάση των

γονέων να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι ευθύνες αποδίδονται στην πλευρά των γονέων

Λιγότερο σημαντικοί παράγοντες φαίνεται να είναι η έλλειψη επιμόρφωσής τους σε θέματα συνεργασίας και η κριτική τους στάση απέναντι στους γονείς καθώς επίσης η έλλειψη διάθεσης και η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των νηπιαγωγών δείχνοντας ότι δεν αποτελούν εμπόδιο για εκείνους, ούτε λόγο που μπορεί να δυσκολέψει την μεταξύ τους συνεργασία, χωρίς παράλληλα να πέρνουμε μερίδιο ευθύνης.

Ως προς την ερώτηση για τους λόγους που μπορούν να βοηθήσουν τη συνεργασία με τους γονείς στην κορυφή των επιλογών των νηπιαγωγών είναι η αλλαγή νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο, η συνεχής επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας και η συμμετοχή των γονέων στις δραστηριότητες της τάξης. Σε μέτριο βαθμό πιστεύουν ότι θα βοηθήσουν την συνεργασία τους οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς και η δημιουργία σχολής γονέων. Οι εκτός ωραρίου συναντήσεις με τους γονείς είναι λιγότερο σημαντική επιλογή για να βοηθήσει στη συνεργασία τους με τους γονείς. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό των νηπιαγωγών έχουν λάβει κάποια σχετική επιμόρφωση χωρίς αυτή να τους έχει αποδειχθεί αρκετή φαίνεται η ανάγκη να επιμορφωθούν καλύτερα.

4^ο ερευνητικό ερώτημα

Ως προς την ανάπτυξη ή όχι της συνεργασία ανάμεσα στους νηπιαγωγούς και τους γονείς, του περιεχομένου της συνεργασίας και την ευθύνη της πρωτοβουλίας παρατηρούμε:

Ως προς τις συναντήσεις οι πλειοψηφία των νηπιαγωγών δηλώνουν ότι καλούν τους γονείς σχεδόν κάθε μήνα για συνεργασία ενώ σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι νηπιαγωγοί φαίνεται να μην είναι ευχαριστημένοι καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό δηλώνει ότι οι γονείς ανταποκρίνονται μέτρια και μόνο ένα μικρό ποσοστό ότι ανταποκρίνονται πολύ.

Ως προς το περιεχόμενο της συνεργασίας οι νηπιαγωγοί από τις απαντήσεις τους μας δείχνουν το πως αντιλαμβάνονται το ρόλο της συνεργασίας τους με τους γονείς. Δηλώνουν ότι στις συναντήσεις τους με τους γονείς επικεντρώνονται στις δυσκολίες και τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών και την μαθησιακή εξέλιξή τους. Στην κορυφή των επιλογών είναι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί τους, η ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών στον μαθησιακό τομέα και η ενημέρωση για προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών. Αντικείμενο συζήτησης με αρκετά υψηλό ποσοστό

αποδείχθηκε από τα δεδομένα να είναι η ενημέρωση των γονέων για τους στόχους του σχολείου και οι δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς. Αξίζει να σημειωθεί ότι η από κοινού εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί και η συμμετοχή των γονέων στην τάξη για να μιλήσουν για ότι γνωρίζουν δεν είναι από τους τομείς που επικεντρώνεται η συνεργασία τους. Μέσα από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών διαπιστώνεται ότι η συνεργασία με τους γονείς είναι επιθυμητή αλλά σε συγκεκριμένους τομείς. Εστιάζει κυρίως στο επίπεδο της ενημέρωσης και όχι της συμμετοχής των γονέων.

Ως προς την πρωτοβουλία για συνεργασία στο μεγαλύτερο μέρος τους οι νηπιαγωγοί δηλώνουν ότι η πρωτοβουλία για την συνεργασία με τους γονείς ανήκει και στους δύο είτε γιατί δεν θέλουν να επωμισθούν την ευθύνη είτε γιατί θεωρούν εξίσου υπεύθυνους τους γονείς. Γνώμη μας είναι ότι η πρωτοβουλία ανήκει στους νηπιαγωγούς και γιατί αυτοί κατέχουν τις γνώσεις και με αυτές θα μπορέσουν να βοηθήσουν τους γονείς για την εκ βαθέων σπουδαιότητα της συνεργασίας.

5^ο ερευνητικό ερώτημα

Ως προς τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει οι νηπιαγωγοί αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει ένα πολύ μικρό ποσοστό που δεν έχει λάβει καμία επιπλέον γνώση πέρα από την βασική. Στο μεγαλύτερο τους μέρος έχουν λάβει επιπλέον γνώσεις σχετικά με τα παιδαγωγικά είτε με επιμόρφωση είτε με μεταπτυχιακό. Η κύρια συμβολή των γνώσεων αυτών προσδιορίζεται από τους νηπιαγωγούς στην βελτίωση την επικοινωνίας με τους γονείς. Η συμβολή των γνώσεων δεν εμφανίζεται να είναι ιδιαίτερα σημαντική στην δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν τους γονείς και στην εξεύρεση τεχνικών για να κεντρίσουν το ενδιαφέρον των γονέων. Σε πολύ μικρό βαθμό δηλώνουν ότι βοηθήθηκαν για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί. Αυτό μπορεί να συμβαίνει γιατί στις περισσότερες περιπτώσεις η επιμόρφωση εμβαθύνει κυρίως σε ακαδημαϊκή εκπαίδευση και όχι στις πρακτικές για την αντιμετώπιση και διαχείριση προβλημάτων και ακόμα και όταν γίνεται αυτό δεν σημαίνει ότι θα οδηγήσει στα επιθυμητά αποτελέσματα. Από τις απαντήσεις των νηπιαγωγών φαίνεται ότι αν και έχουν λάβει περαιτέρω γνώσεις στα παιδαγωγικά και κατ' επέκταση για τη συνεργασία, δεν φαίνεται να έχουν πάρει τα εφόδια για να προσελκύσουν και να εμπλέξουν τους γονείς στην αποτελεσματική συνεργασία.

Συσχετίσεις

Όσον αφορά τη στατιστική σχέση των επιλογών των νηπιαγωγών με τα ατομικά τους χαρακτηριστικά διαπιστώθηκε ότι κυρίως η ηλικία και τα έτη προϋπηρεσίας διαφοροποιούν τις απαντήσεις και μετέπειτα το φύλο.

Η κύρια επίδρασή της ηλικίας των νηπιαγωγών βρέθηκε στη διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο. Το μεγαλύτερο ποσοστό των νηπιαγωγών ηλικίας 21-30, 41-50 και 51 και πάνω δήλωσαν ότι η συνεργασία τους με τους γονείς θα συμβάλει λίγο στην διαμόρφωση θετικής στάσης κινήτρων των παιδιών απέναντι στο σχολείο ενώ οι νηπιαγωγοί ηλικίας 31-40 δηλώνουν ότι θα συμβάλει πολύ. Οι νηπιαγωγοί ηλικίας 21-30, 31-40 και 51 και πάνω δηλώνουν ότι η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης θα διευκολύνει πάρα πολύ την μεταξύ τους συνεργασία, ενώ οι νηπιαγωγοί ηλικίας 41-50 θεωρεί ότι θα βοηθήσει λίγο. Οι νηπιαγωγοί ηλικίας 31-40, 41-50 και 51 και πάνω δηλώνουν ότι θα βοηθήσουν σε μέτριο βαθμό οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς, την συνεργασία μεταξύ τους, ενώ μόνο η ηλικίες 21-30 δηλώνουν ότι θα διευκολύνουν πολύ. Όλοι οι νηπιαγωγοί ηλικίας 21-30 δηλώνουν ότι θα δυσκολέψει πολύ την συνεργασία τους η κριτική τους στάση απέναντι στους γονείς, ενώ μέτριος είναι ο βαθμός δυσκολίας που δηλώνουν οι ηλικίες 31 και πάνω

Η κύρια επίδραση ως προς τα έτη προϋπηρεσίας είναι στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών. Πάρα πολύ δηλώνουν ότι θα συμβάλει η αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς των παιδιών στην συνεργασία τους οι νηπιαγωγοί με τα λιγότερα και τα περισσότερα έτη προϋπηρεσίας και πολύ με τα υπόλοιπα έτη προϋπηρεσίας. Οι νηπιαγωγοί κάθε προϋπηρεσίας δηλώνουν ότι η ανταπόκριση των γονέων είναι μέτρια εκτός από τους νηπιαγωγούς με 21 και πάνω έτη προϋπηρεσίας που δηλώνουν ελάχιστα. Με έτη προϋπηρεσίας 0-15, οι νηπιαγωγοί δηλώνουν σε μέτριο βαθμό ότι εστιάζει η συνεργασία με τις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς. Λίγο δηλώνουν ότι εστιάζει η ανάπτυξη της συνεργασίας σε όλους τους νηπιαγωγούς που συμμετείχαν στην έρευνα με έτη προϋπηρεσίας 16-21 και πάνω. Με έτη προϋπηρεσίας 0-20, δηλώνουν ότι η ευθύνη της πρωτοβουλίας ανήκει και στους δύο, ενώ οι νηπιαγωγοί με έτη προϋπηρεσίας 21 και πάνω δηλώνουν ότι την ευθύνη την έχουν οι γονείς.

Η κύρια επίδραση του φύλου είναι στη διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού, Οι άντρες νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι θα συμβάλει μέτρια στη διευκόλυνση στο έργο του νηπιαγωγού οι συνεργασία τους με τους γονείς, ενώ οι γυναίκες νηπιαγωγοί πολύ. Οι γυναίκες νηπιαγωγοί είναι εκείνοι που δηλώνουν ότι δεν θα

επιδράσει καθόλου στη μείωση του διδακτικού τους χρόνου η συνεργασία τους με τους γονείς, ενώ πολύ δηλώνουν οι άντρες νηπιαγωγοί.

5. Συμπεράσματα-επιβεβαίωση υποθέσεων

Από την έρευνα μου σε νηπιαγωγεία της Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης κατέληξα στο συμπέρασμα ότι τόσο οι γονείς όσο και οι νηπιαγωγοί θεωρούν χρήσιμη την μεταξύ τους συνεργασία ενώ μόνο οι νηπιαγωγοί αναγνωρίζουν οφέλη τόσο για το παιδί όσο και για τους ίδιους, αφού η συνεργασία τους θα συμβάλει και στο έργο του.

Επιβεβαιώνεται η πρώτη ερευνητική υπόθεση ότι η γονείς πιστεύουν πως είναι χρήσιμη η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς.

Επιβεβαιώνεται εν μέρει η δεύτερη ερευνητική υπόθεση μας ότι οι νηπιαγωγοί πιστεύουν πως είναι χρήσιμη η συνεργασία τους με τους γονείς. γιατί οι αντιλήψεις τους σχετικά με τις αρνητικές επιρροές στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζουν την στάση που διαμορφώνουν απέναντι στη συνεργασία, στέλνοντας έτσι λάθος μηνύματα και μειώνοντας την προσπάθεια για ανάπτυξη συνεργασίας.

Επιβεβαιώνεται η τρίτη ερευνητική υπόθεση από την πλευρά των γονέων, ότι η στάση της νηπιαγωγού μπορεί να εμποδίσει αυτή την συνεργασία. Δεν επιβεβαιώνεται όμως η υπόθεση ότι η έλλειψη χρόνου από τους ίδιους του γονείς θα είναι εμπόδιο για την μεταξύ τους συνεργασία. Ως προς τους λόγους που μπορούν να ενισχύσουν την μεταξύ τους συνεργασία επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι η ενθαρρυντική στάση της νηπιαγωγού και η διάθεση χρόνου εκτός ωραρίου θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση. Δεν επιβεβαιώνεται η τρίτη ερευνητική υπόθεση από την πλευρά των νηπιαγωγών ότι η έλλειψη χρόνου από την πλευρά τους μπορεί να εμποδίσει αυτή την συνεργασία. Επιβεβαιώνεται όμως η υπόθεση ότι η τάση των γονέων να εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία θα είναι εμπόδιο για την μεταξύ τους συνεργασία. Αποδείχθηκε όμως ότι η αρνητική τάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντί τους καθώς και η έλλειψη χρόνου από τους γονείς είναι τα μεγαλύτερα εμπόδια που πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι έχουν στην ανάπτυξη της συνεργασία τους. Ως προς τους λόγους που μπορούν να ενισχύσουν την μεταξύ τους συνεργασία από την πλευρά των νηπιαγωγών δεν επιβεβαιώνεται η υπόθεση ότι η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης και η σχολή γονέων θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση, μιας που το μεγαλύτερο ποσοστό των νηπιαγωγών πιστεύει ότι η αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο και η συνεχής επιμόρφωση τους σε θέματα συνεργασίας θα βοηθήσουν στην ανάπτυξη συνεργασίας με τους γονείς.

Επιβεβαιώνεται η τέταρτη ερευνητική υπόθεση μας ότι και οι δύο πλευρές θέλουν να συνεργαστούν και ότι η πρωτοβουλία ανήκει και στους δύο.

Επιβεβαιώνεται η πέμπτη ερευνητική μας υπόθεση ότι οι νηπιαγωγοί έχουν λάβει περαιτέρω γνώσεις για την συνεργασία σχολείου - οικογένειας αλλά δεν επιβεβαιώνεται ότι τους έχουν βοηθήσει αυτές οι γνώσεις στην ανάπτυξη της συνεργασίας. Η πιο σημαντική βοήθεια που απέκτησαν μέσα από την σχετική τους επιμόρφωση είναι στη βελτίωση της επικοινωνίας τους με τους γονείς.

Με βάση τα ευρήματα των δύο δειγμάτων καταλήγουμε:

Τόσο οι νηπιαγωγοί όσο και οι γονείς εμφανίζονται να θεωρούν χρήσιμη την μεταξύ τους συνεργασία. Αναγνωρίζουν πολλαπλά οφέλη από την συνεργασία αυτή επικεντρώνοντας τα, και οι δύο, στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση για την επίδοση των παιδιών και στην αντιμετώπιση προβλημάτων και δυσκολιών των παιδιών. Σε αντίστοιχα ευρήματα έφτασε με την έρευνα του και ο Δοδοντσάκης(2001) στο χώρο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι γονείς δηλώνουν πως η συνεργασία τους δεν θα αποσπάσει τον νηπιαγωγό, ούτε θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος, ούτε θα μειώσει τον διδακτικό και ελεύθερο χρόνο του, ενώ ένα σημαντικό μέρος των νηπιαγωγών δηλώνει ότι σε ένα μέτριο βαθμό θα μπορούσε. Και αυτός ίσως να είναι και ένας από τους λόγους που μπορεί να μην βοηθήσει στην ανάπτυξη της συνεργασίας. Φαίνεται λοιπόν ότι οι γονείς δεν νιώθουν να ενοχλούν ή να εμποδίζουν τους νηπιαγωγούς με την ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας. Αντίθετα στην έρευνά τους οι Αγγελίδης και Θεοφάνους(2003) κατέληξαν ότι οι γονείς φάνηκε να νιώθουν ότι ενοχλούν και εμποδίζουν τους νηπιαγωγούς εάν προσπαθήσουν να εμπλακούν περισσότερο στο σχολείο.

Όσο για τους παράγοντες που μπορούν να δυσκολέψουν την συνεργασία η μία πλευρά ρίχνει τις ευθύνες στην άλλη. Οι γονείς δηλώνουν ότι η έλλειψη χρόνου των νηπιαγωγών θα δυσκολέψει πολύ την συνεργασία, ενώ οι νηπιαγωγοί δηλώνουν το ίδιο για την έλλειψη χρόνου των γονέων. Η εκτός ωραρίου και οι πιο συχνές συναντήσεις θεωρούν οι γονείς ότι μπορεί να βοηθήσουν και να διευκολύνουν την συνεργασία ενώ οι νηπιαγωγοί όχι και τόσο. Η έλλειψη διάθεσης των νηπιαγωγών θεωρεί η συντριπτική πλειοψηφία ότι θα δυσκολέψει ενώ ένα σημαντικό μέρος των νηπιαγωγών δηλώνει ότι σε ένα μέτριο βαθμό θα μπορούσε. Και οι γονείς αλλά και οι νηπιαγωγοί επισημαίνουν το πρόβλημα που δημιουργεί η κριτική στάση των νηπιαγωγών. Ένας παράγοντας που θεωρούν οι νηπιαγωγοί ότι θα βοηθήσει στην συνεργασία είναι η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης ενώ οι γονείς δηλώνουν την δημιουργία σχολής γονέων.

Οι νηπιαγωγοί και οι γονείς δηλώνουν ότι συνεργάζονται μια φορά τον μήνα αλλά οι νηπιαγωγοί δεν εμφανίζονται ικανοποιημένοι από την ανταπόκριση των γονέων ενώ οι γονείς νιώθουν ότι ανταποκρίνονται.

Το περιεχόμενο της συνεργασίας εστιάζει στο παιδί, στην συμπεριφορά του, στην εξέλιξή του και στη συμμετοχή των γονέων. Οι νηπιαγωγοί φαίνεται να θέλουν περισσότερο την συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης και για να μιλήσουν για θέματα που γνωρίζουν, αλλά οι γονείς δεν φαίνονται και τόσο θετικοί σε αυτό και δεν θέλουν να εμπλακούν ενεργά στις δραστηριότητες της τάξης. Σε αντίθετα ευρήματα κατέληξε η έρευνα της Παπαγιαννίδου(2000), σύμφωνα με την οποία οι γονείς θα επιθυμούσαν να συσμετέχουν περισσότερο στις δραστηριότητες της τάξης.

Και τέλος και οι δύο αναγνωρίζουν ότι η ευθύνη της πρωτοβουλίας ανήκει και στις δύο. Σε αντίστοιχα ευρήματα κατέληξε και ο Δοδοντσάκης(2001) στην έρευνα του ενώ η Παπαγιαννίδου(2000) υποστηρίζει ότι η συνεργασία εξαρτάται από τον νηπιαγωγό

6. Προτάσεις

Ενδιαφέρον θα είχε να δούμε εάν η συμμετοχή στις δραστηριότητες της τάξης συνίσταται στην απλή παρουσία τους στο χώρο του σχολείου, την παρακολούθησή τους και τη συνοδεία των παιδιών τους ή αφορά και την συμμετοχή τους στη οργάνωση και την διεκπεραίωση τους έτσι ώστε να έχουμε μια σφαιρικότερη εικόνα του τι πραγματικά εννοούν οι νηπιαγωγοί χρησιμοποιώντας τον όρο «συμμετοχή στις δραστηριότητες της τάξης».

Οι νηπιαγωγοί της έρευνάς μας εάν και δηλώνουν ότι επιθυμούν οι γονείς να συμμετέχουν στις δραστηριότητες της τάξης ενδιαφέρον θα είχε να δούμε με ποιο τρόπο το εννοούν έτσι ώστε να διαπιστώσουμε εάν πραγματοποιείται ένα βήμα προς μια πιο διαφοροποιημένη από την έως τώρα τυπική μορφή συνεργασίας ή απλά μιλάμε και πάλι για ένα στενά καθορισμένο πλαίσιο συνεργασίας που θα λειτουργήσει στα πλαίσια συγκεκριμένων οδηγιών και κατευθύνσεων των νηπιαγωγών.

Βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση των συνθηκών που καταγράφηκαν από την έρευνά μας είναι η κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η ενημέρωση των γονέων σχετικά με την αναγκαιότητα και τη σπουδαιότητα της μεταξύ τους επικοινωνίας και συνεργασίας. Η εν λόγω κατάρτιση χρειάζεται να ενταχθεί στα προγράμματα σπουδών των Παιδαγωγικών Τμημάτων καθώς και σε επιμορφωτικά προγράμματα. Ως προς τους γονείς, η σχετική ενημέρωση μπορεί να πραγματοποιείται με τις Σχολές Γονέων ή με τις πιο τακτικές συναντήσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών. Η ενημέρωση αυτή είναι καταλληλότερο να περιλαμβάνει συζητήσεις, εργαστήρια και βιωματικές δράσεις, ώστε να παρέχεται ουσιαστική και αποτελεσματική εκπαίδευση στους γονείς, προκειμένου να ανταποκριθούν στον απαιτητικό ρόλο του συνεργάτη. Συμπληρωματικά μπορούν να λειτουργήσουν και σχετικές ημερίδες. Αν αυτό καταστεί εφικτό και καλλιεργηθεί ένα κλίμα εμπιστοσύνης και συλλογικής ευθύνης, τότε το σχολείο θα έχει μία σημαντική δυνατότητα να γίνει πιο αποτελεσματικό για τους περισσότερους μαθητές, καθώς θα λαμβάνει υπόψη του τις εμπειρίες τους, τις αξίες, τις στάσεις και τις προσδοκίες των οικογενειών τους και δεν θα υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ του οικογενειακού και του σχολικού περιβάλλοντος, οι οποίες οδηγούν στην αποτυχία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Αγγελίδης Π. & Θεοφάνους Λ. 2003: «Η συμμετοχή των γονιών στη σχολική διαδικασία», Νέα Παιδεία

Αθανασούλα-Ρέπα Α. 1999: «Η Επικοινωνία στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό», τόμος Β΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Αλευριάδου, Α., Βруниώτη, Κ., Κυρίδης, Α., Σιβροπούλου - Θεοδοσιάδου, Ε., & Χρυσαιφίδης, Κ. (2008). Οδηγός ολοήμερου νηπιαγωγείου, ΥΠΕΠΘ, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ, Πατάκης.

Αρβανίτη-Παπαδοπούλου, Τ. (2010) Τρόποι υποστήριξης της μάθησης των νηπίων μέσα από τη συνεργασία γονέων – σχολείου. Πρακτικά του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης(ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.), 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μαθαίνω πώς να μαθαίνω», 7-9Μαΐου 2010 http://www.elliepek.gr/documents/5o_synedrio_eisigiseis/Arvaniti_Papadopoulou.pdf

Βруниώτη, Κ., Κυρίδης, Α., Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Ε., & Χρυσαιφίδης, Κ. (2008). Οδηγός γονέα. ΥΠΕΠΘ, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ, Πατάκης.

Γεωργίου, Σ. (1993). Ο ρόλος της οικογένειας στη σχολική επίδοση. Παιδαγωγική Επιθεώρηση

Γεωργίου, Σ. (2000). Σχέση Σχολείου- Οικογένειας και Ανάπτυξη του Παιδιού, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Γκασδόκα, Ε. (2013). Η συμμετοχή των γονέων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα στην εκπαίδευση των παιδιών τους και οι απόψεις των νηπιαγωγών. ΑΠΘ

Γκλιάου-Χριστοδούλου, Ν.(2005). Η ανάγκη επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην κατεύθυνση ανάπτυξης αποτελεσματικής συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων.

Γκότοβος, Α. 1990: Παιδαγωγική αλληλεπίδραση, Αθήνα: Σύγχρονη εκπαίδευση.

Δαφέρμου, Χ. Κουλούρη, Π. Μπασαγιάννη, Ε. (2006). Οδηγός Νηπιαγωγού. Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης. ΟΕΔΒ.

ΔΕΠΠΣ (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών), Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ΦΕΚ 304, τχ. Β΄.

Δοδοντσάκης, Ι. (2001) «Κοινή Πορεία στην Εκπαίδευση. Συνεργασία Γονέων και Εκπαιδευτικών», Θεωρητική και Εμπειρική Διερεύνηση. Αθήνα: Χρήστος Ε.Δαρδανός

Εταιρία για την Εκπαίδευση και τη Δημιουργική Απασχόληση των Παιδιών.(2004).Μαζί. Αθήνα :Τυπωθητώ.

Ζάχος, Δ. (2007). Σχέσεις εκπαιδευτικών και γονέων στο σύγχρονο ελληνικό δημόσιο σχολείο: Μια μελέτη περίπτωσης. Πρακτικά του Συνεδρίου «Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας», Σχολή Επιστημών της Αγωγής. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 17-20 Μαΐου

Καστανίδου, Σ. (2004). Η αναγκαιότητα συνεργασίας σχολείου-οικογένειας. Σύγχρονη Εκπαίδευση.

Κιτσαράς, Γ. Δ. (1998). Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής, Ρέθυμνο.

Κουλούρη, Π. (2002). Τα σχέδια εργασίας και το αναδυόμενο πρόγραμμα στα νηπιαγωγεία: Βασικές αρχές και χαρακτηριστικά στοιχεία. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων.

Μανωλίτσης, Γ. (2004). Η εμπλοκή των γονέων στην προσχολική αγωγή. Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών.

Ματσαγούρας Η. Γ. & Παύλου Μ. 2009: «Σχέσεις σχολείου και οικογένειας: συγκριτική παράθεση απόψεων εκπαιδευτικών και γονέων», Μέντορας.

Ματσαγούρας Η. & Βέρδης Α. 2003: «Γονείς εταίροι στην εκπαίδευση: απόψεις Ελλήνων γονέων υπό τη σύγχρονη προβληματική», Επιστημονικό Βήμα.

Μπακαλμπάση, Ε. (2011) Γονείς και Σχολική Πραγματικότητα. Ανακτήθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2019 από την

<http://www.inital.gr/%CE%9C%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82-%CE%A5%CE%B3%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%AC%CE%BB%CE%BB%CE%B1-%CE%AC%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%B1/4891-%CE%93%CE%9F%CE%9D%CE%95%CE%99%CE%A3-%CE%9A%CE%91%CE%99-%CE%A3%CE%A7%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%97-%CE%A0%CE%A1%CE%91%CE%93%CE%9C%CE%91%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91>

Μπιρμπίλη, Μ. (2005). Η μέθοδος Project στο νηπιαγωγείο: Από τη θεωρία στην πράξη. Στο Α. Γεωργόπουλος (Επιμ.), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Αθήνα: Gutenberg

Μπόνια Αι., Μπρούζος Α. & Κοσσυβάκη Φ. 2008: «Αντιλήψεις και στάση των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τους παράγοντες που δυσχεραίνουν τη γονεϊκή εμπλοκή στο σχολείο», Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος.

- Μπρούζος, Α. (2002). Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη συνεργασία σχολείου – οικογένειας. Στο Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα. http://www.pee.gr/enallagiparathirou_athena/sin_ath.htm.
- Μπρούζος Α. 1998: Ο Εκπαιδευτικός ως Λειτουργός Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού: Μια Ανθρωπιστική Θεώρηση της Εκπαίδευσης, Αθήνα: Λύχνος.
- Μπρούζος Α. 2001: « Η σχολική Συμβουλευτική ως αίτημα των σύγχρονων κοινωνικών μεταβολών», στον τόμο: Ενικό Κέντρο Επαγγελματικού Προσανατολισμού (επιμ.): Εξελίξεις στη Συμβουλευτική και τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό στην Αυγή του 21ου Αιώνα, Αθήνα: ΕΚΕΠ.
- Μυλωνάκου-Κεκέ Η. 2009: «Συνεργασία σχολείου, οικογένειας και κοινότητας- Θεωρητικές προσεγγίσεις και πρακτικές εφαρμογές», Αθήνα: Παπαζήση.
- Νικολόπουλος Γ. 2002: Κράτος, Ποινική Εξουσία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση, Αθήνα: Κριτική.
- Νόβα-Καλτσούνη Χ. 2004: «Συνεργασία σχολείου οικογένειας: δυνατότητες και περιορισμοί», Επιστήμες Αγωγής, τ. 4.
- Νόμος υπ' αριθ. 3518/21- 12- 2006, ΦΕΚ αρ. 272/Α
- Ντολιοπούλου,Ε. (2001) «Σύγχρονες Τάσεις της Προσχολικής Αγωγής». Έκδοση Β' Αθήνα : Τυπωθητώ
- Πανταζής Σ. 2006: «Η αγωγή του παιδιού σε σχέση με το ρόλο της οικογένειας και της πολιτείας: Ιστορική πραγματικότητα και ουτοπικές προτάσεις», Παιδαγωγική θεωρία και πράξη.
- Παπαγιαννίδου, Χ., (2000) Σχέσεις Γονέων και Δασκάλων στην Προσχολική Εκπαίδευση. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*.
- Πασιαρλή, Γ. (2000) «Το σχολικό κλίμα στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: θεωρητική ανάλυση και εμπειρική διερεύνηση από τη σκοπιά Κυπρίων Εκπαιδευτικών» (Διδακτορικό). Αθήνα: Τυπωθητώ
- Πνευματικός Δ., Γάκη Ε. & Παπακανάκης Π. 2008: «Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων», Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Προεδρικό Διάταγμα Υπ' Αρθ. 200. Οργάνωση και λειτουργία Νηπιαγωγείων. ΦΕΚ αρ. 161, 13/07/1998
- Πυργιωτάκης, Ι. (2007). Ελληνική οικογένεια: Δομή και λειτουργία, εξελίξεις και προοπτικές. Στο Α. Μπρούζος, Π. Μισαηλίδη, Α. Εμβαλωτής και Α. Ευκλείδη (Επιμ.), Σχολείο και οικογένεια (Τόμος 6, σελ. 1-34). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

- Πυργιωτάκης Ι. Ε. 2004: «Το πανεπιστήμιο των αξιών: η πρόταση και η κληρονομιά του Wilhelm von Humboldt και η θέση της στον σύγχρονο κόσμο», *Επιστήμη και Κοινωνία*.
- Ρεκαλίδου, Γ., Ζάνταλη, Θ. & Σοφινίδου, Μ. (2010). Η αξιολόγηση στο νηπιαγωγείο. Πιλοτική εφαρμογή ενός σχεδίου αξιολόγησης και αυτοαξιολόγησης με βάση τον φάκελο εργασιών. Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων.
- Σακελλαρίου, Μ. (2006) Η συνεργασία οικογένειας, σχολείου, κοινωνίας στα πλαίσια της προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης. *Παιδαγωγική Θεωρία και Πράξη*.
- Σταμέλος, Γ & Μπαρτζάκη, Μ (2005) Διερευνώντας τη σχέση εκπαιδευτικού – γονέων για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης. *Πρακτικά 2^ο Πανελληνίου Συνεδρίου «Διοίκηση Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης»*, Άρτα 2- 4/12/2005
- Συμεού, Λ. (2008) Σχέσεις εκπαιδευτικών – γονέων : Μοντέλα εκπαιδευτικών της Κύπρου. Στο Μπρούζος, Α., Μισαηλίδη, Π., Εμβαλώτης, Α., & Ευκλείδη, Α., *Σχολείο και Οικογένεια*, 6, 135-171 Αθήνα: Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας, Βορείου Ελλάδας, Ελληνικά Γράμματα
- Τσιούμης, Κ., (2003). *Ο Μικρός Άλλος. Μειονοτικές Ομάδες στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη : Ζυγός
- Φλουρής Γ. 1989: Αυτοαντίληψη, σχολική επίδοση και επίδραση γονέων, Αθήνα: Γρηγόρη.
- Χατζηδάκη, Α. (2007) Η εμπλοκή των Αλβανών μεταναστών στην εκπαίδευση των παιδιών τους: μια εμπειρική έρευνα. Στο Χρ.Γκόβαρης, Ε.Θεοδωροπούλου & Αν.Κοντάκος (2007) (επιμ.) *Η Παιδαγωγική Πρόκληση της Πολυπολιτισμικότητας: ζητήματα θεωρίας και πράξης της Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Ατραπός.
- Ψάλτη Α. & Γαβριηλίδη Μ. 1995: «Συνεργασία γονιών-σχολείου: Πραγματικότητα ή ουτοπία για την Ελλάδα;» (α΄ μέρος) Σύγχρονη Εκπαίδευση & (β΄ μέρος), Σύγχρονη Εκπαίδευση.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Ames C., Khoju M. & Watkins T. 1993: Parent involvement: The relationship between school to home communication and parent's perceptions and beliefs, Boston.
- Antunez, B. (2000). When everyone is involved: Parents and communities in school. Framing Effective Practices: Topics and Issues in the Education of English Learners. (<http://ncela.gwu.edu>).
- Bakker, J., & Denessen, E. (2007). The concept of parent involvement. Some theoretical and empirical considerations. *International Journal about Parents in Education*.
- Baker D. P. and Stevenson D. L. 1986: "Mothers' strategies for children's school achievement: Managing the transition to high school", *Sociology of Education*.
- Barbarin O. A., Downer J., Odom E. & Head D. 2010: "Home-school differences in beliefs, support, and control during public pre-kindergarten and their link to children's kindergarten readiness", *Early Childhood Research Quarterly*.
- Bass R. 1998: "Creating a true partnership", *Independent School*.
- Bruneau, B., Ruttan, D., & Dunlap, K. (1995). Communication between teachers and parents: Developing partnerships. *Reading & Writing Quarterly*.
- Bloom B. S. 1982: *All Our Children Learning*, New York: McCraw-Hill.
- Carlisle, E. Stanley, L. & Kemple, K. (2005). Opening doors: Understanding school and family influences on family involvement. *Early Childhood Education Journal*.
- Christenson, S.L. (1999). Families and schools: Rights, responsibilities, resources, and relationships. In R.C. Pianta & M.J. Cox (Eds.). *The transition to kindergarten*. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co.
- David, M. (1993). *Parents, gender and education reform*. UK: Polity Press.
- Davies D. 1988: "Benefits and barriers to parent involvement", *Community Education Research Digest*, 2(2).
- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P., (2005). Parental involvement and educational achievement. *British Educational Research Journal*.
- Eccles J. S. & Harold R. 1996: "Family involvement in children's and adolescents' schooling", στον τόμο του Booth J. D. A. (επιμ.): *Family-school links: How do they affect educational outcomes*, Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Epstein, J. L. (2001). *School, family and community partnership*. Boulder, CO: Westview.
- Epstein J. L. & Becker H. J. 1982: "Teacher's reported practices of parent involvement: problems and possibilities", *The Elementary School Journal*.

- Epstein J. & Dauber S. 1991: "School programs and teacher practices of parent involvement in inner-city elementary and middle schools", *Elementary School Journal*.
- Epstein J. L. 1987: "Parent Involvement: What research says to administrators", *Education and Urban Society*
- Epstein, J. L. (1996). Advances in Family, Community and School Partnerships, *Community Evaluation Journal*.
- Fantuzzo, J., Childs, S., Stevenson, H., Coolahan, K., Ginsburg, M., Gay, K., Debnam, D., & Watson, C. (1996). The Head Start teaching center: An evaluation of an experiential, collaborative training model for Head Start teachers and parent volunteers. *Early Childhood Research Quarterly*.
- Fehrmann P., Keith T. & Reimers T. 1987: "Home influence on school learning: direct and indirect effects of parental involvement on high school grades", *Journal of Educational Research*.
- Garcia, D. (2004). Exploring connections between the construct of teacher efficacy and family involvement practices. Implications for urban teacher preparation. *Urban Education*.
- Georgiou, St. (1996) Parental Involvement in Cyprus. *International Journal of Educational Research*.
- Greenwood G. E. & Hickma C. W. 1991: "Research and practice in parent involvement: Implications for teacher education", *Elementary School Journal*
- Grolnick, W & Slowiaczek, M (1994). Parents Involvement in Children's Schooling: A Multidimensional Conceptualization and Motivational Model, *Child Development*.
- Hanafin J. & Lynch A. 2002: "Peripheral voices: Parental involvement, social class, and educational disadvantage", *British Journal of Sociology of Education*.
- Harry, B., Allen, N. & McLaughlin, M. (1995) Communication versus compliance: African-American parents' involvement in special education, *Exceptional Children*, 61
- Haynes N. M. & Comer J. P. 1996: "Integration schools, families and communities through successful school reforms: The school development program", *School Psychology Review*.
- Haynes N.M., Comer J. P. & Hamilton-Lee M. 1989a: "The effects of parental involvement on student performance", *Educational and Psychological Research*.
- Hill, N. E. & Taylor, L. C. (2004). Parental School Involvement and Children's Academic Achievement. *Current Directions in Psychological Science*.

Hughes, M., Wikeley, F., & Nash, T. (1994). *Parents and their children's schools*. USA: Blackwell

Kohn, G.O, Lengua, L, J & McMahan, R,J (2000) Parent Involvement in School Conceptualizing Multiple Dimensions and Their Relations with Family and Demographic Risk Factors, *Journal of School Psychology*.

Laloumi-Vidali, E. (1998): Parental expectations of early childhood services for preschool children: The case of policy change in Greece. *International Journal of Early Years Education*.

Lazar I., Darlington R., Murray H., Royce J. & Snipper A. 1982: "Lasting effects of early education: A report from the consortium for longitudinal studies", *Monographs of the Society for Research in Child Development*.

Lortie D. C. 1975: *Schoolteacher. A Sociological study*, Chicago: The University of Chicago Press.

MacBeth A. 1989: *Involving Parents: Effective Parent-Teacher Relations*, Oxford: Heinemann Educational

Marcon, R. A. (1999). Positive relationships between parent school involvement and public school inner-city preschooler's development and academic performance. *The School Psychology Review*.

Miedel, W. T. & Reynolds, A. J. (1999). Parent involvement in early intervention for disadvantaged children: does it matter? Chicago longitudinal study. *Journal of School Psychology*.

OECD (1997). *Parents as partners in schooling*. Paris: Organization for Economic Cooperation and Development

Pang, I.W & Watkins, D. (2000) Towards a Psychological Model of Teacher – Parent Communication in Hong Kong Primary Schools *Educational Studies*.

Penderi, E. (2011). Types of parental involvement in the Greek kindergarten. What do policy and research indicate? Firenze, 17-19 Novembre.

Petrogiannis, K. (2010). Early childhood care and education in Greece: Some facts on research and policy. *International Journal of Early Childhood*.

Powell D. 1998: "Reweaving parents into the fabric of early childhood programs", *Young Children*

Rentzou, K. (2011). Quality of care and education provided by Greek day-care centres: an approach from researcher's and early childhood educators' perspective. *Early Child Development and Care*.

Rodrigues, J.A (2002) Family involvement and achievement among three generation of Mexican American High School Students, *Applied Developmental Science*.

Sakellariou M. 2009: "The mother's opinion for Education in Kindergarten as an indicator for their participation in the pedagogical work of preschool learning environments", *The International Journal of Interdisciplinary Social Science*, V.4.

Stevenson, D. & Baker, D. (1987). The family-school relation and the child's school performance. *Child Development*.

Swap, S. (1993). *Developing home-school partnerships*. New York: Teachers' College, Columbia University

Taratori-Tsalkatidou, E. (2003). A pupil's school achievement and the contribution of the family. The results of a survey

Wadsworth D. & Remaley M. H. 2007: "What families want", *Educational Leadership*.

Weber M. 1947: *The Theory of Social and Economic Organisation*, New York: Oxford University Press, στον τόμο: Parsons T. 1959: *Education and Social Change*. New York: Oxford University Press.

Williams, B, Williams J & Ullman, A (2002) Parental Involvement in Education BURB *Social Research Report No 332*. Ανακτήθηκε στις 22 Νοεμβρίου 2019 από : <http://dera.ioe.ac.uk/4669/1/RR332.pdf>

Wimpelberg, R. (1982, March) Redefining lay participation in educational politics. Paper presented at the annual Conference of the American Educational Research Association, New York

Zellman, G. & Perlman, M. (2006). Parent involvement in child care settings: conceptual and measurement issues. *Early Child Development and Care*.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

1.Ερωτηματολόγιο για γονείς

<https://forms.gle/bwbYtXfk2yPBCdAi8>

2.Ερωτηματολόγιο για νηπιαγωγούς

<https://forms.gle/LpJr3aYFQFHfjJfA7>

3. Συνοδευτική επιστολή για γονείς

Αγαπητοί γονείς.

Η έρευνα αυτή διεξάγεται στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικής εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην «Οργάνωση και διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων», από το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος.

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να καταγράψει τις αντιλήψεις των γονέων και των νηπιαγωγών για την μεταξύ τους συνεργασία στο ιδιωτικό νηπιαγωγείο.

Η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, εμπιστευτικό και τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης της έρευνας. συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απαιτούνται περίπου 10 λεπτά από το χρόνο σας. Ο χρόνος που θα χρειαστείτε είναι περίπου δέκα λεπτά.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμβολή και τον χρόνο σας

Με εκτίμηση

Μπούρα Ευθυμία

Για οποιεσδήποτε πληροφορίες ή διευκρινήσεις μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο mail : bouraeffie@gmail.com

4. Συνοδευτική επιστολή για νηπιαγωγούς

Αγαπητοί/ες συνάδελφοι.

Η έρευνα αυτή διεξάγεται στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικής εργασίας για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στην «Οργάνωση και διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων», από το Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος.

Σκοπός της διπλωματικής εργασίας είναι να καταγράψει τις αντιλήψεις των γονέων και των νηπιαγωγών για την μεταξύ τους συνεργασία στο ιδιωτικό νηπιαγωγείο.

Η συμβολή σας στην επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας είναι ιδιαίτερα σημαντική. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο, εμπιστευτικό και τα αποτελέσματα θα χρησιμοποιηθούν αυστηρά και μόνο στα πλαίσια της στατιστικής ανάλυσης της έρευνας. Συμμετοχή στην έρευνα είναι εθελοντική και ανώνυμη. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου απαιτούνται περίπου 10 λεπτά από το χρόνο σας. Ο χρόνος που θα χρειαστείτε είναι περίπου δέκα λεπτά.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμβολή και τον χρόνο σας

Με εκτίμηση

Μπούρα Ευθυμία

Για οποιοδήποτε πληροφορίες ή διευκρινήσεις μη διστάσετε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο mail : boureaeffie@gmail.com

5. Παράρτημα Β'

ΓΙΑ ΓΟΝΕΙΣ

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο θα συμβάλει η συνεργασία των γονιών με τους νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.7)

7.2 Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	9	8.5	8.5	10.4
	Μέτρια	4	3.8	3.8	14.2
	Πολύ	62	58.5	58.5	72.6
	Πάρα πολύ	29	27.4	27.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.3 Στην πιο αποτελεσματική ενημέρωση για τη συμπεριφορά και επίδοση των παιδιών σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	4	3.8	3.8	5.7
	Μέτρια	16	15.1	15.1	20.8
	Πολύ	70	66.0	66.0	86.8
	Πάρα πολύ	14	13.2	13.2	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.4 Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	22	20.8	20.8	22.6
	Μέτρια	41	38.7	38.7	61.3
	Πολύ	28	26.4	26.4	87.7
	Πάρα πολύ	13	12.3	12.3	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.5 Στη διαμόρφωση θετικής στάσης -κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	21	19.8	19.8	21.7
	Μέτρια	33	31.1	31.1	52.8
	Πολύ	39	36.8	36.8	89.6
	Πάρα πολύ	11	10.4	10.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.6 Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	13	12.3	12.3	14.2
	Μέτρια	27	25.5	25.5	39.6
	Πολύ	43	40.6	40.6	80.2
	Πάρα πολύ	21	19.8	19.8	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.7 Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	13	12.3	12.3	12.3
	Λίγο	27	25.5	25.5	37.7
	Μέτρια	25	23.6	23.6	61.3
	Πολύ	34	32.1	32.1	93.4
	Πάρα πολύ	7	6.6	6.6	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.8 Στη πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	3.8	3.8	3.8
	Λίγο	8	7.5	7.5	11.3
	Μέτρια	25	23.6	23.6	34.9
	Πολύ	47	44.3	44.3	79.2
	Πάρα πολύ	22	20.8	20.8	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.9 Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	32	30.2	30.2	32.1
	Μέτρια	33	31.1	31.1	63.2
	Πολύ	34	32.1	32.1	95.3
	Πάρα πολύ	5	4.7	4.7	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

7.10 Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για το παιδί σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	16	15.1	15.1	15.1
	Λίγο	36	34.0	34.0	49.1
	Μέτρια	11	10.4	10.4	59.4
	Πολύ	24	22.6	22.6	82.1
	Πάρα πολύ	19	17.9	17.9	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.8)

8.2 Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	41	38.7	38.7	38.7
	Λίγο	27	25.5	25.5	64.2
	Μέτρια	7	6.6	6.6	70.8
	Πολύ	20	18.9	18.9	89.6
	Πάρα πολύ	11	10.4	10.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

8.3 Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	37	34.9	34.9	34.9
	Λίγο	26	24.5	24.5	59.4
	Μέτρια	11	10.4	10.4	69.8
	Πολύ	19	17.9	17.9	87.7
	Πάρα πολύ	13	12.3	12.3	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

8.4 Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	33	31.1	31.1	31.1
	Λίγο	32	30.2	30.2	61.3
	Μέτρια	9	8.5	8.5	69.8
	Πολύ	20	18.9	18.9	88.7
	Πάρα πολύ	12	11.3	11.3	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

8.5 Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	40	37.7	37.7	37.7
	Λίγο	20	18.9	18.9	56.6
	Μέτρια	17	16.0	16.0	72.6
	Πολύ	11	10.4	10.4	83.0
	Πάρα πολύ	18	17.0	17.0	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα δυσκολέψει η συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς σε καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.11)

9.2 Η κριτική στάση του εκπαιδευτικού απέναντί σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	3	2.8	2.8	2.8
	Πολύ	39	36.8	36.8	39.6
	Πάρα πολύ	64	60.4	60.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

9.3 Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	16	15.1	15.1	15.1
	Μέτρια	55	51.9	51.9	67.0
	Πολύ	30	28.3	28.3	95.3
	Πάρα πολύ	5	4.7	4.7	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

9.4 Η στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ	35	33.0	33.0	33.0
	Πάρα πολύ	71	67.0	67.0	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

9.5 Η έλλειψη χρόνου από την μεριά των εκπαιδευτικών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Λίγο	3	2.8	2.8	4.7
	Μέτρια	15	14.2	14.2	18.9
	Πολύ	71	67.0	67.0	85.8
	Πάρα πολύ	15	14.2	14.2	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

9.6 Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των εκπαιδευτικών να συνεργαστούν μαζί σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	2	1.9	1.9	1.9
	Πολύ	26	24.5	24.5	26.4
	Πάρα πολύ	78	73.6	73.6	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι γονείς ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασία τους με τους νηπιαγωγούς καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.12)

10.2 Η διάθεση χρόνου των εκπαιδευτικών εκτός ωραρίου για συναντήσεις μαζί σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1.9	1.9	1.9
	Μέτρια	9	8.5	8.5	10.4
	Πολύ	70	66.0	66.0	76.4
	Πάρα πολύ	25	23.6	23.6	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

10.3 Η δημιουργία σχολής γονέων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	3.8	3.8	3.8
	Λίγο	2	1.9	1.9	5.7
	Μέτρια	14	13.2	13.2	18.9
	Πολύ	52	49.1	49.1	67.9
	Πάρα πολύ	34	32.1	32.1	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

10.4 Η ενεργός συμμετοχή σας σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στην τάξη του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	7	6.6	6.6	6.6
	Λίγο	28	26.4	26.4	33.0
	Μέτρια	28	26.4	26.4	59.4
	Πολύ	32	30.2	30.2	89.6
	Πάρα πολύ	11	10.4	10.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

10.5 Η συμμετοχή στη διαμόρφωση του προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	7	6.6	6.6	6.6
	Λίγο	41	38.7	38.7	45.3
	Μέτρια	20	18.9	18.9	64.2
	Πολύ	19	17.9	17.9	82.1
	Πάρα πολύ	19	17.9	17.9	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

10.6 Η ενθαρρυντική στάση/συμπεριφορά του εκπαιδευτικού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	4.7	4.7	4.7
	Λίγο	4	3.8	3.8	8.5
	Μέτρια	8	7.5	7.5	16.0
	Πολύ	38	35.8	35.8	51.9
	Πάρα πολύ	51	48.1	48.1	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

10.7 Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	6	5.7	5.7	5.7
	Μέτρια	20	18.9	18.9	24.5
	Πολύ	61	57.5	57.5	82.1
	Πάρα πολύ	19	17.9	17.9	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Πίνακας 11.1 μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις ερωτ.9 ερωτ.10 και ερωτ.11

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
9. Πόσο συχνά σας καλούν οι νηπιαγωγοί του παιδιού σας στο σχολείο, για να συνεργαστείτε μαζί τους;	106	2.0	4.0	3.019	.3647
10.Ανταποκρίνεστε στο κάλεσμα των νηπιαγωγού για συνεργασία;	106	2.0	4.0	3.009	.5070
14.Ποιος πιστεύετε ότι θα έπρεπε να αναλάβει την πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας με τις νηπιαγωγούς;	106	1.0	3.0	2.642	.7196
Valid N (listwise)	106				

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο θα ήθελαν οι γονείς να ενημερώνονται για τα παρακάτω θέματα στο πλαίσιο της συνεργασίας με τους νηπιαγωγούς (ερωτ.13)

13.2 Για τα προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1.9	1.9	1.9
	Μέτρια	6	5.7	5.7	7.5
	Πολύ	34	32.1	32.1	39.6
	Πάρα πολύ	64	60.4	60.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.3 Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	22	20.8	20.8	20.8
	Λίγο	34	32.1	32.1	52.8
	Μέτρια	23	21.7	21.7	74.5
	Πολύ	17	16.0	16.0	90.6
	Πάρα πολύ	10	9.4	9.4	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.4 Για την πρόοδο των παιδιών μου στο μαθησιακό τομέα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	2	1.9	1.9	1.9
	Μέτρια	5	4.7	4.7	6.6
	Πολύ	45	42.5	42.5	49.1
	Πάρα πολύ	54	50.9	50.9	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.5 Για τους στόχους του σχολείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	3.8	3.8	3.8
	Λίγο	52	49.1	49.1	52.8
	Μέτρια	29	27.4	27.4	80.2
	Πολύ	15	14.2	14.2	94.3
	Πάρα πολύ	6	5.7	5.7	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.6 Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	4	3.8	3.8	3.8
	Λίγο	9	8.5	8.5	12.3
	Μέτρια	29	27.4	27.4	39.6
	Πολύ	38	35.8	35.8	75.5
	Πάρα πολύ	26	24.5	24.5	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.7 Για τις δυσκολίες προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	7	6.6	6.6	6.6
	Μέτρια	13	12.3	12.3	18.9
	Πολύ	31	29.2	29.2	48.1
	Πάρα πολύ	55	51.9	51.9	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.8 Για την συνεργασία και την από κοινού λήψη αποφάσεων που αφορούν την οργάνωση του σχολείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	5	4.7	4.7	4.7
	Λίγο	11	10.4	10.4	15.1
	Μέτρια	29	27.4	27.4	42.5
	Πολύ	40	37.7	37.7	80.2
	Πάρα πολύ	21	19.8	19.8	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

13.9 Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	16	15.1	15.1	15.1
	Λίγο	27	25.5	25.5	40.6
	Μέτρια	14	13.2	13.2	53.8
	Πολύ	32	30.2	30.2	84.0
	Πάρα πολύ	17	16.0	16.0	100.0
	Total	106	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % από τις συσχετίσεις με της εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας

Σε σχέση με την ηλικία του γονιού

15.1 Ποσοστά για την εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους σε σχέση με την ηλικία του γονιού

		2. Ηλικία γονιού			Total	
		21-30	31-40	41 και πάνω		
Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	Καθόλου	Count	0	0	2	2
	Expected Count	.9	.8	.3	2.0	
	% within 7. Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%	
	% within 2. Ηλικία γονιού	0.0%	0.0%	14.3%	1.9%	
	% of Total	0.0%	0.0%	1.9%	1.9%	
Λίγο	Count	14	12	6	32	
	Expected Count	14.5	13.3	4.2	32.0	
	% within 7. Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	43.8%	37.5%	18.8%	100.0%	
	% within 2. Ηλικία γονιού	29.2%	27.3%	42.9%	30.2%	
	% of Total	13.2%	11.3%	5.7%	30.2%	
Μέτρια	Count	17	13	3	33	
	Expected Count	14.9	13.7	4.4	33.0	
	% within 7. Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	51.5%	39.4%	9.1%	100.0%	
	% within 2. Ηλικία γονιού	35.4%	29.5%	21.4%	31.1%	
	% of Total	16.0%	12.3%	2.8%	31.1%	
Πολύ	Count	12	19	3	34	
	Expected Count	15.4	14.1	4.5	34.0	
	% within 7. Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	35.3%	55.9%	8.8%	100.0%	
	% within 2. Ηλικία γονιού	25.0%	43.2%	21.4%	32.1%	
	% of Total	11.3%	17.9%	2.8%	32.1%	
Πάρα πολύ	Count	5	0	0	5	
	Expected Count	2.3	2.1	.7	5.0	

	% within 7.Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	10.4%	0.0%	0.0%	4.7%
	% of Total	4.7%	0.0%	0.0%	4.7%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 7.Στην εξομάλυνση των σχέσεων των μαθητών μεταξύ τους	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

15.2 Ποσοστά για την απόσπαση του εκπαιδευτικού από το διδακτικό του έργο σε σχέση με την ηλικία του γονιού

		2.Ηλικία γονιού			Total
		21-30	31-40	41 και πάνω	
Θα αποσπάσει τον Καθόλου εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	Count	4	22	11	37
	Expected Count	16.8	15.4	4.9	37.0
	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	10.8%	59.5%	29.7%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	8.3%	50.0%	78.6%	34.9%
	% of Total	3.8%	20.8%	10.4%	34.9%
Λίγο	Count	6	19	1	26
	Expected Count	11.8	10.8	3.4	26.0
	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	23.1%	73.1%	3.8%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	12.5%	43.2%	7.1%	24.5%
	% of Total	5.7%	17.9%	0.9%	24.5%
Μέτρια	Count	8	3	0	11
	Expected Count	5.0	4.6	1.5	11.0

	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	72.7%	27.3%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	16.7%	6.8%	0.0%	10.4%
	% of Total	7.5%	2.8%	0.0%	10.4%
Πολύ	Count	17	0	2	19
	Expected Count	8.6	7.9	2.5	19.0
	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	89.5%	0.0%	10.5%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	35.4%	0.0%	14.3%	17.9%
	% of Total	16.0%	0.0%	1.9%	17.9%
Πάρα πολύ	Count	13	0	0	13
	Expected Count	5.9	5.4	1.7	13.0
	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	27.1%	0.0%	0.0%	12.3%
	% of Total	12.3%	0.0%	0.0%	12.3%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 8.Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

15.3 Ποσοστά για την διατάραξη της ομαλής λειτουργίας του ημερήσιου προγράμματος σε σχέση με την ηλικία γονιού

		2. Ηλικία γονιού			Total	
		21-30	31-40	41 και πάνω		
Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	Καθόλου	Count	7	22	11	40
		Expected Count	18.1	16.6	5.3	40.0
		% within 8. Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	17.5%	55.0%	27.5%	100.0%
		% within 2. Ηλικία γονιού	14.6%	50.0%	78.6%	37.7%
		% of Total	6.6%	20.8%	10.4%	37.7%
Λίγο		Count	0	19	1	20
		Expected Count	9.1	8.3	2.6	20.0
		% within 8. Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	0.0%	95.0%	5.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία γονιού	0.0%	43.2%	7.1%	18.9%
		% of Total	0.0%	17.9%	0.9%	18.9%
Μέτρια		Count	14	3	0	17
		Expected Count	7.7	7.1	2.2	17.0
		% within 8. Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	82.4%	17.6%	0.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία γονιού	29.2%	6.8%	0.0%	16.0%
		% of Total	13.2%	2.8%	0.0%	16.0%
Πολύ		Count	9	0	2	11
		Expected Count	5.0	4.6	1.5	11.0

	% within 8.Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	81.8%	0.0%	18.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	18.8%	0.0%	14.3%	10.4%
	% of Total	8.5%	0.0%	1.9%	10.4%
Πάρα πολύ	Count	18	0	0	18
	Expected Count	8.2	7.5	2.4	18.0
	% within 8.Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	37.5%	0.0%	0.0%	17.0%
	% of Total	17.0%	0.0%	0.0%	17.0%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 8.Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία το ημερήσιου προγράμματος	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

15.4 Ποσοστά για την έλλειψη χρόνου από τη μεριά των γονιών σε σχέση με την ηλικία τους

		2.Ηλικία γονιού			Total
		21-30	31-40	41 και πάνω	
Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	Count	11	4	1	16
	Expected Count	7.2	6.6	2.1	16.0
	% within 11.Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	68.8%	25.0%	6.3%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	22.9%	9.1%	7.1%	15.1%

	% of Total	10.4%	3.8%	0.9%	15.1%
Μέτρια	Count	28	18	9	55
	Expected Count	24.9	22.8	7.3	55.0
	% within 11.Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	50.9%	32.7%	16.4%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	58.3%	40.9%	64.3%	51.9%
	% of Total	26.4%	17.0%	8.5%	51.9%
Πολύ	Count	7	19	4	30
	Expected Count	13.6	12.5	4.0	30.0
	% within 11.Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	23.3%	63.3%	13.3%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	14.6%	43.2%	28.6%	28.3%
	% of Total	6.6%	17.9%	3.8%	28.3%
Πάρα πολύ	Count	2	3	0	5
	Expected Count	2.3	2.1	.7	5.0
	% within 11.Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	40.0%	60.0%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	4.2%	6.8%	0.0%	4.7%
	% of Total	1.9%	2.8%	0.0%	4.7%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 11.Η έλλειψη χρόνου από τη μεριά σας	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

15.5 Ποσοστά για τη συμμετοχή των γονέων στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζουν σε σχέση με την ηλικία τους

		2. Ηλικία γονιού			Total
		21-30	31-40	41 και πάνω	
Για τη συμμετοχή μου στην Καθόλου τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	Count	16	4	2	22
	Expected Count	10.0	9.1	2.9	22.0
	% within 13. Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	72.7%	18.2%	9.1%	100.0%
	% within 2. Ηλικία γονιού	33.3%	9.1%	14.3%	20.8%
	% of Total	15.1%	3.8%	1.9%	20.8%
Λίγο	Count	15	12	7	34
	Expected Count	15.4	14.1	4.5	34.0
	% within 13. Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	44.1%	35.3%	20.6%	100.0%
	% within 2. Ηλικία γονιού	31.3%	27.3%	50.0%	32.1%
	% of Total	14.2%	11.3%	6.6%	32.1%
Μέτρια	Count	11	10	2	23
	Expected Count	10.4	9.5	3.0	23.0
	% within 13. Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	47.8%	43.5%	8.7%	100.0%
	% within 2. Ηλικία γονιού	22.9%	22.7%	14.3%	21.7%
	% of Total	10.4%	9.4%	1.9%	21.7%
Πολύ	Count	2	13	2	17
	Expected Count	7.7	7.1	2.2	17.0

	% within 13.Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	11.8%	76.5%	11.8%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	4.2%	29.5%	14.3%	16.0%
	% of Total	1.9%	12.3%	1.9%	16.0%
Πάρα πολύ	Count	4	5	1	10
	Expected Count	4.5	4.2	1.3	10.0
	% within 13.Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	40.0%	50.0%	10.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	8.3%	11.4%	7.1%	9.4%
	% of Total	3.8%	4.7%	0.9%	9.4%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 13.Για τη συμμετοχή μου στην τάξη για να μιλήσω για πράγματα που γνωρίζω	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

15.6 Ποσοστά για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες) σε σχέση με την ηλικία γονιού

			2.Ηλικία γονιού			Total
			21-30	31-40	41 και πάνω	
Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	Καθόλου	Count	12	2	2	16
		Expected Count	7.2	6.6	2.1	16.0
		% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	75.0%	12.5%	12.5%	100.0%
		% within 2.Ηλικία γονιού	25.0%	4.5%	14.3%	15.1%
		% of Total	11.3%	1.9%	1.9%	15.1%
Λίγο		Count	15	8	4	27
		Expected Count	12.2	11.2	3.6	27.0
		% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	55.6%	29.6%	14.8%	100.0%
		% within 2.Ηλικία γονιού	31.3%	18.2%	28.6%	25.5%
		% of Total	14.2%	7.5%	3.8%	25.5%
Μέτρια		Count	3	11	0	14
		Expected Count	6.3	5.8	1.8	14.0
		% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	21.4%	78.6%	0.0%	100.0%
		% within 2.Ηλικία γονιού	6.3%	25.0%	0.0%	13.2%
		% of Total	2.8%	10.4%	0.0%	13.2%
Πολύ	Count	14	18	0	32	

	Expected Count	14.5	13.3	4.2	32.0
	% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	43.8%	56.3%	0.0%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	29.2%	40.9%	0.0%	30.2%
	% of Total	13.2%	17.0%	0.0%	30.2%
Πάρα πολύ	Count	4	5	8	17
	Expected Count	7.7	7.1	2.2	17.0
	% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	23.5%	29.4%	47.1%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	8.3%	11.4%	57.1%	16.0%
	% of Total	3.8%	4.7%	7.5%	16.0%
Total	Count	48	44	14	106
	Expected Count	48.0	44.0	14.0	106.0
	% within 13.Για τις δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης στις οποίες μπορούν να συμμετάσχουν οι γονείς (γιορτές, θέατρα, ομιλίες)	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%
	% within 2.Ηλικία γονιού	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	45.3%	41.5%	13.2%	100.0%

Σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης της μητέρας

16.1 Ποσοστά για την διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας

		4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας					Total	
		Λύκειο	Τεχνική Σχολή	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό		
Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	Καθόλου	Count	0	0	0	2	0	2
		Expected Count	.0	.3	1.1	.4	.1	2.0
		% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	0.0%	0.0%	9.1%	0.0%	1.9%
		% of Total	0.0%	0.0%	0.0%	1.9%	0.0%	1.9%
Λίγο		Count	2	7	12	1	0	22
		Expected Count	.4	3.7	12.0	4.6	1.2	22.0
		% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	9.1%	31.8%	54.5%	4.5%	0.0%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	100.0%	38.9%	20.7%	4.5%	0.0%	20.8%
		% of Total	1.9%	6.6%	11.3%	0.9%	0.0%	20.8%
Μέτρια		Count	0	6	20	13	2	41
		Expected Count	.8	7.0	22.4	8.5	2.3	41.0
		% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	0.0%	14.6%	48.8%	31.7%	4.9%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	33.3%	34.5%	59.1%	33.3%	38.7%
		% of Total	0.0%	5.7%	18.9%	12.3%	1.9%	38.7%

Πολύ	Count	0	5	13	6	4	28
	Expected Count	.5	4.8	15.3	5.8	1.6	28.0
	% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	0.0%	17.9%	46.4%	21.4%	14.3%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	27.8%	22.4%	27.3%	66.7%	26.4%
	% of Total	0.0%	4.7%	12.3%	5.7%	3.8%	26.4%
	Πάρα πολύ	Count	0	0	13	0	0
Expected Count		.2	2.2	7.1	2.7	.7	13.0
% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού		0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας		0.0%	0.0%	22.4%	0.0%	0.0%	12.3%
% of Total		0.0%	0.0%	12.3%	0.0%	0.0%	12.3%
Total		Count	2	18	58	22	6
	Expected Count	2.0	18.0	58.0	22.0	6.0	106.0
	% within 7.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	1.9%	17.0%	54.7%	20.8%	5.7%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	1.9%	17.0%	54.7%	20.8%	5.7%	100.0%

16.2 Ποσοστά για τις πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας

			4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας					Total
			Λύκειο	Τεχνική Σχολή	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	
Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	Λίγο	Count	0	3	3	0	0	6
		Expected Count	.1	1.0	3.3	1.2	.3	6.0
		% within 12.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	0.0%	50.0%	50.0%	0.0%	0.0%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	16.7%	5.2%	0.0%	0.0%	5.7%
		% of Total	0.0%	2.8%	2.8%	0.0%	0.0%	5.7%
Μέτρια		Count	2	4	11	3	0	20
		Expected Count	.4	3.4	10.9	4.2	1.1	20.0
		% within 12.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	10.0%	20.0%	55.0%	15.0%	0.0%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	100.0%	22.2%	19.0%	13.6%	0.0%	18.9%
		% of Total	1.9%	3.8%	10.4%	2.8%	0.0%	18.9%
Πολύ		Count	0	11	32	12	6	61
		Expected Count	1.2	10.4	33.4	12.7	3.5	61.0
		% within 12.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	0.0%	18.0%	52.5%	19.7%	9.8%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	61.1%	55.2%	54.5%	100.0%	57.5%
		% of Total	0.0%	10.4%	30.2%	11.3%	5.7%	57.5%
Πάρα πολύ		Count	0	0	12	7	0	19
		Expected Count	.4	3.2	10.4	3.9	1.1	19.0

	% within 12.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	0.0%	0.0%	63.2%	36.8%	0.0%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	0.0%	20.7%	31.8%	0.0%	17.9%
	% of Total	0.0%	0.0%	11.3%	6.6%	0.0%	17.9%
Total	Count	2	18	58	22	6	106
	Expected Count	2.0	18.0	58.0	22.0	6.0	106.0
	% within 12.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους εκπαιδευτικούς	1.9%	17.0%	54.7%	20.8%	5.7%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	1.9%	17.0%	54.7%	20.8%	5.7%	100.0%

16.3 Ποσοστά για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας

		4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας				Total	
		Λύκειο	Τεχνική Σχολή	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό		
Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	Καθόλου	Count	0	0	0	2	4
		Expected Count	.1	.7	.8	.2	4.0
		% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	100.0%
		% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	0.0%	0.0%	33.3%	3.8%
		% of Total	0.0%	0.0%	0.0%	1.9%	3.8%
Λίγο	Count	2	4	1	0	9	
	Expected Count	.2	1.5	1.9	.5	9.0	

	% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	22.2%	44.4%	11.1%	0.0%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	100.0%	22.2%	4.5%	0.0%	8.5%
	% of Total	1.9%	3.8%	0.9%	0.0%	8.5%
Μέτρια	Count	0	3	4	2	29
	Expected Count	.5	4.9	6.0	1.6	29.0
	% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	0.0%	10.3%	13.8%	6.9%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	16.7%	18.2%	33.3%	27.4%
	% of Total	0.0%	2.8%	3.8%	1.9%	27.4%
Πολύ	Count	0	7	10	2	38
	Expected Count	.7	6.5	7.9	2.2	38.0
	% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	0.0%	18.4%	26.3%	5.3%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	38.9%	45.5%	33.3%	35.8%
	% of Total	0.0%	6.6%	9.4%	1.9%	35.8%
Πάρα πολύ	Count	0	4	7	0	26
	Expected Count	.5	4.4	5.4	1.5	26.0
	% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους	0.0%	15.4%	26.9%	0.0%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας	0.0%	22.2%	31.8%	0.0%	24.5%

		% of Total	0.0%	3.8%	6.6%	0.0%	24.5%
Total	Count		2	18	22	6	106
	Expected Count		2.0	18.0	22.0	6.0	106.0
	% within 13.Για την από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες/προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους		1.9%	17.0%	20.8%	5.7%	100.0%
	% within 4.Επίπεδο εκπαίδευσης μητέρας		100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total		1.9%	17.0%	20.8%	5.7%	100.0%

Σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης του πατέρα

17.1 Ποσοστά βελτίωσης των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα

			5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα				Total
			Τεχνική Σχολή	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	
Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	Καθόλου	Count	0	10	3	0	13
		Expected Count	1.6	6.4	3.3	1.7	13.0
		% within 7.Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	0.0%	76.9%	23.1%	0.0%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	0.0%	19.2%	11.1%	0.0%	12.3%
		% of Total	0.0%	9.4%	2.8%	0.0%	12.3%
Λίγο		Count	5	18	4	0	27
		Expected Count	3.3	13.2	6.9	3.6	27.0
		% within 7.Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	18.5%	66.7%	14.8%	0.0%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	38.5%	34.6%	14.8%	0.0%	25.5%
		% of Total	4.7%	17.0%	3.8%	0.0%	25.5%

Μέτρια	Count	6	7	8	4	25
	Expected Count	3.1	12.3	6.4	3.3	25.0
	% within 7.Στη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	24.0%	28.0%	32.0%	16.0%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	46.2%	13.5%	29.6%	28.6%	23.6%
	% of Total	5.7%	6.6%	7.5%	3.8%	23.6%
Πολύ	Count	2	12	10	10	34
	Expected Count	4.2	16.7	8.7	4.5	34.0
	% within 7.Στη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	5.9%	35.3%	29.4%	29.4%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	15.4%	23.1%	37.0%	71.4%	32.1%
	% of Total	1.9%	11.3%	9.4%	9.4%	32.1%
Πάρα πολύ	Count	0	5	2	0	7
	Expected Count	.9	3.4	1.8	.9	7.0
	% within 7.Στη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	0.0%	71.4%	28.6%	0.0%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	0.0%	9.6%	7.4%	0.0%	6.6%
	% of Total	0.0%	4.7%	1.9%	0.0%	6.6%
Total	Count	13	52	27	14	106
	Expected Count	13.0	52.0	27.0	14.0	106.0
	% within 7.Στη βελτίωση κοινωνικών δεξιοτήτων του παιδιού	12.3%	49.1%	25.5%	13.2%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	12.3%	49.1%	25.5%	13.2%	100.0%

17.2 Ποσοστά αφαίρεσης χρόνου από τους εκπαιδευτικούς σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα

		5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα				Total	
		Τεχνική Σχολή	ΑΕΙ-ΤΕΙ	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό		
Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	Καθόλου	Count	4	9	13	7	33
		Expected Count	4.0	16.2	8.4	4.4	33.0
		% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	12.1%	27.3%	39.4%	21.2%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	30.8%	17.3%	48.1%	50.0%	31.1%
		% of Total	3.8%	8.5%	12.3%	6.6%	31.1%
Λίγο		Count	7	10	8	7	32
		Expected Count	3.9	15.7	8.2	4.2	32.0
		% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	21.9%	31.3%	25.0%	21.9%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	53.8%	19.2%	29.6%	50.0%	30.2%
		% of Total	6.6%	9.4%	7.5%	6.6%	30.2%
Μέτρια		Count	0	7	2	0	9
		Expected Count	1.1	4.4	2.3	1.2	9.0
		% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	0.0%	77.8%	22.2%	0.0%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	0.0%	13.5%	7.4%	0.0%	8.5%
		% of Total	0.0%	6.6%	1.9%	0.0%	8.5%
Πολύ		Count	2	16	2	0	20
		Expected Count	2.5	9.8	5.1	2.6	20.0
		% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	10.0%	80.0%	10.0%	0.0%	100.0%
		% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	15.4%	30.8%	7.4%	0.0%	18.9%
		% of Total	1.9%	15.1%	1.9%	0.0%	18.9%
Πάρα πολύ		Count	0	10	2	0	12
		Expected Count	1.5	5.9	3.1	1.6	12.0

	% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	0.0%	83.3%	16.7%	0.0%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	0.0%	19.2%	7.4%	0.0%	11.3%
	% of Total	0.0%	9.4%	1.9%	0.0%	11.3%
Total	Count	13	52	27	14	106
	Expected Count	13.0	52.0	27.0	14.0	106.0
	% within 8.Θα αφαιρέσει χρόνο από τους εκπαιδευτικούς	12.3%	49.1%	25.5%	13.2%	100.0%
	% within 5.Επίπεδο εκπαίδευσης πατέρα	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	12.3%	49.1%	25.5%	13.2%	100.0%

Σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση

18.1 Ποσοστά μείωσης του διδακτικού χρόνου σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση

		6.Οικογενειακή κατάσταση			Total	
		Έγγαμος	Άγαμος	Διαζευγμένος		
Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	Καθόλου	Count	34	0	7	41
		Expected Count	32.5	1.5	7.0	41.0
		% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	82.9%	0.0%	17.1%	100.0%
		% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	40.5%	0.0%	38.9%	38.7%
		% of Total	32.1%	0.0%	6.6%	38.7%
Λίγο		Count	20	0	7	27
		Expected Count	21.4	1.0	4.6	27.0
		% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	74.1%	0.0%	25.9%	100.0%
		% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	23.8%	0.0%	38.9%	25.5%
		% of Total	18.9%	0.0%	6.6%	25.5%
Μέτρια		Count	6	1	0	7
		Expected Count	5.5	.3	1.2	7.0
		% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	85.7%	14.3%	0.0%	100.0%

	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	7.1%	25.0%	0.0%	6.6%
	% of Total	5.7%	0.9%	0.0%	6.6%
Πολύ	Count	17	1	2	20
	Expected Count	15.8	.8	3.4	20.0
	% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	85.0%	5.0%	10.0%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	20.2%	25.0%	11.1%	18.9%
	% of Total	16.0%	0.9%	1.9%	18.9%
Πάρα πολύ	Count	7	2	2	11
	Expected Count	8.7	.4	1.9	11.0
	% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	63.6%	18.2%	18.2%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	8.3%	50.0%	11.1%	10.4%
	% of Total	6.6%	1.9%	1.9%	10.4%
Total	Count	84	4	18	106
	Expected Count	84.0	4.0	18.0	106.0
	% within 8.Θα μειώσει το διδακτικό χρόνο	79.2%	3.8%	17.0%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	79.2%	3.8%	17.0%	100.0%

18.2 Ποσοστά για τους στόχους του σχολείου σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση

		6.Οικογενειακή κατάσταση			Total	
		Έγγαμος	Άγαμος	Διαζευγμένος		
13.Για τους στόχους του σχολείου	Καθόλου	Count	4	0	0	4
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου		100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση		4.8%	0.0%	0.0%	3.8%
	% of Total		3.8%	0.0%	0.0%	3.8%
Λίγο	Count	45	0	7	52	
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου		86.5%	0.0%	13.5%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση		53.6%	0.0%	38.9%	49.1%

	% of Total	42.5%	0.0%	6.6%	49.1%
Μέτρια	Count	21	3	5	29
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου	72.4%	10.3%	17.2%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	25.0%	75.0%	27.8%	27.4%
	% of Total	19.8%	2.8%	4.7%	27.4%
Πολύ	Count	11	0	4	15
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου	73.3%	0.0%	26.7%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	13.1%	0.0%	22.2%	14.2%
	% of Total	10.4%	0.0%	3.8%	14.2%
Πάρα πολύ	Count	3	1	2	6
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου	50.0%	16.7%	33.3%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	3.6%	25.0%	11.1%	5.7%
	% of Total	2.8%	0.9%	1.9%	5.7%
Total	Count	84	4	18	106
	% within 13.Για τους στόχους του σχολείου	79.2%	3.8%	17.0%	100.0%
	% within 6.Οικογενειακή κατάσταση	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	79.2%	3.8%	17.0%	100.0%

ΓΙΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΥΣ

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο θα συμβάλλει η συνεργασία των νηπιαγωγών με του γονείς σε καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.6)

5.2 Στην αποτελεσματικότερη ενημέρωση των γονέων για την επίδοση των παιδιών τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ	19	27.1	27.1	27.1
Πάρα πολύ	51	72.9	72.9	100.0
Total	70	100.0	100.0	

5.3 Στην συμμετοχή του παιδιού στις δραστηριότητες της τάξης

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	15	21.4	21.4	21.4
Λίγο	22	31.4	31.4	52.9
Μέτρια	19	27.1	27.1	80.0
Πολύ	9	12.9	12.9	92.9
Πάρα πολύ	5	7.1	7.1	100.0
Total	70	100.0	100.0	

5.4 Στην πρόοδο του παιδιού στο γνωστικό τομέα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Μέτρια	23	32.9	32.9	32.9
Πολύ	23	32.9	32.9	65.7
Πάρα πολύ	24	34.3	34.3	100.0
Total	70	100.0	100.0	

5.5 Στη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	10	14.3	14.3	14.3
	Λίγο	25	35.7	35.7	50.0
	Μέτρια	4	5.7	5.7	55.7
	Πολύ	26	37.1	37.1	92.9
	Πάρα πολύ	5	7.1	7.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

5.6 Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	5	7.1	7.1	7.1
	Πολύ	42	60.0	60.0	67.1
	Πάρα πολύ	23	32.9	32.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

5.7 Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	8.6	8.6	8.6
	Λίγο	16	22.9	22.9	31.4
	Μέτρια	34	48.6	48.6	80.0
	Πολύ	9	12.9	12.9	92.9
	Πάρα πολύ	5	7.1	7.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

5.8 Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	8.6	8.6	8.6
	Λίγο	20	28.6	28.6	37.1
	Μέτρια	26	37.1	37.1	74.3
	Πολύ	14	20.0	20.0	94.3
	Πάρα πολύ	4	5.7	5.7	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

5.9 Στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των δυσκολιών του παιδιού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	12	17.1	17.1	17.1
	Πολύ	15	21.4	21.4	38.6
	Πάρα πολύ	43	61.4	61.4	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

5.10 Στην κατάρτιση εξατομικευμένου προγράμματος για τα παιδιά

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	26	37.1	37.1	37.1
	Λίγο	29	41.4	41.4	78.6
	Μέτρια	7	10.0	10.0	88.6
	Πολύ	6	8.6	8.6	97.1
	Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί θα επιδράσει η συνεργασία τους με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.7

6.2 Θα απομυθοποιήσει τον νηπιαγωγό μπροστά στα μάτια των γονέων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	13	18.6	18.6	18.6
	Λίγο	13	18.6	18.6	37.1
	Μέτρια	6	8.6	8.6	45.7
	Πολύ	32	45.7	45.7	91.4
	Πάρα πολύ	6	8.6	8.6	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

6.3 Θα διαταράξει την ομαλή λειτουργία του ημερήσιου προγράμματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	18	25.7	25.7	25.7
	Λίγο	9	12.9	12.9	38.6
	Μέτρια	26	37.1	37.1	75.7
	Πολύ	12	17.1	17.1	92.9
	Πάρα πολύ	5	7.1	7.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

6.4 Θα αφαιρέσει ελεύθερο χρόνο από τους νηπιαγωγούς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	20	28.6	28.6	28.6
	Λίγο	6	8.6	8.6	37.1
	Μέτρια	27	38.6	38.6	75.7
	Πολύ	17	24.3	24.3	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

6.5 Θα μειώσει διδακτικό χρόνο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	17	24.3	24.3	24.3
	Λίγο	9	12.9	12.9	37.1
	Μέτρια	12	17.1	17.1	54.3
	Πολύ	27	38.6	38.6	92.9
	Πάρα πολύ	5	7.1	7.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

6.6 Θα αποσπάσει τον εκπαιδευτικό από το διδακτικό του έργο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	19	27.1	27.1	27.1
	Λίγο	7	10.0	10.0	37.1
	Μέτρια	17	24.3	24.3	61.4
	Πολύ	21	30.0	30.0	91.4
	Πάρα πολύ	6	8.6	8.6	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα δυσκολέψει τη συνεργασία τους με τους γονείς καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.10)

7.2 Η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των γονέων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ	19	27.1	27.1	27.1
Πάρα πολύ	51	72.9	72.9	100.0
Total	70	100.0	100.0	

7.3 Η έλλειψη χρόνου από την πλευρά των νηπιαγωγών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	6	8.6	8.6	8.6
Λίγο	19	27.1	27.1	35.7
Μέτρια	17	24.3	24.3	60.0
Πολύ	26	37.1	37.1	97.1
Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
Total	70	100.0	100.0	

7.4 Η αρνητική στάση και οι αντιλήψεις των γονέων απέναντι στους νηπιαγώγους και στον θεσμό του σχολείου

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ	44	62.9	62.9	62.9
Πάρα πολύ	26	37.1	37.1	100.0
Total	70	100.0	100.0	

7.5 Η έλλειψη διάθεσης από την πλευρά των νηπιαγωγών

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	23	32.9	32.9	32.9
Μέτρια	12	17.1	17.1	50.0
Πολύ	33	47.1	47.1	97.1
Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
Total	70	100.0	100.0	

7.6 Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	7	10.0	10.0	10.0
	Πολύ	25	35.7	35.7	45.7
	Πάρα πολύ	38	54.3	54.3	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

7.7 Η έλλειψη επιμόρφωσης των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	4	5.7	5.7	5.7
	Μέτρια	43	61.4	61.4	67.1
	Πολύ	21	30.0	30.0	97.1
	Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

7.8 Η κριτική στάση του νηπιαγωγού

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	6	8.6	8.6	8.6
	Μέτρια	35	50.0	50.0	58.6
	Πολύ	25	35.7	35.7	94.3
	Πάρα πολύ	4	5.7	5.7	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με το πόσο πιστεύουν οι νηπιαγωγοί ότι θα βοηθήσει στη βελτίωση της συνεργασία τους με τους γονείς καθένα από τα παρακάτω(ερωτ.11)

8.2 Η δημιουργία σχολής γονέων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	12	17.1	17.1	17.1
	Μέτρια	20	28.6	28.6	45.7
	Πολύ	31	44.3	44.3	90.0
	Πάρα πολύ	7	10.0	10.0	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

8.3 Η συνεχής επιμόρφωση των νηπιαγωγών σε θέματα συνεργασίας και επικοινωνίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μέτρια	19	27.1	27.1	27.1
	Πολύ	42	60.0	60.0	87.1
	Πάρα πολύ	9	12.9	12.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

8.4 Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	10	14.3	14.3	14.3
	Μέτρια	49	70.0	70.0	84.3
	Πολύ	9	12.9	12.9	97.1
	Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

8.5 Η εκτός ωραρίου συναντήσεις με τους γονείς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	20	28.6	28.6	28.6
	Μέτρια	23	32.9	32.9	61.4
	Πολύ	25	35.7	35.7	97.1
	Πάρα πολύ	2	2.9	2.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

8.6 Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	16	22.9	22.9	22.9
	Μέτρια	6	8.6	8.6	31.4
	Πολύ	15	21.4	21.4	52.9
	Πάρα πολύ	33	47.1	47.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

8.7 Η αλλαγή της νοοτροπίας των γονέων για το σχολείο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ	35	50.0	50.0	50.0
	Πάρα πολύ	35	50.0	50.0	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Πίνακας 9.1 Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις σχετικά με το πόσο συχνά καλούν οι νηπιαγωγοί τους γονείς σε συνεργασία (ερωτ.8)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
8.Πόσο συχνά καλείτε τους γονείς για να συνεργαστείτε;	70	2.0	3.0	2.643	.4826
Valid N (listwise)	70				

Πίνακας 10.1 Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις σχετικά με το πόσο ανταποκρίνονται οι

γονείς στο κάλεσμα των νηπιαγωγών (ερωτ.9)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
9. Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	70	2.0	4.0	2.957	.4945
Valid N (listwise)	70				

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με τον βαθμό που εστιάζει η συνεργασία με τους γονείς σε καθένα από τα παρακάτω. (ερωτ.12)

11.2 Στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί τους

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ	10	14.3	14.3	14.3
Πάρα πολύ	60	85.7	85.7	100.0
Total	70	100.0	100.0	

11.3 Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Λίγο	23	32.9	32.9	32.9
Μέτρια	37	52.9	52.9	85.7
Πολύ	10	14.3	14.3	100.0
Total	70	100.0	100.0	

11.4 Στην ενημέρωση για την πρόοδο των παιδιών στο μαθησιακό τομέα

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ	18	25.7	25.7	25.7
	Πάρα πολύ	52	74.3	74.3	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

11.5 Στη συμμετοχή τους στην τάξη για να μιλήσουν για ότι γνωρίζουν

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	34	48.6	48.6	48.6
	Μέτρια	26	37.1	37.1	85.7
	Πολύ	10	14.3	14.3	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

11.6 Στην ενημέρωση για τα προβλήματα συμπεριφοράς των παιδιών τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ	19	27.1	27.1	27.1
	Πάρα πολύ	51	72.9	72.9	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

11.7 Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το παιδί τους

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	12	17.1	17.1	17.1
	Μέτρια	30	42.9	42.9	60.0
	Πολύ	28	40.0	40.0	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

11.8 Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	7	10.0	10.0	10.0
	Μέτρια	6	8.6	8.6	18.6
	Πολύ	17	24.3	24.3	42.9
	Πάρα πολύ	40	57.1	57.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Πίνακας 12.1 Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις για την πρωτοβουλία στην ανάπτυξη συνεργασίας (ερωτ.13)

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	70	1.0	3.0	2.657	.6569
Valid N (listwise)	70				

Συχνότητες και ποσοστά % σχετικά με τον βαθμό που βοήθησαν οι γνώσεις πέρα από το πτυχίο που έχουν λάβει οι νηπιαγωγοί σε καθένα από τα παρακάτω. (ερωτ.5)

13.2 Στην βελτίωση της επικοινωνίας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	18	25.7	25.7	25.7
	Μέτρια	12	17.1	17.1	42.9
	Πολύ	21	30.0	30.0	72.9
	Πάρα πολύ	19	27.1	27.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

13.3 Στη δημιουργία δραστηριοτήτων που εμπλέκουν τους γονείς

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	18	25.7	25.7	25.7
	Μέτρια	35	50.0	50.0	75.7
	Πολύ	17	24.3	24.3	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

13.4 Στην εξεύρεση τεχνικών που κεντρίζουν το ενδιαφέρον των γονιών

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	8.6	8.6	8.6
	Λίγο	12	17.1	17.1	25.7
	Μέτρια	28	40.0	40.0	65.7
	Πολύ	5	7.1	7.1	72.9
	Πάρα πολύ	19	27.1	27.1	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

13.5 Στην από κοινού εξεύρεση λύσεων στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει το παιδί

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	8.6	8.6	8.6
	Λίγο	24	34.3	34.3	42.9
	Μέτρια	27	38.6	38.6	81.4
	Πολύ	13	18.6	18.6	100.0
	Total	70	100.0	100.0	

Συχνότητες και ποσοστά % από τις συσχετίσεις με τις εξαρτημένες μεταβλητές της έρευνας

Σε σχέση με το φύλο του νηπιαγωγού

14.1 Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού σε σχέση με το φύλο του νηπιαγωγού

		1.Φύλο		Total	
		Άνδρας	Γυναίκα		
6.Στην διευκόλυνση Καθόλου του έργου του νηπιαγωγού	Count	0	6	6	
	% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	0.0%	100.0%	100.0%	
	% within 1.Φύλο	0.0%	10.3%	8.6%	
	% of Total	0.0%	8.6%	8.6%	
Λίγο	Count	0	16	16	
	% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	0.0%	100.0%	100.0%	
	% within 1.Φύλο	0.0%	27.6%	22.9%	
	% of Total	0.0%	22.9%	22.9%	
Μέτρια	Count	6	28	34	
	% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	17.6%	82.4%	100.0%	
	% within 1.Φύλο	50.0%	48.3%	48.6%	
	% of Total	8.6%	40.0%	48.6%	
Πολύ	Count	4	5	9	
	% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	44.4%	55.6%	100.0%	
	% within 1.Φύλο	33.3%	8.6%	12.9%	
	% of Total	5.7%	7.1%	12.9%	
Πάρα πολύ	Count	2	3	5	
	% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	40.0%	60.0%	100.0%	
	% within 1.Φύλο	16.7%	5.2%	7.1%	
	% of Total	2.9%	4.3%	7.1%	
Total		Count	12	58	70

% within 6.Στην διευκόλυνση του έργου του νηπιαγωγού	17.1%	82.9%	100.0%
% within 1.Φύλο	100.0%	100.0%	100.0%
% of Total	17.1%	82.9%	100.0%

14.2 Θα μειώσει διδακτικό χρόνο σε σχέση με το φύλο του νηπιαγωγού

		1.Φύλο		Total
		Άνδρας	Γυναίκα	
7.Θα μειώσει Καθόλου διδακτικό χρόνο	Count	8	9	17
	% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	47.1%	52.9%	100.0%
	% within 1.Φύλο	66.7%	15.5%	24.3%
	% of Total	11.4%	12.9%	24.3%
Λίγο	Count	1	8	9
	% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	11.1%	88.9%	100.0%
	% within 1.Φύλο	8.3%	13.8%	12.9%
	% of Total	1.4%	11.4%	12.9%
Μέτρια	Count	0	12	12
	% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	0.0%	100.0%	100.0%
	% within 1.Φύλο	0.0%	20.7%	17.1%
	% of Total	0.0%	17.1%	17.1%
Πολύ	Count	2	25	27
	% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	7.4%	92.6%	100.0%
	% within 1.Φύλο	16.7%	43.1%	38.6%
	% of Total	2.9%	35.7%	38.6%
Πάρα πολύ	Count	1	4	5
	% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	20.0%	80.0%	100.0%
	% within 1.Φύλο	8.3%	6.9%	7.1%
	% of Total	1.4%	5.7%	7.1%
Total	Count	12	58	70

% within 7.Θα μειώσει διδακτικό χρόνο	17.1%	82.9%	100.0%
% within 1.Φύλο	100.0%	100.0%	100.0%
% of Total	17.1%	82.9%	100.0%

Σε σχέση με την ηλικία του νηπιαγωγού

15.1 Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο σε σχέση με την ηλικία του νηπιαγωγού

		2. Ηλικία				Total
		21-30	31-40	41-50	51 και πάνω	
6.Στη διαμόρφωση Καθόλου θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	Count	0	0	6	0	6
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	0.0%	20.7%	0.0%	8.6%
	% of Total	0.0%	0.0%	8.6%	0.0%	8.6%
Λίγο	Count	0	3	8	9	20
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	0.0%	15.0%	40.0%	45.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	17.6%	27.6%	100.0%	28.6%
	% of Total	0.0%	4.3%	11.4%	12.9%	28.6%
Μέτρια	Count	11	5	10	0	26
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	42.3%	19.2%	38.5%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	73.3%	29.4%	34.5%	0.0%	37.1%
	% of Total	15.7%	7.1%	14.3%	0.0%	37.1%

Πολύ	Count	0	9	5	0	14
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	0.0%	64.3%	35.7%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	52.9%	17.2%	0.0%	20.0%
	% of Total	0.0%	12.9%	7.1%	0.0%	20.0%
Πάρα πολύ	Count	4	0	0	0	4
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	26.7%	0.0%	0.0%	0.0%	5.7%
	% of Total	5.7%	0.0%	0.0%	0.0%	5.7%
Total	Count	15	17	29	9	70
	% within 6.Στη διαμόρφωση θετικής στάσης- κινήτρων του παιδιού απέναντι στο σχολείο	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%

15.2 Η κριτική στάση του νηπιαγωγού σε σχέση με την ηλικία του

			2. Ηλικία				Total
			21-30	31-40	41-50	51 και πάνω	
10.Η κριτική στάση του νηπιαγωγού	Λίγο	Count	0	0	6	0	6
		% within 10.Η κριτική στάση του νηπιαγωγού	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία	0.0%	0.0%	20.7%	0.0%	8.6%
		% of Total	0.0%	0.0%	8.6%	0.0%	8.6%
Μέτρια	Count	0	9	17	9	35	

	% within 10.H κριτική στάση του νηπιαγωγού	0.0%	25.7%	48.6%	25.7%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	52.9%	58.6%	100.0%	50.0%
	% of Total	0.0%	12.9%	24.3%	12.9%	50.0%
Πολύ	Count	15	8	2	0	25
	% within 10.H κριτική στάση του νηπιαγωγού	60.0%	32.0%	8.0%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	100.0%	47.1%	6.9%	0.0%	35.7%
	% of Total	21.4%	11.4%	2.9%	0.0%	35.7%
Πάρα πολύ	Count	0	0	4	0	4
	% within 10.H κριτική στάση του νηπιαγωγού	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	0.0%	13.8%	0.0%	5.7%
	% of Total	0.0%	0.0%	5.7%	0.0%	5.7%
Total	Count	15	17	29	9	70
	% within 10.H κριτική στάση του νηπιαγωγού	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%

15.3 Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς σε σχέση με την ηλικία των νηπιαγωγών

		2. Ηλικία				Total
		21-30	31-40	41-50	51 και πάνω	
11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	Count	4	0	2	4	10
	% within 11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	40.0%	0.0%	20.0%	40.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	26.7%	0.0%	6.9%	44.4%	14.3%
	% of Total	5.7%	0.0%	2.9%	5.7%	14.3%
Μέτρια	Count	5	13	26	5	49

	% within 11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	10.2%	26.5%	53.1%	10.2%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	33.3%	76.5%	89.7%	55.6%	70.0%
	% of Total	7.1%	18.6%	37.1%	7.1%	70.0%
Πολύ	Count	6	2	1	0	9
	% within 11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	66.7%	22.2%	11.1%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	40.0%	11.8%	3.4%	0.0%	12.9%
	% of Total	8.6%	2.9%	1.4%	0.0%	12.9%
Πάρα πολύ	Count	0	2	0	0	2
	% within 11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	0.0%	11.8%	0.0%	0.0%	2.9%
	% of Total	0.0%	2.9%	0.0%	0.0%	2.9%
Total	Count	15	17	29	9	70
	% within 11.Οι πιο συχνές συναντήσεις με τους γονείς	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%
	% within 2. Ηλικία	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%

15.4 Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης σε σχέση με την ηλικία των νηπιαγωγών

		2. Ηλικία				Total	
		21-30	31-40	41-50	51 και πάνω		
11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	Λίγο	Count	0	3	13	0	16
		% within 11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	0.0%	18.8%	81.3%	0.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία	0.0%	17.6%	44.8%	0.0%	22.9%
		% of Total	0.0%	4.3%	18.6%	0.0%	22.9%
Μέτρια		Count	0	0	6	0	6
		% within 11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία	0.0%	0.0%	20.7%	0.0%	8.6%
		% of Total	0.0%	0.0%	8.6%	0.0%	8.6%
Πολύ		Count	5	8	2	0	15
		% within 11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	33.3%	53.3%	13.3%	0.0%	100.0%
		% within 2. Ηλικία	33.3%	47.1%	6.9%	0.0%	21.4%
		% of Total	7.1%	11.4%	2.9%	0.0%	21.4%
Πάρα πολύ		Count	10	6	8	9	33
		% within 11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες της τάξης	30.3%	18.2%	24.2%	27.3%	100.0%
		% within 2. Ηλικία	66.7%	35.3%	27.6%	100.0%	47.1%
		% of Total	14.3%	8.6%	11.4%	12.9%	47.1%
Total		Count	15	17	29	9	70

% within 11.Η συμμετοχή των γονέων σε δραστηριότητες τάξης	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%
% within 2. Ηλικία	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
% of Total	21.4%	24.3%	41.4%	12.9%	100.0%

Σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας του νηπιαγωγού

16.1 Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας

			3. Έτη προϋπηρεσίας					Total
			0-5	6-10	11-15	16-20	20 και πάνω	
6.Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	Μέτρια	Count	0	0	0	5	0	5
		% within 6.Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	0.0%	100.0%
		% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	0.0%	0.0%	0.0%	45.5%	0.0%	7.1%
		% of Total	0.0%	0.0%	0.0%	7.1%	0.0%	7.1%
Πολύ	Count	4	21	11	6	0	42	
		% within 6.Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	9.5%	50.0%	26.2%	14.3%	0.0%	100.0%
		% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	36.4%	100.0%	52.4%	54.5%	0.0%	60.0%
		% of Total	5.7%	30.0%	15.7%	8.6%	0.0%	60.0%
Count		7	0	10	0	6	23	

Πάρα πολύ	% within 6.Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	30.4%	0.0%	43.5%	0.0%	26.1%	100.0%
	% within 3.Έτη προυπηρεσίας	63.6%	0.0%	47.6%	0.0%	100.0%	32.9%
	% of Total	10.0%	0.0%	14.3%	0.0%	8.6%	32.9%
Total	Count	11	21	21	11	6	70
	% within 6.Στην αντιμετώπιση προβλημάτων συμπεριφοράς του παιδιού	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%
	% within 3.Έτη προυπηρεσίας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%

16.2 Ανταπόκριση των γονέων στο κάλεσμα του νηπιαγωγού σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας

		3. Έτη προϋπηρεσίας					Total	
		0-5	6-10	11-15	16-20	20 και πάνω		
Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	Ελάχιστα	Count	0	0	5	0	5	10
	% within 9.	0.0%	0.0%	50.0%	0.0%	50.0%	100.0%	
	Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	0.0%	0.0%	23.8%	0.0%	83.3%	14.3%
	% of Total	0.0%	0.0%	7.1%	0.0%	7.1%	14.3%	
Μέτρια	Count	6	21	15	10	1	53	
	% within 9.	11.3%	39.6%	28.3%	18.9%	1.9%	100.0%	
	Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	54.5%	100.0%	71.4%	90.9%	16.7%	75.7%
	% of Total	8.6%	30.0%	21.4%	14.3%	1.4%	75.7%	

Πολύ	Count	5	0	1	1	0	7
	% within 9. Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	71.4%	0.0%	14.3%	14.3%	0.0%	100.0%
	% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	45.5%	0.0%	4.8%	9.1%	0.0%	10.0%
	% of Total	7.1%	0.0%	1.4%	1.4%	0.0%	10.0%
Total	Count	11	21	21	11	6	70
	% within 9. Ανταποκρίνονται οι γονείς στο κάλεσμα;	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%
	% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%

16.3 Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας

			3. Έτη προϋπηρεσίας					Total
			0-5	6-10	11-15	16-20	20 και πάνω	
12. Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	Λίγο	Count	0	0	6	11	6	23
		% within 12. Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	0.0%	0.0%	26.1%	47.8%	26.1%	100.0%
		% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	0.0%	0.0%	28.6%	100.0%	100.0%	32.9%
		% of Total	0.0%	0.0%	8.6%	15.7%	8.6%	32.9%
Μέτρια		Count	11	15	11	0	0	37
		% within 12. Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	29.7%	40.5%	29.7%	0.0%	0.0%	100.0%
		% within 3. Έτη προϋπηρεσίας	100.0%	71.4%	52.4%	0.0%	0.0%	52.9%
		% of Total	15.7%	21.4%	15.7%	0.0%	0.0%	52.9%

	% of Total	15.7%	21.4%	15.7%	0.0%	0.0%	52.9%
Πολύ	Count	0	6	4	0	0	10
	% within 12.Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	0.0%	60.0%	40.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 3.Έτη προϋπηρεσίας	0.0%	28.6%	19.0%	0.0%	0.0%	14.3%
	% of Total	0.0%	8.6%	5.7%	0.0%	0.0%	14.3%
Total	Count	11	21	21	11	6	70
	% within 12.Στις δραστηριότητες της τάξης που μπορούν να συμμετέχουν οι γονείς	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%
	% within 3.Έτη προϋπηρεσίας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%

16.4 Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων σε σχέση με τα έτη προϋπηρεσίας

		3. Έτη προϋπηρεσίας					Total	
		0-5	6-10	11-15	16-20	20 και πάνω		
13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	Στους γονείς	Count	3	0	0	0	4	7
	% within 13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων		42.9%	0.0%	0.0%	0.0%	57.1%	100.0%
	% within 3. Έτη προϋπηρεσίας		27.3%	0.0%	0.0%	0.0%	66.7%	10.0%
	% of Total		4.3%	0.0%	0.0%	0.0%	5.7%	10.0%
	Count		0	10	0	0	0	10

Στους νηπιαγωγούς	% within 13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	0.0%	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
	% within 3. Έτη προυπηρεσίας	0.0%	47.6%	0.0%	0.0%	0.0%	14.3%
	% of Total	0.0%	14.3%	0.0%	0.0%	0.0%	14.3%
Και στους δύο	Count	8	11	21	11	2	53
	% within 13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	15.1%	20.8%	39.6%	20.8%	3.8%	100.0%
	% within 3. Έτη προυπηρεσίας	72.7%	52.4%	100.0%	100.0%	33.3%	75.7%
	% of Total	11.4%	15.7%	30.0%	15.7%	2.9%	75.7%
Total	Count	11	21	21	11	6	70
	% within 13. Σε ποιον ανήκει η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της συνεργασίας νηπιαγωγών και γονέων	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%
	% within 3. Έτη προυπηρεσίας	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	15.7%	30.0%	30.0%	15.7%	8.6%	100.0%

Σε σχέση με τις σπουδές πέρα από τις βασικές του νηπιαγωγού

17.1 Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σχέση με τις σπουδές μετά το βασικό πτυχίο

		4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο					Total	
		Δεν έχω κάνει	Επιμόρφωση	Επιμόρφωση στα παιδαγωγικά	Μεταπτυχιακό	Μεταπτυχιακό στα παιδαγωγικά		
10.Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία	Mέτρια	Count	0	0	0	3	4	7
	% within 10.Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία		0.0%	0.0%	0.0%	42.9%	57.1%	100.0%
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο		0.0%	0.0%	0.0%	12.0%	19.0%	10.0%
	% of Total		0.0%	0.0%	0.0%	4.3%	5.7%	10.0%
Πολύ	Count	0	2	3	16	4	25	
	% within 10.Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία		0.0%	8.0%	12.0%	64.0%	16.0%	100.0%
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο		0.0%	18.2%	30.0%	64.0%	19.0%	35.7%
	% of Total		0.0%	2.9%	4.3%	22.9%	5.7%	35.7%
Πάρα πολύ	Count	3	9	7	6	13	38	
	% within 10.Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία		7.9%	23.7%	18.4%	15.8%	34.2%	100.0%

	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	100.0 %	81.8%	70.0%	24.0%	61.9%	54.3%
	% of Total	4.3%	12.9%	10.0%	8.6%	18.6%	54.3%
Total	Count	3	11	10	25	21	70
	% within 10.Η τάση των γονιών να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία	4.3%	15.7%	14.3%	35.7%	30.0%	100.0 %
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	100.0 %	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0 %
	% of Total	4.3%	15.7%	14.3%	35.7%	30.0%	100.0 %

17.2 Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου σε σχέση με τις σπουδές μετά το βασικό πτυχίο

			4. Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο				Total
			Επιμόρφωση	Επιμόρφωση στα παιδαγωγικά	Μεταπτυχιακό	Μεταπτυχιακό στα παιδαγωγικά	
12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	Λίγο	Count	3	0	2	0	7
		% within 12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	42.9%	0.0%	28.6%	0.0%	100.0%
		% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	27.3%	0.0%	8.0%	0.0%	10.0%
		% of Total	4.3%	0.0%	2.9%	0.0%	10.0%
	Μέτρια	Count	2	4	0	0	6
		% within 12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	33.3%	66.7%	0.0%	0.0%	100.0%

	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	18.2%	40.0%	0.0%	0.0%	8.6%
	% of Total	2.9%	5.7%	0.0%	0.0%	8.6%
Πολύ	Count	1	3	4	9	17
	% within 12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	5.9%	17.6%	23.5%	52.9%	100.0%
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	9.1%	30.0%	16.0%	42.9%	24.3%
	% of Total	1.4%	4.3%	5.7%	12.9%	24.3%
Πάρα πολύ	Count	5	3	19	12	40
	% within 12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	12.5%	7.5%	47.5%	30.0%	100.0%
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	45.5%	30.0%	76.0%	57.1%	57.1%
	% of Total	7.1%	4.3%	27.1%	17.1%	57.1%
Total	Count	11	10	25	21	70
	% within 12.Στην ενημέρωση για τους στόχους του σχολείου	15.7%	14.3%	35.7%	30.0%	100.0%
	% within 4.Σπουδές μετά το βασικό πτυχίο	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
	% of Total	15.7%	14.3%	35.7%	30.0%	100.0%